

رُپتگیں لال

(سیہی)

دومی چھاپ

ردء بندء پولکاری :- یوسف گچلی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

عدالت روڈ، کوئٹہ

(c) All rights are reserved.

اے کتاب ۽ درائیں حق گوں بلوچی اکیڈمی ۽ انت۔
بید۽ اکیڈمی ۽ رضاء کس ایشی ۽ مواداں چھاپ کت نہ کنت۔

رُپتگیں لال
(سی)

یوسف گچی

اولی چھاپ 1971

دومی چھاپ 2020ء

ISBN # 978-969-680-113-9

نہاد: =/200 کلدار

بلوچی اکیڈمی ۽ اے کتاب میراث پر ننگ پر لیس کراچی ۽ چھاپ کنانیتنگ ۽ شنگ کتگ۔

نامدات!

ہماشاعرانی نامء کہ آوانی دُرّیں گپتار

ماں

اے شعری دپترء ہوارانت۔

لَٹ

<u>شمار</u>	<u>سرحال</u>	<u>تا کدیم</u>
.1 سری دانک	8
.2	”لبزانکی پولکاریء شعر فہمیء کرد“	12
.3	”ملا عبد الرحمن میر واڑی“	16
i	بندورات تھاموریں سحارناکیں جمرائ	20
ii	دم دمء وانین من اسم الحمدء	25
ii	ہر سحارستانء بندیں پیش شاہیں ذوالجلال	28
iv	(چارچیء ستاء) ”جنک، اسپ، زحمء تپنگ“	30
.4	”ملا ولی محمد میر واڑی“	36
i	کوگ پروشء جنگ	37
ii	جی زری نوداں مروچی مئے رسالتاں برات	44
.5	یار محمد ہالہ زنی	45
i	من ہاوندے کریمء یات کاراں ہردمان	47
ii	یا الہی میں سبب ساز تو چیا چوش کنے	53
.6	عبدالکریم ساجدی	56

- 58 i ”بنیادمء مرگ“
- 61 ii ”اگلء عشقء حیڑہ“
- 68 ii سیسی شعر ”بنیادمء زندء مرگ“
- 72 7 چارمی شعر ”پر واری داوائے پشدرء“
- 74 i (پہ سردار رستم خانء)
- 78 .8. بیزن میراڑی
- 80 i دا بانی کپو در سبزیں
- 82 .9. یوسف خان اور ماڑھی
- 84 i گوش گرات براتاں کہ
- 86 ii دوشی اتکگاں سردیں نود
- 89 .10. ”اومر کیل کوری“
- 91 i دوشی من وپتاں بلے چماں واب نیا تک
- 95 .11. ٹلاموسی ناصر آبادی
- 99 i بشء ہار
- 103 .12. نہنگء ہار
- 107 i نہنگء ہارء پر بند
- 111 .13. گپتار ٹلا جلب کہدائی
- 113 i او پہلوان محرم بیا

- 118 14. سدن بکال
- 119 i مندرء چند نیں پیگھا ماں بیار
- 122 15. مُلابراہیم
- 123 i جی سمین سرکن کہکری شنزراں
- 123 ii اُوکپوت سبزیں بیابہ بُو قاصد تو منی
- 126 16. ملک دینار میر واڑی
- 127 i جی کپوت مولتانی
- 130 ii جی تراکوش
- 137 17. ملک دینارء میر بچار میر واڑی
- 138 ii دل اول ہر سحر کہ سار کنت
- 140 ii کلیں جہاں یے وارکتہ
- 145 18. تیمر مستیانزئی
- 146 i پردل خان ء شعر
- 150 19. شاعر جلاب حارانی
- 153 i (حرء ناوڈء جنگ)
- 159 ii نصیر خان گا زئی حارانء
- 162 20. حسن خان نوشیروانی ء شعر
- 163 i حدار اصاحبی زانیں
- 165 21. شاعر حاجی شفیع محمد
- 166 i وپتگاں ہندء وتی ء آہتگاں لہڑوں نیم شپء

- 169 .22. شاعر شاہ پسند
- 170 i آل قادریں کریم ء قدرت بسیار ات انت
- 172 .23. پکیر شیر جان
- 174 i نوداں ء سبزیں کہکراں
- 177 ii دل منی بشامی جرے بندایت
- 179 .24. شاعر داد محمد پُژ
- 179 i یات انت اللہ ء کریم سازیں قدرتی
- 183 .25. شاعر قبیل جت
- 184 i رنداں حسن مولا نگیں
- 185 ii چرانت جرے ء گردانت گبار
- 189 .26. ایسپ جیسو
- 190 i سد ہزار شگر چہ صاحب ء پاک ء
- 196 ii بیا کمری شتاب کاریں
- 198 .27. ملا شیر محمد (مکہہ ء شعر)
- 199 i ملک من ء اومان انت دل آرا میں

سری دانک

رُپتگیں لال ءِ شعرانی چنگ ءِ نژ آرگ ءِ اے کارمن ہمارو چاں بنگیج کُرت ءِ
دست ءِ گپت، حدیں کہ من وتی کانج ءِ روچاں کہ شال ءِ وانگ ءِ اتوں ءِ بیگا ہاں
ریڈیو ءِ بلوچی پروگراماں بہر زرت۔ ادا منی گیشتریں کار بلوچی ءِ پرمانشی ءِ اندگہ
شعری دیوانانی جارچینی ات کہ ہے میانجی ءِ گوں بلوچی زوان ءِ بازیں نامداریں
گشند ہاں چو کہ ناکوفیض محمد، مرید بلیدی، محمد ہاشم، حانی، ملاموسی، زہرو، ماہی سبائی،
کنڈوخان، عبدالغیاث، سیدسوالی ءِ دگہ بازی نے کہ انوں نام اش گیر آیک ءِ نہ انت
کہ ایش عہدی شعر ءِ داستان گوشوک ات انت۔ پدا ہے روچاں واجہ بشیر احمد بلوچ
کہ ریڈیو ءِ اسسٹنٹ ڈائریکٹرات ءِ بلوچی ءِ براہوی زبانی بہر ءِ کماش ءِ مسترات
آئی ءِ جہل ءِ درستیں کارندان ءِ سوگہ کہرتگ ات کہ ہرچ شعرے ءِ داستا نے کہ اے
پہلوان ءِ گشند ہاں جت انت۔ آہاں ریکارڈ بونگ ءِ پتچی ءِ ماں رجسٹراں نبشتہ ہم
کنگ بہ بیت۔ چوش بلوچی شعرانی چنگ ءِ نژ آرگ ءِ اے شوق ءِ ماں دل ءِ جہ
جت، ءِ مس ریڈیو ءِ روچاں ءِ اچ ریڈیو ءِ روچاں در اے رنگیں شعرے کہ اچ ہرچ
کجامن ءِ دست کپت من نژ آورت انت۔ بلے ہے وہدء یکے وا اچ ورنائی ءِ بے
سُدھی ءِ پداومی اش کہ اچ پٹ ءِ پول ءِ بُنی ایں راہ ءِ رہنداں ناسرپدی ءِ نابزانتی ءِ
سنوب ءِ نئے کہ اے شعرانی سر ءِ بن گیشینگ ءِ نیمگ ءِ حیاں گورکنگ بوت ءِ نیکہ
اچ ہما گشند ہاں کہ اے شعر رسگ بوتگ ات انت آوانی زندء، ءِ پت ءِ پیر کی نام
سر ءِ بن ءِ یا کہ آوانی اے پڑء آیک ءِ علت ءِ سنوباں چہ زانت ءِ سرپدی یے زورگ

نہ بوت۔ بلے چنگ، نژ آرگ، کارمدان، مدان، دیم، روان ات۔

ہے روچاں بلوچی اکیڈمی شال، دی بلوچی، عہدی شعرانی مچ کنگ،
 چھاپ جنگ، کارے بنات کرتگ ات۔ سال 1969ء، گڈی پدام، من اچ
 ہے شعراں چنتے درچت، بلوچی اکیڈمی، پھ شنگ کاری، دات انت۔ دسمبر
 1970ء، کہ کالج، زمستان، ذراج کشیں موکل بوت انت، من کچج، شتاں، ہے
 میانجی، گمان، کہ جنوری یا فروری 1971ء، بلوچی اکیڈمی، ہے شعراں، چھاپ
 کت، ”رپتگیں لال (سیبی بہر)“، نام، شنگ کرت انت۔ بلے اچ کتاب،
 چھاپ کنگ، پیش اکیڈمی، کارمستراں نئے اے بابت، من، مالومداری کت،
 نینکہ دگہ شتور، سلاہے دات یا رہشونی یے کرت۔ ہے سنوب، کتاب، نہ
 پیڑگا لے بوت، نئے شعرانی باروادگہ سرپدی یے دیگ بوت۔ بلے شعرانی کتابی
 رنگ، شنگ بونگ، منی حب، را، منی شوق، را دگہ سکینے دات، دلڈی یے رس
 ات، ہے کار، رادیم، برگ، منی زرد، ہدوک، واہگ، گیش بوہان، شت۔ پنچ
 سالے وہد نہ گوست کہ منی دومی کتاب ”گوناپ“، رنگ، دیم، اتک کہ ایش کچی
 دگ، یک بے گواہیں بلے شریں شاعرے زرگر حسن کچی، شعرانی دپتر ات۔

وہد گوزاں بوت، اے پڑ، انچو کہ منی حب، شوق گیش بوہان، شت۔ ہے
 رنگ، زانت، سرپدی، پڑ، ہم بازیں چیزے ہیل دات، رہشونی بوت، اچ پٹ،
 پول، ارزشت، پچی، آئی، رپک، رہبنداں چہ زانتکاری، سرپدی، رہشونی، ہواری
 اچ اے کار، اڑ، جنجال، گران، مشکلیں، ڈکاں چہ ہم رہشونی بوت کہ اے پڑ، اچ
 کلاں گیش کہ منی رہشونی، رہ دربری کرت، من مرچی ہم آوانی شگر، منت، گران۔
 بے بہانیں سر، سوجانی بار، وتی بالاد، سر، گنداں، ماراں کہ اچاواں واجہ عبداللہ جان
 جمالدینی، واجہ ملک محمد پناہ، واجہ میر عاقل خان مینگل، واجہ نادر کبرانی، واجہ امان

اللہ گجکی، واجہ ڈاکٹر جاہن سٹراسرء واجہ ڈاکٹر جوزف الفن بائین (گڈی دوئیں واجہ کہ درملکی پٹ ء پول کارات انت) کہ من مدام وتی پٹ پولی ایس کارانی سرء سوچ ء گزائیں اڑ ء مشکل گوں ہماوانی نیکیں پنت ء شونی سرء سوچاں دیم ء برتگ انت۔ بلکیں من یہ ہمیشی ء گوٹشاں کہ مرچی منی ہرچ ڈولیں کہ لیزانکی بالادے ء نامے است یا کسے من ء پچہ کارایت ہے مہروانانی ہمانیکیں رہشونیاہی برکت انت۔ اے رہشونی تاں زندء گڈی ایس کنڈگ ء منی ہمراہ بنت ء اڑ ء مشکلاں تیلانک دینت۔

رپتگیں لال (سیبی) کہ منی چتگیں ء نژ آور تگیں شعرانی بہر ء ونڈ انت۔ اچ ذرا جیں وہدے ء ماں شنگ کاری نیادیاں زیان ء ناپید انت، ایشی ء چھاپ کتگیں ہماسری ایس لیکہ ء اُشمار چٹ بلاس ء ناپٹ بوتگ ات انت۔

نوں اچ چیزے وہداں بلوچی اکیڈمی ء ہے نیت کرتگ ات کہ اے کتاب یک وارے پدا چھاپ ء شنگ بہ بیت۔ تہ من گوں آواں ہے لوٹ کرتگ ات کہ کتاب ء چھاپ کنگ ء پیش من ء سرپدی بہ دبیت۔ تنکہ ہرچ ہما بنداتی نزوری یے یا کمی یے کہ کتاب ء پیش کپتہ من آوان ء در بہ کنناں، ء اگن بوت کنت تہ دگہ چنتے شعر ء گال ہمیشانی تہاگیش بہ کنناں۔ اے بابت ء من اکیڈمی ء گنندہ کارانی منت ء گراں کہ آہاں گوں منی اے گپ ء تپاک کرت۔ سالے بیت کہ من ء وتی ارادہ ء باروا حال اش ہم داتہ۔ بلے من وتی دگہ بازیں دزگٹیانی سوب ء اے تک ء دلگوش دات نہ کرتگ۔ نوں ہمیش انت کہ کتاب گوں بازیں مٹ ء بدلیہاں ابید کہ من کتاب ء تہہ ء دتگیں شعر ء گالانی پشدرے ء شعرانی پر بندوکیں شاعرانی باروا یک کسانیں پجاروکی چمشانکے ء ابید گہ چنتے نوکیں شعر ء گال ہم گیش کرتگ ء کتاب ء راراج ء دیم ء آرگ ء یاں، تنکہ ہما ورنا کہ من اسکول، کالج ء یونیورسٹی آں وانگ ء انت، پراواں آسانی بہ بیت ء وتی عہدی شاعری ء بابت ء رہہ دربری ہم

زرت بہ کن انت۔ نوکیں اواری کپتگیں شعراں چہ چیزے ہمانت کہ اچ ڈراجیں
 و ہدے ۽ گوں من ایر بوتگ انت ۽ چیزے اچشیاں کتاب ۽ شنگ بونگ ۽ گڈ من
 ۽ دست کپتگ ات انت کہ اچشیاں بازیں شعر مئے رخشانی گالوار ۽ ہند ۽ دمگانی
 انت کہ مئے ڈیہہ ۽ اے بہر پیشتر ۽ ڈالچار بوتگ ۽ کس ۽ اے گالوار ۽ شاعرانی باروا
 کارنہ کرتہ، پمیشاما گوشت کنیں کہ اے گشتاں کتاب اچ وتی پیسرگیں کد ۽ کے
 گیش زند ۽ مزن بوتہ۔

گڈ سراں من بلوچی اکیڈمی شال ۽ درستیں کار مسترانی شگر ۽ منت ۽ گران
 کہ آوان کتاب ۽ یک وارے پدا چھاپ ۽ شنگ کنگ ۽ پلو ۽ دلگوش گور کرت تنکہ
 ماں وانگ جاہاں وانوکیں ورنابانی ۽ راج ۽ ایندگہ لبرانک دوستیں واہگ دارانی
 لوٹ ۽ طلب ۽ گزر ۽ یک بندیں درے یک وارے پدا پاچ بہ بیت کہ آ ۽ وتی ہیل
 کاری ۽ جبالاں چہ وت ۽ راگیشینت کرت بہ کنت۔
 من واجہ صادق صبا ۽ منت ۽ تورواں ہم وتی سر ۽ زوراں کہ آئی ۽ کتاب ۽
 گڈی چمشانک ۽ مشکلیں ڈ بہ وتی کوپگاں زرت۔

یوسف عزیز چکی

بر ۽ کہور، کچ، مکران

۱۳ ستمبر ۲۰۱۸ء

”لبز انکی پولکاری ء شعر فہمی ء کرد“

بلوچی لبز انک شعری مڈی ء آزرگاریں لبز انکے۔ اے ردا گیدی شاعری ء
 دزوشم ء بہ بیت یا عہدی ء نیم عہدی شاعری ء۔۔۔ سرجمیں رنگ ء شعر ء شتریں دزوشم
 گندگ بیت۔ اے ردا ہمنچو پولکاری بونگ ء انت۔ نوک تریں دزوشم ساچشت ء
 گندگ بونگ ء انت۔ بلے چیزے و ہد انت کہ لہتیں انچیں پولکاری ء نام ء کتاب
 دیم ء آیان انت کہ آگو سنگیں کارانی پُرشٹ ء پُروش یاد ء چانٹ گو شگ بنت۔
 باید ایش انت کہ ہرچی زبانی ء کوہنیں لبز انک ء نشانی ء ساچشتے کہ دست
 کپ ایت، آنوں نگد ء شاہیم ء ایر کنگ بہ بنت۔ آہانی ازمی دزوشم بزاں زبان،
 شعری صنعت، تکنیکی دزوشم، راجد پتر ء ایدگہ پہنات گیشینگ بہ بنت۔ اے و بہ
 گندے راستیں گپے بہ بیت کہ اے مڈی مارا دست کپتگ انت، ایشانی مزینیں
 بہرے بیگواہ انت ء و ہد ء دنزاں چیر تر پینگ انت بلے۔۔۔ ہمے کہ دست کپتگ
 انت باید ایش انت کہ ایشانی سراکار ء گپ بہ بیت۔

عہدی لبز انک ء نام ء لہتیں کار کہ دیما آتلگ آہاں تہنار دء بند ء کار
 گو شگ بیت ء اے ردا بند ساچشتی دزوشم ء ایر کنگ نہ بوتگ انت ء ساچشت ء
 پولکاری ء ساچشتی جو ہر ء سنج مزینیں چیزے، پرچا کہ ساچشت سکلیں نازر کیں چیزے ء

اے ردا "شاعری" گیشترنا زُرک انت کہ آئی تلکنیکی ءِ از می دژوشم مارشت ءِ جذبات
 ءِ ہوار "توار ءِ آہنگ" ءِ کسانیں زیر، زبر ءِ پیش ءِ ردی ءِ شعر ءِ راستیں دژوشم پڑوش
 ایت ءِ از م ءِ گوناپاں سدایت۔ اے ردا نوک تریں بلوچی پولکاری ءِ کتا بے چہ اے
 مصرعہ آں بہ چارات کہ دو بحر ءِ شعرے یک شعرے ءِ نام ءِ چھاپ بوتگ۔

منگلی ڈیل گوں ریشمیں جڑاں
 دژوشماں دنت چو تا نہی نوذاں
 چم تئی شراں گوں تنگویں دیم ءِ
 بمبویں جاد گوں بارگیں سزین ءِ

دل گنوک بیشہ کنت ناذا نی انگلاں
 ظالم ءِ زوراک بیتہ چہ مر ءِ منتاں
 بیا او مہلنج کہ من اے ڈایا چو کناں
 ریزگراں ماری پہ پوداں دیم ءِ دیاں

اے مست توکلی ءِ دو شعر انت بلے مئے شعر فہمی ءِ نزوری ءِ پولکاراں دوئیں
 شعر یک کتگ انت۔ بزاں شعر فہمی پہ لبز انکی پولکاراں مزینیں سلاہ یے زانگ
 بیت۔ الی انت کہ اے رنگیں کار تہنا جذبہ ءِ تو انگری ءِ سرجم نہ بنت بلکیں شعر فہمی ءِ سنج
 اول لوٹ ایت۔

دومی نیمگ ءِ لہتیں انچیں پولکار انت کہ آہانی پولکاری ءِ کار ءِ یک نیمگے

لبزانک ۽ گون سنگینی ۽ کٹمنٹ سک محکم انت ۽ دومی تک ۽ شعر فہمی ۽ سنج ۽ گون کارا اش
 کتنگ۔ اے رد ۽ یوسف گچگی گون انت۔ واجہ گچگی ۽ کاراں چہ ”یاتانی دریگ“،
 ”زری نود“، ”اوشنگیں استین“، ”گوناپ“ ۽ ایدگہ کاراں ہواراے کتاب ”رپتگیں
 لال (سیسی)“ آئی شعر فہمی ۽ پدر کنت۔

بند کن انت تھاموریں سہارناکیں جمران
 جازت ۽ گیرت لام کارت گنجیں دراں
 (اولی چھاپ: تاکدیم، ا)

بند ورات تھاموریں سہارناکیں جمران
 جازتے گیرات لام کارت گنجیں دراں
 (دومی چھاپ: اولی شعر)

اے رنگیں کسان کسانیں لبز ۽ بندانی خیال واجہ گچگی ۽ گور بوتگ ۽ دومی
 چھاپ ۽ ردی ۽ کپتگ انت۔

”رپتگیں لال (سیسی)“ ۽ دومی چھاپ ۽ بازیں نوکیں شعراوں واجہ گچگی ۽
 ہوار کتنگ ۽ لبزانی معنائ گیشواری ۽ ہوار ہمک شاعر ۽ زند ۽ کسہ شوہاز اتگ ۽ دیما
 آورتگ انت۔ اے ردا آئی پولکاری جکانسری ۽ کار کنگ ۽ رہبند سکین سنگین ۽
 ایمانداری یے زانگ بیت۔ اے کتاب ۽ شاعری بازیں ہند ۽ دمگانی انت۔
 بلوچستان ۽ جتاجتائیں ہنداں کولواہ، گزیشگ، حاران، کچ، ڈھاڈر، نوشکی، دالبندین
 ۽ ہوار باہوکلات ایران ۽ شاعرانی شعر دیما آورتگ انت۔

اے پولکاری کار بلوچی نیم عہدی شاعری ۽ مزین گیشی یے۔ پرچا کہ اے

سرجمیں شعر بلوچی نیم عہدی شاعریء در شاندا بء زبانء گوں نزکی کن اُنت ء ہے
عہدء شاعر اُنت۔

زبانی لبرانک یا عہدی مڈی ء پولکاری ء ساعتاں یک چیزے سک
آرزشت دارایت، آہما زمانگ ء زبان اُنت۔ اے ردا واجہ گچلی ء سک حیاں
داشتگ ء زبان ءے کار نہ داشتگ ء اے حیاں ءے گوڑ بوتگ۔ گڈی ء یک کارے
پشت کپتگ کہ وانوک ء نگد کاراے شعراں کُجام نگد ء شاہیم ء تور اُنت۔ واجہ گچلی ء چہ
سینگاں دَر کُتگ ء کا گد ء نکشاں سہمبہنتگ اُنت۔

صادق

آئی بی ایل سی، یونیورسٹی آف تربت، کچ

25 نومبر 2018

”ملا عبد الرحمن میر واڑی“

کتاب ء ماں دا تگیاں اولی چاریں شعر ملا عبد الرحمن میر واڑی ء گنت۔ ملا عبد الرحمن کہ وت اچ بن ء بیہہ ء چہ کولواہ ء میر واڑی ٹک ء جینند اڑی شاح ء یک کماش ء سرے ات ء ماں کولواہ ء ”مرہ“ نایں یک میتگے ء چہ منندات۔ شہرک ء (کچ) واجہ گازی میر شہداد گچی، ملا عبد الرحمن ء جنکے کہ نامی بی بی دربی بی بیت سانگ کنت۔ ہے سانگ ء سانگ بندی ء سنوب ء چنتے سالان پد ملا عبد الرحمن میر واڑی گوں وتی کہول ء طبر ء اچ کولواہ ء لڈ ایت ء کیت شہرک ء چہ منند بیت۔ ملا عبد الرحمن ء چارنچ بنت بزان ملا ولی محمد، ملا نور محمد، ملا یار محمد ء ملا قادر بشک، کہ ایشانی چک ء پساندگ مرچی ہم شہرک ء چہ منند انت۔ وہدیکہ ملا عبد الرحمن ء یک نماسگے بزاں گازی میر شہداد گچی ء جنک، بی بی ایمنہ ء قلات ء خان اعظم جان ء سانگ کتہ۔ خان ء بلوچ میر احمد یار خان کہ اعظم جان ء مسترین بچات، ملا عبد الرحمن میر واڑی ء کڈ اسگ ات۔ ملا عبد الرحمن وت یک جوانیں نامی ایں شاعرے بیت۔ آء ابید چہ دگہ پگر جنگ ء تپا سے ء یک انا گت ء شعر گوشوکیں شاعرے بیت۔ یک رندے دیگر ء (عصر) نماز کہ اوشت ایت تہ سورت ء آیاتانی بدل ء شعری گالے اچ دپ ء رچاں بنت۔ ناکام بیت، نند ایت ء ہے آتتوکیں گالان ء نبشتہ کنت تنکہ دیگر پہ کز اہی کیت نوں پاد کیت ء نماز ء وانیت۔ ملا عبد الرحمن ء باروا گوش انت کہ یک روچے وشیں موسمے ء سباہ ء کوش ء سارتیں نود مس سر ء ساہیل بنت، مردے اچ

ہوشاپ ۽ پلو۽ دیم پہ کچھ ۽ آنگ بیت۔ دل ۽ چاڑے زورایت، زرد پاپار کنت ۽
گالے دپ ۽ کیت۔
ع:-

مرچی آورتہ نوداں دوازده تو کیناں

مرد چوکہ وت شاعرے نہ بیت۔ وتی وس ۽ باز زور جنت بلے دگہ بندے
۽ گالے نہ زانت ۽ آورت نہ کنت۔ گہتیک بیت، سوج ۽ پد کنت تہ کسے آترا گوش
ایت شہرک ۽ برو عبد الرحمن نامیں شاعرے است تئ شعر ۽ بند دنت۔ مرد سوج ۽ پد
گران ۽ شہرک ۽ کیت۔ عبد الرحمن ۽ در گج ایت ۽ وتی گوشنگیں شعری بند ۽ گوش
ایت:
ع:-

مرچی آورتہ نوداں دوازده تو کیناں

عبد الرحمن مرد ۽ ہکل کنت کہ برو دیم ۽ مرد پسو گردین ایت کہ دیم ۽ دگہ پچی
نہ زاناں تہ ملا عبد الرحمن گوش ایت کہ بہ گوش
شنزگ ۽ تھاموراں رچو کیناں
سوار ہیں وتی اولاک ۽ رہو کیناں
دیم پھاڈن ۽ سر شپو کیناں
پروتی دوست ۽ دل سچو کین ۽
نوک گور ۽ گودان ۽ کلوٹین ۽

مرد دیم ۽ گوں عبد الرحمن ۽ گور کنت ۽ گوش ایت بس۔ واجہ بس انت اچد ۽

بلے ارمان ہمیش انت کہ ملا عبد الرحمن ء ڈولیں چوشیں جوانیں شاعرے ء
 نہ شعر ء گال پشت نہ کپتگ انت ء نٹیکہ مس شہرک ء گورستان ء آئی ء گور پجارگ
 بیت۔ من اچ آئی ء نماسگاں کہ مس شہرک ء آء روچاں زندگ ء حیات ء ساڑی ات
 انت مزن جہد کرت کہ چیزے نہ چیزے دست بہ کپ ایت بلے من بے وس بوتن۔
 اے چار شعر من ء گمان ء کہ سال 1967-68 ء اچ شہرک ء یک مہروانیں واجہہ
 عبد اللہ لگمان ء دست کپت انت۔ اے واجہ اچ شہرک ء چاروزئی بلوچاں ات۔
 واجہ عبد اللہ ء ر اچ ملا عبد الرحمن ء شعراں ابیدگہ بازیں شاعرانی شعر ء گال یات ات
 انت۔ واجہیں عبد اللہ وت نہ شاعرے ات ء نینکہ پہلوانے ات۔ بلکیں آئی ء
 گوشگ ہمیش ات کہ ماوتی ورنائی ء جی ء اچ کچج ء تن پسنی ء کلمت ء ہند ء دمگاں
 کاروان کشی کتہ۔ اچیداں ناہ، بانکلینک ء پیماز برتہ۔ وہدیکہ اچانیمگ ء سوریں
 ماہیگ ء واد آرتہ۔ منے اے کاروان کشی ء پند مدام زمستان ء مد ء موسم ء روچ ء
 وہدیکہ گرماگ ء شپانی پند بوتہ۔ پے اے دراجیں منز لانی بُوگ ء شپ کشی پند ء گاماں
 پروت مشکولی ء ساعت تیری لوٹتہ کہ ماء منے ہماہاں زہیروک ء شعر جتہ، یالنتیکو ء
 ڈہیر وجتہ تنکہ پند ء دم برگی ء ژندی ء مماراں۔ چوش اے شوق ء منی دل ء جاگہ کتہ ء
 دل ء پادتکہ ء منے رژن ء دیدانچو پانچ ء روژنا بوتہ کہ یک شعرے اگن ما یک رندے
 ء چہ کسے ء اُشکتہ تہ آرزرتہ ء پدا اچ منے دل ء ہچ رنگ ء بے حال نہ بوتہ۔ من مدام
 لوٹ ات کہ اچ واجہ عبد اللہ ء دگہ چنتے شعر بہ زوراں ء نبشتہ بہ کنناں بلے وہدیکہ دست
 ماں سرکار ء نوکری ء مان اڑت تہ دزگٹی ء اڑ ء جخال انچو باز بوہان ء شت انت پداپہ

اے نیمگ ء دگوش کنگ ء انجیں موہ ء وارے دست نہ کپت۔ وہد پہ کس ء ودار نہ
 کنت ء مرگ ہمک زند ء گڈی ایں گام انت۔ واجہ عبداللہ ہم یک سا ہے ء حدابند
 ات کہ نیٹ سال 2000 ء جون ء ماہ ء اے کوڑویں دگنیا ویل کت پہ وتی بئکی ہنکین
 ء شت۔ بلے ارمان کہ آئی ء پرائیں ڈوبر ء جاہ گپتگیں شعراں کہ آئی ء اچ وتی ورنائی
 ء چتگ ء نژ آورتگ ات انت۔ ہمائی ء بچی ء نہہ من حاک ء باہوٹ بوت انت۔
 وہدیکہ ہے شعراںی شاعر ملا عبدالرحمن نوزدہمی کرن ء گڈی ایں دہ یک ء اچے
 کوڑی ء روت۔

اولی شعر

بند و رات تھاموریں سحارناکیں جمران
 جازتے گیرات لام کارات گنجیں دران
 برکت چہ اصحاب ء امام ء پیگمبراں
 قبلہ ء پہناد ء سز پے کش ات گہکراں
 سیلھے سنداں، ء سہال ناکیں تیہراں
 پُھٹہ درنشت سما وتیں چرخ ء ران
 آپش چہ سوے بحر تل ء حیوانیں زراں
 بارہ اش تڑینت سہی ناکیں جیہراں
 چھتری سائیل روگزار ات لکراں
 رحمتاں برپشت زمین رتچ ات گوہراں
 یکسر ء یکسانی چہار کُنڈاں ہر گوتراں
 سیر کن ات ملکانی ملوکیں دانشوراں

من قادر ء رحمتانی هزار منت ء گراں
 عدل کنت انصافی پہ گہنگاریں نوکراں
 زیادہیں قحطے کپتہ من ملکاں امبراں
 آپسراں حشک انت نیوگ گوں ہونکیں براں
 ظلمتیں زناں پہ بندہ ء حکمانی قہار
 نئے کہ پہ موسم گوار انت اے بشام ء بہار
 پشت کتہ رزق ء روزی ء کنڈاں ہر چہار
 (لیہی) لیلای گشتن روشنیں تابانیں نہار
 گندیں کہ دہر ء جوپہ واراں سستہ مہار
 ننگ ء ناموت، لُج مئے پڑینتہ تہار
 بانگ ء سلواتیں آلمان درشام ء سحار
 حشک ء تا آپیں رود مزن ناہیں کندھار
 من ء عبرتیں اچ تو، او واجہ حکانی رہنما
 سال پہ سال بارانی نہ گوار انت موسم ء
 کپتگ انت مردس واری ء اندہ ء گم ء
 وش ات انت ملک من پیسری رم ء

شور کتہ گمرائیں دگل بازیرں مردم ء
 شپتہ دگنیا ء قہر ء دریائی کُردم ء
 (من ء) ہرزومنت انت، رپتگیں، ہؤراں گوں شما
 شادی ہی پر امے بہ سینگار ات سرجم ء
 ایہمہ ء سائیل کن ات یک روچ ء شپ ء
 گزندگ ء تھامور ء مراگاہ ء گپ گپ ء
 ایر رچ ات جہل ء جہہ پہ جہہ دارات دزپ ء
 سبز کن ات تل ء کوچک ء سحرا ء کپ ء
 مال حدابند مس بیدہاں سینگار انت سرپ ء
 جوڑ کن انت گڈ ء زیادہیں دگنیا ء نپ ء
 زرتہ مہلونکاں بے اختیار کلپ ء ردی
 نوں دگہ وشیں نوبتے پیداک بیت کدی
 ہر کسے نشنگ آئی ء دوار نیکی نہ انت، بدی
 مشرق ء بادے سارت بیت خونکیں ودی
 کیلگاں کتاری کپ انت جوہاں دہ سدی
 کیلگانی سیم ء سرپے کش انت شاہندی

دیر نہ بوتہ پہ بندہ ء بوتہ حکمانی حُدا
 نوں دگر ویشیں نوبتاں واتر کرت پدا
 جمرائ پرامی رگام بستہ ابتدا
 امبرء سال ء بند کتہ ہوراں دوریں جانب ء
 روم ہزار گنجیں، مصر ء شام تاں لگرب
 حضرت ء دربار ء گوزانت ساپ ء یک تب ء
 مکہہ ء پھر ء شنزاتگ نوداں یک سباہ
 تیز کابینت چورہ رو ء ترندیں مرکب ء
 منزل اش گپتہ بصرہ ء دریا ء لب ء
 گڈ اے سرگوات ء صرصریں باد ء کش اتہ
 جمرائ چہار کنڈاں وتن درائیں پوشتہ
 گہکراں گزنداں، تیہوری بالا سر جتہ
 ایچ گروکانی شملہہ ء رعد ء گور جتہ
 گورت اش اے زید ء دیم پما توران ء شتہ
 منزل اش گپتہ مس لال شہبازی گنبد ء
 ہند ء سندھ ء زنگبار ء تاں کلکتہ ء

گورنگ ء آباد اش کتہ ملک ء حرمت ء
گڈ اچے ہوراں رزق ء روزی آں پر کتہ
ہر کس ء زرتہ پر وت ء دور ء کڑ کتہ
من پاری ایں سال ء پروت ء کرمے پھر کتہ

۱۔ ورات: اے لبز درحق ء بند ”ورات“ انت کہ کتاب ء اولی چھاپ ء نہ زاناں اچ
نبشتہ ء ستوب ء یاد گہ کجام سنو بی ء کتاب ء تہہ ”کن ات“ اتکہ کہ ادا من ایشرا تچک
کنگا اول۔

دومی شعر

دم دم ء وائین من اسم الحمد ء
 قدرتانی شاہیں آ ء حاوند ء
 کار ہمک پیمیں سازات حاوند ء
 آدمی، جن ء پری چند ء
 نون دگر اختیار نہ بیت رند ء
 دور ء باری ات پہلوانانی
 فتنہ انگیز ء میر ء خانانی
 سنگراں زرمشتیں کمانانی
 گوستگاں (آ) پیشی باری ء سانی
 صاحب ادراک ء مرد حدیثانی

کسہاں تپسیر کن انت پیریں
 گوستانگاہ عہد ء موسماں گیریں
 پیداک بوت لگمان ہنر گیریں
 اچ قریش ء شہزادگ ء میریں
 ساز اتہ میر ء دور دماغ شیریں
 دور دماغ ء سامان گر بہ بنت شریں
 بن تلہ کار ء ہتڑی زریں
 دستائے کن انت آ ء میر مزن مریں
 صاحب ادراک ء مرد بہادریں
 ہر کجا میر مس مجلس ء ننداں
 اود ء پر شرت ء ٹکھے بنداں
 توپک پہ رہدی ہکلاں گرننداں
 یک پہ یک ہورتیں ریشواں سنداں
 مرد پہ حر سے پاگ ء پلواں چنداں
 گر بہ بیت شمشیر ء سپہ کار
 شیکلاں مرد ء سجتہ سرکار
 پنجگاں سرشپے کتہ سیاہ مار
 بے کدر بُریت ہم تپاکیں یار

ساز اتہ شمشیر پہ درانی ء
 توپک شرتانی پہ مکرانی ء
 جمہیا شلیں پر عربستان
 پرعد وہانی کینگ ء کستان
 کارچ پرا جٹ ء کوئی کہرستان

اختیار : پارسی لہزایت بزاں واک۔ توان ء گشاد

سانی : پارسی ثانی بزاں مٹ ء درور، جوڑہ یا مامٹ

حدیثانی : حدیثانی عربی لہزایت بزاں گوشتن۔

تپسیر : پارسی ء عربی لہز تفسیر

لگمان : عہدی باریگانی نامی ایں حکیم لقمان

ہتڑی : تپنگ ء کنداک یا بن دستگ

شرت : پارسی لہز شط

ریشواں : ہورتیں رگ و بند

درانی : اوگانانی یک ٹکے ء نام انت

نوٹ : اے شعر کپی، چنڈی ء ناتوام انت۔ سرجمیں شعر من ء بازیرں جہداں پدہم اچ ہج
 نیمگے ء دست نہ کپت۔ اے چارچی ہانی ستائے (جنک، اسپ، تپنگ ء زحم) بابت ء
 انت۔ بلے نیم توام انت۔ چگی

”سیسی شعر“

ہر سحرِ داستان ءِ بندیں پیش شاہیں ذوالجلال
 ساز اتہ ارض ءِ سما ءِ شمس ءِ تابان ءِ ہلال
 گوہر ءِ شُدِریں جواہر، درنگینہ درولال
 اش سرائے چرخ گردوں مے گوازن انت ماہ ءِ سال
 من کتاباں دیستگن چندے حقیقتیں رسال
 وارنگ انت کم دانشیں بے حرمتاں زپتیں خیال
 من زرءِ دور داتگ انت اگل ءِ بن ءِ بہہ ءِ نہال
 بادشاہی مملکت کرتہ جہاں سوچاں زوال
 میر مکیمھی کپتگ انت، بالا روان انت پائمال
 عاجز انت شیر من دراں عیش ءِ کن انت ذریں شگال
 مرد اگن نیک عادت ءِ اگل ءِ دلیل ءِ حرمتن
 من خیالاں، وش پسندی پیش کہ دار و تن

بادشاہی، تاج ء دولت گوں حدائی قدرتن
 حق شناساں ء فضیلت شکر ء گنج ء نعمتن
 گر کسے اگلے نہ داریت آ بزاں بے حرمتن
 عاجز ء درماندگی ء بے زانگی ، بے برکتن

ارض و سماع : بزاں زمین ء آ زمان
 تابان و ہلال : بزاں روچ ء شپ اُونوک
 شدریں : بے بہائیں، گران کیمتیں، مزن ارزشتیں
 گردوں : زمین ء چکرنگ، دور ء ترنگ حقیقتیں و ہدباریگ ء بدل بونگ
 رسال : گلہ، حال، گوستگیں کسہ، پیشگیں گپ ء گال
 شگال : بزاں تولگ ء روبا
 حرمتیں : بزاں بے شرپ، ارزشت

نوٹ: اے شعر ہم ناسرجم ء ناتوام انت۔

(چارچی ۽ ستاء)

”جنڪ، اسپ، زحم ۽ تپنگ“

اول گويم بنا م رب ۽ داور
 حدائی قدرتاں لاشڪ ۽ باور
 محمد مصطفیٰ آل تاج ۽ سرور
 چهار چیز ماں جهان ۽ انت بروبر

جنکی سورت ۽ رنگ ۽ کتہ گر
 عروسی ساز کنت دُریں سمن بر
 نکیب اچ منوا سبز ۽ بہ کنت در
 نراسکی گنبدان زور ایت تگاور
 گتاناں می روان انت تڑپڈ ۽ الگر
 سپاہانی سگار انت پُھر چه جوہر
 امیراں پوشته پر رُمب ۽ لشکر

پری رنگ شہم کنت مثل ء ستارہ
 برہ کنت سہت ء پوشاکاں وت ء را
 درخشان بیت چو ماہ ء دہ ء چار ء
 کدینکہ ساز بیت سبز پہ شکار ء
 بہ بند ایت نگرئیں سنجاں اوار ء
 ہزار اندیش زہر آہیں سگار ء
 کپ ایت پر دژمنناں لوڈ لوڈ اوار ء
 سراں ء ڈیل دنت دور پر ڈگار ء
 تپنگ ء ہکل ء بھیم ء توار ء
 ہزاراں پاد کنتیں جادو ء را

گوں گوہاراں شہ پری اولاد کند ایت
 پہ انبر کاکلیں زلیپاں ء رند ایت
 جہان ء درورے کسے نہ گند ایت
 ہدینکہ گوہریں سبز مسک چنڈ ایت
 دلیریں واجہے زین ء پہ نند ایت
 پہ تڑہڈ ء گنبدناں دستان ء بند ایت
 سگار ء سیکلی چرخ ء پہ رند ایت
 سپاہاں ء پہ ٹپ ء سک سند ایت

مزار بھیسمیں تپنگ رہدی ء گرئند ایت
 اچائی دہشت ء کسے نہ نند ایت
 ○

مروچی سمبہ ایت دریں کمان میاں
 زباد افشان کنت پر رو ء سر ء جان
 پہ سبز ء ہلمہ ء منزل نہ انت گران
 گوزیت دوریں پٹ ء ڈٹاں پہ میدان
 سپاہانی بروکیں کارچ ایران
 عجائب زیب دنت پہ منگہہ ء شان
 تپنگی ہکل ء سلوات ء الحان
 ○

کمان میان گوں دزگوہاراں زیبدار انت
 مثال ء چاردہی ماہ ء گوہار انت
 شپ ء روج آشکاں ء واؤزار انت
 ہدینکہ سبز پہ شہ بنداں کرار انت
 پہ زیب ء زینت ء سک جلوہ دار انت
 سگار ء مل گوں حاوندہ ہزار انت
 سپاہانی میاں مچ ء تلہ کار انت

په وږه ۽ پټنواں ساز ۽ تيار انت
 حسوداں ۽ مداى واؤزار انت

○

حدا پيدا ڪٽه دريں پري ذات
 اميري گوانگر ۽ نندايت گل ۽ شات
 كهيهي داب كنت شهزادهي ذات
 سگار ۽ قيمت اچ چندي سد ۽ زيات
 سپاهاني په ٽپ ۽ قهر ۽ زلمات
 تپنگي هڪل ۽ دهشت ۽ سلوات
 ڪتاراں اير كنت بهريں په شههمات

○

جنڪ پر زيور ۽ گنج ۽ متاه انت
 عجب شرانت كه گول مات ۽ پت انت
 هزارى گهوڙواں سبز ۽ ستاه انت
 سگار شرانت كه مرد ۽ سنگت ۽ انت
 مدام ۽ پگري ماں جنگ ۽ فتنه ۽ انت
 تپنگ ۽ زور ۽ دهشت اش جتا انت
 حسو دانش چو روز ۽ قيامت ۽ انت
 هدينڪه زهر گپت تير اش كهتا انت

تپنگ ء زحم ء نریاں پر ء بایں
 دگر زرباپ ء کیمواب بے مثالیں
 خریداری بہ بیت پر گنج ء مالیں
 تماماں دنت ورنہ زر زوالیں
 پر آ ء دُر قیمتیں مہرنگ ء لالیں

- ۱۔ عروسی : پارسی لہزایت بزاں بانوری
 ۲۔ تگاور : بزاں تچوک، تزدوک، دَور جنوک
 ۳۔ گتاں ء : بزاں دور جتاں ء، تڑہڈاں ء
 ۴۔ برہ کنت : بزاں پوشیت، پر کنت
 ۵۔ درخشان : پارسی لہزایت بزاں جلوہ دیان ء تڑپان ء
 ۶۔ افشان : پارسی لہزایت بزاں دز نریت یاد ز نر دنت
 ۷۔ ہلمہ : رکھشانی گالواریت بزاں تگ، تاج، تچک
 ۸۔ مُل : بزاں اگ، نیاد، بہا قیمت
 ۹۔ مچ : تیوگ ء تاں سر ء سر جم ء
 ۱۰۔ پتنواں : پارسی لہزایت فتنہ بزاں پساد، آس روکی داوا ء پادکنگ
 ۱۱۔ حسوداں : دژمن، بدواہ وژنیا تک

اے حبر پیشی مردماں گوشتہ
 نشک مس خط ء دپتراں اشتہ
 ہرکس ء لانک گوں گچی ء بستہ
 اچ لوح محفوظ ء آئی ء کلم نستہ

دل تحمیل ایت درجہاں اندر مدام شات نہ بیت
 مردم ء نیکیں پزلیت اچ پت ء مات نہ بیت

ہرکسے بندیت گوں گچی ء میان ء
 دوست نہ داریت وتی مال سر ء جان ء
 راست ء تہمکیک ء بیت پشومان ء
 گمزدہ نند ایت ء پریشان ء

- ۱۔ پزلیت : عربی لبزیت بزاں فضیلت
 ۲۔ تہمکیک : پارسی ء عربی لبزایت، تحقیق

”ملاولی محمد میر واڑی“

ملاولی محمد ملا عبدالرحمن میر واڑی ء مستریں پنج ات کہ آء گوں وتی پس
 ء شہرک ء جہہ مندات۔ ملاولی محمد ء اے دوشعر آئی ء پس ء چاریں شعرانی پنجی ء من
 ء اچ شہرک ء واجہ عبداللہ لگمان ء دست کپت انت کہ اچشیاں اولی شعر مکران ء
 مہلوک ء گوں پرنگیاں ”گوک پروش“ ء مہشوریں ء نامی ایں جنگ ء کسہہ ء حالور
 انت۔ وہدیکہ دومی شعر یک چٹانا سرجمیں ء ناتوا میں شعرایت کہ شعر ء گوشوک ء را
 اچد ء دیم ء یات ء گیر نہ ات۔ ملاولی محمد چو وتی پس ء وڑ ء یک جوانیں نامی ایں
 شاعرے بیت۔ اچ آئی ء ہے دست کپتگیں یک ء دونیں شعراں ماکیاس کرت
 کنیں کہ آئی ء چونیں جوانیں زیبائیں ء ڈولداریں رنگے ء شاعری کرتہ ء گندگ ہے
 بیت کہ آء اچ شاعری ء درستیں ٹل ء برجاں ء رپک ء رہنداں زانتکار بلد ء سرپد
 بوتگ۔ بلے ارمان کہ آئی ء چک ء پساندگاں آئی ء شاعری ء اے گراں بہائیں مڈی
 پلگارات ء داشت کرت نہ کرتگ کہ مرچی آء شاعری دپتر کہ شاعر ء گوں وتی خون ء
 ہیدان جم کرتگ ات انت زیان ء بیگواہ بوت انت۔

ملاولی محمد کدی ء کجاودی بوت (منی گوشتگ ء مراد کولواہ ء ”مرہ“ ء یا کہ
 شہرک ء کسانیں میتگ ء) ء کدی بیران بوت۔ اے بارو ء ہم آئی ء الواد ء پساندگ
 پنجی نہ زان انت۔ ہمارو چاں کہ من اے شعر چت ء نز آورت انت لہتیں کماشیں ء
 سریں مردم زندگ ات انت کہ بلکیں اے بارو اچیزے نہ چیزے گوشت اش بہ
 کرتیں۔ بلے گمان ء کہ منی ہوش ء زانت اے پلو ء نہ شت البت ہے گوشتگ بیت کہ
 آئی ء چوشیں سکیں دراجیں امرے نہ کرتہ ء گمان ء کہ کم وگیش پنجاہ ء پنج تن شست سال ء
 وحی ء بیران بوت۔ آئی ء گورماں شہرک ء گورستان ء انت۔

کوگ پروش ء جنگ

سد ہزار شگر انت من ء گوں تو او رب لاشریک
 دُر، محمد مصطفیٰ انت صدق صدق حقیق
 بریمین ء بریسار ء اربعہ اصحاب انت رفیق
 شیر علی ء ذوالفقار انت، دُلدِل بانزیریں یک طریق
 پیر پیراں، گھوس میراں، بادشاہ ء راست ء حق
 پہ دوستی یے حضرت ء پرمان کہ استیں نہہ پلک
 اسم نگرب ج، م، ا او ع ہرچار ملک
 آفرید پروردگار ء سرجم ء کلیں خلق
 گڈ اچے حمد ء سناہاں مس بگویم کسہے
 پہ زر زوالیں، شیر شکار ء شعر ء گال ء حصہیے
 شہ جنابیں پہلوان ء، مس دل ء داشت گھہیے
 اش ابتدا ء تاں انتہاوت سنگت ات مس بندہ ء
 شگر ء منت اش کریم ء بادشاہ بحر ء بر

یات من ء انت میر بلوچ خان نیک زانتیں حشک ء تر
 لوح ء محفوظ ء نوشتہ خالق ء پر کلک زر
 روح ء قبضانی شہیدین ء بہ کنت آ ء لاٹ کر
 پرگوشتگ چو بوتگ انت سلطان فرء جنگ ء بیان
 ناگہاں صاحب برم آحتہ بما وهد ء زمان
 بر حصار ء کوه ء مرگی جاہ ء مکان
 نئے ہتر داشت اچ شہید ء نئے دگر شک ء گماں
 بغتتاً، بر نسپ لیل ء جہہ جتہ شاہی تب ء
 گوں ہمبیل ء بیل ء تباں سوار بوت ہزاری مرکب ء
 ہکل ء ہیبت کنان ء دیمپہ شوہیں یگھرب
 قوس ء کرنا ء تماشاشا چوکہ ساز ء مُترَب
 پر قاتلیں کُپار ء قتل ء مثل ء حیدر رُستگ ات
 دل مزاری ء وتی، اچ ہر مراد ء سستگ ات
 گوں وتی ہمراہ بیلان شتور ء مسلت کرتگ ات
 اچ مرکب ء زین ء کہ ایر کپت یاعلی یے وتنگ ات
 دیم پرا گٹ ء تالاراں برز ء بالا رپتگ ات

رہنمائیاں گریند ءِ گروکی یک دماے گرتہ
 اش چما بازیں سپاہ ءِ چنت مسلمان بچتہ
 زہر دپتیں تیگ ءِ زبان ءِ یک پہ یکیں ءِ شتہ
 رُپتگ انت گنچ ءِ مسالہ آ ءِ حزانہ ہول کتہ
 حیمہ ءِ پوشاک شاہی کوٹ ءِ سد رہیاں زرتہ
 بزل ءِ حیرات ءِ سکا ءِ پر گھریباں بشکتہ
 آ ءِ حزانہ جُملگی سلطان پر ءِ تقسیم کتہ
 گوں وتی بیل ءِ سپاہ ءِ نوں پدا بر تر اتہ
 ماں باگچہیں ہوری کلات ءِ داشتگ ءِ اُردو کتہ
 تیگ پساہانی بروکیں شیکلاں سک سجتہ
 زحم جنیں نوشیروانی ءِ چیدگے زریں متہ
 ناگہاں وہد سحر ءِ آہتگ ات حالے شتاب
 اش محراب خان قوم گجلی، داتہ پیگام ءِ جواب
 پر غضب جہہ جت مزار ءِ، پادی شپتہ دررکاب
 بر چندنیں زین ءِ کرار ات بے دروریں مالینجاب
 دیکی داشتہ ملکِ مکران، رپتگ ات جلد ءِ شتاب

ہاری ملان ء بہ رپتہ زحم جنوکیں سرمتاب
 صاحب جمالیں گجگی ء، کرتہ عسا کر بے حساب
 لرزات انت بدواہ ء دژمن ، جو ریں بدنیت کباب
 یک ہزار ء سے سد ء پانزدہ ہجری در حساب
 ماہ رمضان بوتگ ات کوہ نوشت انت شہد ء شراب
 مصلحت کرت اش ہے رنگ بستگ اش قول ء کرار
 پر مجلس ء میان ء شہید ء گوشتہ محراب گوشدار
 من پہ رب ء توکل ء اں کرتہ مرگ ء اختیار
 بلکیں من یوم النشور ء من بخوفہم اچ سیم ء تار
 لشکر ء پئوج ء عسا کر نیکہ بوت انت در شمار
 گجگی ء نوشیروانی ، کل خاص ء عام بیرک سوار
 برتکھت مکران، شہر تربت، برکرات زہر کہار
 گوں ہما کچی امیراں یکجہ ات عالی تبار
 پر غضب گازی نشتند شہ پسندیں نر مزار
 اچ ہما شیری بروتاں زہر کاہت انت پیداوار
 پر عس جاسوس رپت انت ہر سحر لیل ء نہار

آحت اچ اطراف ء انگریز کاگد ء اخبار ء تار
 یک تپاک ء اختیار بت جاہ یے وت جنگی تیار
 اش چماں لاہور ء ملتان، جہہ جتہ شاہ ء پرنگ
 زرتگ انت ئے پیوج ء پلٹن آحتہ پرامید ء جنگ
 سوار بوت من آگبوٹ ء زوت چک ات ئے بند ء تنگ
 ومپدم ہر سہب ء شام ء وارنگ ئے جام ء بھنگ
 ساست ء اسباب شاہی گوں اتنت ئے رنگ پہ رنگ
 سے ء چار ایام کہ گوستہ، بوتہ داخل پنسنی
 توپ ء گھنبارہ ملوکی، ساز ء ساماں آہنی
 پلٹن ء پیش خانہ، رپت انت دیم پما مکران زمین
 کاپریں ناکس پلپت ء کرتہ ادراک برجین
 گوں وتی بیل ء رپیکاں گوشتہ انگریز ء ہمین
 بدرالبورن یا فرارن یا کہ محبوس بند ء زین
 ماں درمنکولی مقام ء کرت دمانے آل ء این
 روبرو بوت انت مقابل ہر دو لشکر جانبین
 اچ توپک ء توپ ء ہزیم ء دنز ء تھامورت زمین

میر بلوچ خان ء یلیں ء یات کرت حق المبین
 زحم جنیں نوشیروانی، حاتمی دُر ء نگین
 اش چماں حونیں دلیراں ارض گشته گل چگین
 پریشنگاں والسموات کرتے سدبر آفرین
 پر شہیدانی رم ء سلطان نوشت انت انگبین
 جستگ ات محراب ملوکیں، بداہدی لبز کاذبین
 دوست محمد کسر تچوکیں، دربرتہ جلدی ساه گین
 بر کراری ء رجالاں لعنت اللہ الامین
 من دگر وصف اش نگویم جزبہ تعریف ء ہمین

۱-۲۔ بریمین و بریساں: اے دوئیں عربی لبزانت کہ ایشانی مانا انت راستیں دست ء چپین دست۔ بلے ادا کہ شعر ء تہا یک جاگہ ء نبشته بوتگ ء اتلگ انت ایشی ء مطلب انت بزاں چپ ء راست۔

۳۔ اربعہ: عربی لبزایت بزاں چار خلافت راشدہ ء چاریں باسک۔

۴۔ ج، م، ا، اوع: چاریں نامی ایں ملائک بزاں ج ء چہ جبرائیل، م ء چہ میکائیل، ا ء چہ اسرافیل اوع ء چہ عزرائیل مراد انت

۵۔ بحر و بر: حشک ء تر، سرڈگار ء زر

۶۔ برم: یک پرنگی کوه چارے ات (Survivor) مسٹر براؤن Brown

- ۷۔ کوہ مرگی: کولواہ یک جاگھے ایت کہ ہمیداں ہے سروئیے پارٹی ء کیمپ ء سرء شچی ء میر بلوچ خان نوشیروانی ارش کاریت
- ۸۔ بغنتنا: گونپگ یا گونپنگ ات نسپ نیم شپ ء
- ۹۔ مُتسرب: مطرب بزاں وش کنوک، شعر جنوک وش گٹ
- ۱۰۔ حیمہ: بزاں خیمہ، تمبو، گدان
- ۱۱۔ ہوری: ہورماں کولواہ ء شہیدیں میر بلوچ خان ء بنگلی ہنکین، میتگ ء ہلک
- ۱۲۔ عسا کر: عسکر ء جمع بزاں پئوچ
- ۱۳۔ النشور: بزاں کیا مت ء روج کہ پنجاہ ہزار سال ء بروبر ء بیت۔
- ۱۴۔ بخوفیم: بہ ترساں، بھیم بزوراں،
- ۱۵۔ پر عسس: شہر ء دیمپان، ڈبہ زور، کوتوال،
- ۱۶۔ آگبوٹ: یکدار، لانچ ہما انجن لیے پر بیت۔
- ۱۷۔ ناکس (Knox): ہمارو چاں قلات ء پولیٹیکل بوتہ
- ۱۸۔ بدرالبورن: پھوژنامی درکپاں
- ۱۹۔ فرارن: کہ بہ تچان وگڈ بہ کنناں
- ۲۰۔ محبوس: یا گڈاں وت ء رادست ء بدیاں ء دزگیر ہباں۔
- ۲۱۔ ہزیم: ترس بھیم، دہشت۔
- ۲۲۔ ارض: سرڈگار، زمین
- ۲۳۔ والسماوات: آزمان، برزء، بالا۔
- ۲۴۔ انگبین: شہد، بینگ
- ۲۵۔ کاذبین: دروگ بند، دروگ بر، بدلہز، وتی گپ ء سرء نہ اوشتوک

دومی شعر

اے شعر یک ناتوا میں ء ناسر جمیں شعرایت کہ ایشی ء چھڑ و مارا ہشت بند ء ٹپہ
دست کپتگ ات کہ شمعہ دیم ء اش کاراں۔ اے لہتیں بند پرے ڈول ء بنا بنت۔

جی زری نوداں مروچی مئے رسالتاں برات
اود ء گوں کلی سنوبر مئے حکایتاں دہ ات
پر وتی ساچاں ء سارتیں شنزگاں شوق ء گل ات
پر گل اندا میں پری ء اچ من سوگاتے برات
چو بری ء نوح بنی ء کوہی شہہ بنداں گوز ات
نیکہ اچ بدواہ ء غماز ء حسودانش ہز ات
جہہ جن ات اچ حد مشرق دیم پرا مگر رہ ات
چہ بحرئیں لولواں بزور ات پرشتابی سرگر ات

۱۔ غماز: چگل بانز، تزن ء پیگور جنوک

۲۔ حسودانش: حسد کنوک، کینگ داروک

۳۔ کلہہ: پیگام، احوال

۴۔ حسود: بزاں سک باز حسد کنوک، وژنیا تک

یار محمد ہالہ زئی

یار محمد انچو کہ انچ نام ء پدرا انت۔ انچ حاران ء واشک ء دمگ ء جہہ منندیں
 حالہ زئی ہانی ٹک ء ات۔ یار محمد ء بارو ء ہے گو شگ بیت کہ آء حاران ء سردار میر
 آزات خان ء دور ء بار یگ ء بوتہ 1884 ء ء اچائی ء میرانی ء پدن سردار میر نمرور خان
 ء سرداری ء روچاں ہم زندگ ء حیات بوتہ۔ بلے آئی ء زند ء حالور ء یا کہ آئی ء مرگ ء
 میران ء انچیں و ہد ء پاسے زانگ نہ بیت۔ اے گپ ء ہم سوج ء پد نیست کہ آء کدی،
 کجا چون ء چہ پیم ء کجام سال ء ماہاں بیراں بوتہ۔ یاوتی زند ء روچے حاران یا واشک ء
 کجام کلگ ء میتگ ء پے چہ رنگ ء گوازینتگ انت۔ بس آئی ء پر بستگیں ہے دو شعر
 دست کپتگ انت کہ اچیشاں یکے ء دورنگ دیم ء اتلگ انت و ہد یکہ دومی نیم
 تو امیں شعر ایت۔

یار محمد ء اولی شعر قلات ء حان میر محراب خان ء گوں پرنگیاں جنگ، آئی ء
 شہیدی ء آئی ء مستریں پنج میر حسن خان ء (کہ رند ء انچ پت ء شہیدی ء رند نصیر خان
 دومی ء نام ء سر ء قلات ء خان جوڑ بوت) پے مدت ء کمک ء نوشکے ء مینگلانی بچی ء
 ہمرائی ء حاران ء سردار میر آزات خان ء کنک ء آئیگ۔ سردار آزات خاں نہ ایوک
 ء پے آئی ء کمک ء لانک ء بندیت ء تیار بیت۔ بلکیں وتی جنک ء آتراسانگ دنت ء
 وتی زامات جوڑ کنت۔

اے اولی شعر ء دو جتا جتا نیں رنگ من ء دست کپتگ انت۔ اے شعر ء
 اولی رنگ ہمیش انت کہ اچد ء پیش منی ہے کتاب بزاں رپتگیں لال (سیسی بہر) ء

ماں چھاپ بوتہ۔ ایش 1967ء مندر نامی این راجی سروک ء پیشونک واجہ حاجی میر جلال حان ء کہ ہما روچاں من کویت ء ات۔ انچ کویت ء پہ منی نا کو (مات ء برات) میر عبد الحمید گجلی ء یک ٹیپ ریکارڈے دیم داتگ ات کہ اے شعر ء رامان ہے ٹیپ ء یک مردے ء دپگال کرتگ ات۔ بلے مردے نام یا کہ ڈس ء نشان ء دگہ سوچے پچی نہ ات۔ ہے شعر ء رامنی نا کو ء ورنائیں بیچ میر منصور حمید ء (کہ مروچاں اسسٹنٹ کمشنر ء منصب ء سر ء انت) دربرتگ ات۔ من انچ ہمانی ء دپگال ء نبشتہ کرت کہ ایشی ء دوگیست ء دوازدہ 52 بندانت۔ وہدیکہ ہمیشی ء دومی رنگ کہ سے گیست ء دوازدہ (62) بند ء ٹپگ انت ء یک دگہ نیم توام ء ناسر جمیں شعرے کہ ہشت بندانت۔ انچ حاران ء یک نامی این کماشے واجہ خواستی خان ء دست کپت انت کہ اے واجہ حاران شہر ء زرباری پلوا شیروزئی نامیں مینتگے ء جہہ منندات کہ آءوت اے پڑ ء یک شنوکی این مردے ات۔ آسراسک باز بلوچی عہدی شعر ء داستان یات ات انت ء برے برے وت ہم شعرے پر بست۔ ادامن وتی کتاب ء تہاد اتگیں شعر ء رابنی این شعر ء رنگ ء زوراں کہ انچ بندات ء کتاب ء اوار انت۔ رندی مٹ ء بدل یا سر ء چیر کتاب ء فٹ نوٹ ء بنت۔

من حد اوندیں کریم ء یات کاراں ہر دمان
 محمدؐ نور ء نبی ء بر یکین ء ستک جان
 دنیا فانی رنگ پہ رنگ ء نیستیں پدپر حاکماں
 گنیر آزات خان ملوک ء پُردلی شزادگاں
 اہل ء الواد ء قریشی، نوشیروانی آدلاں
 و ہد ۴۔ شاہو، میریں شہداد اش مدامی زیب ء شاں
 براہیم ء للہ انت ولی این لک دنت اے مبلساں
 اش ہما دژچک ء نہال انت، سکی این دُربیاں
 ۱۔ خالق ء رب ء جیل ء بستگ (منی) سردار ء میاں
 من نگوشته ہچ ستائے، مالوم انت کلیں جہاں

۱۔ اے بند شعر ء دومی رنگ ء نیست انت۔

۱۔ بریکین: عربی پارسی لبریقین

۲۔ پردلی: بزاں پردل خان

۳۔ آدلاں: عربی لبرعادلاں۔ عدل ء انصاف کنوک

۴۔ شاہو، شہداد، براہیم للہ: اے سرست سردار آزات خان ء پیروکانی نام انت

نور ۽ شمس ۽ روژنائی، شہم دنت ماں ہلکواں
 اگل ۽ بحت ۽ بادشاہی، جندی رستم پہلوان
 سٹ دنت جوہریں بدی آں، ہمیرت بنت چہ دہشتاں
 لشکرے زرتہ سجاول، اے پرنگیں کاپراں
 کلکتہ تاں لندن ۽، اے بت پرستیں ملحدان
 اتنگ انت ہاری ملان ۽، حد دریا پتراں
 اش حساب ۽ داد ۽ گیش ات، گوست چہ سندھ ۽ ٹالپراں
 کچھو ۽ گور موش دیان ات، چو نہ گورتیں جمبراں
 ساوڑی ترنیاں رچان ات، گوست چہ کوہ ۽ سرشماں
 گل زمین مس چنڈگ ۽ اتنگ، سہیل مس لرزگاں
 کابل ۽ تن کندھار ۽ کرتگش آخر زمان
 باراں زئی ہاں تاب نیاورت، رپت انت ترک ۽ گجراں
 واگ اش گردینت ماں قلات ۽ گوں گرانیں سوبہاں

۱۔ سجاول: اوگانتان ۽ بادشاہ شاہ شجاع الملک نکہ پرنگی ۽ ہمراہ ۽ ذرکمک ات۔

۲۔ کچھو: بزاں کچی ۽ دمگ کہ زرہ باری پلو اگوں سندھ ۽ دپ دنت

شال ء کشمیر ء بہ رستیں، ہر کس ء کر تگ اماں
 شال ء کشمیر ء حراساں گپتگ انت دیل مس شپد ہاں (شپ دہاں)
 ۳۔ روشنیں روج چو شپ ء بوت، بازیں چہ توپ ء ہکلاں
 گوشتگ ات آزات خان ملوک ء گوں وتی خاصیں نوکراں
 بیار ات منی جوانیں سلاہاں روزینی ء سلہاں
 آ ء سپاہانی بروکیں جوڑویں گرمی نہاں

۳۔ اچے بند ء رند گڈ شعر ء خواستی خان ء دا تگیں رنگ کے چٹ بدل بیت
 ء دگہ سیزدہ بند (پشکلپتگیں ء دی متری تاک ء بچارت)
 پشکلپتگیں اچ گوو تگیں تاک ء۔

گوشتگ ات آزات خان پہ دلیری باز پرا شیرین زبان
 پگراوں ایش انت پر جبین ء جنگے کنین گوں کا پراں
 یا کلام اللہ مدت بے، دوستی یے آ ء پیگمبراں
 دگنیا پانی انت، نہ مان ایت، عاقبت روچے مراں
 عباس خان ء میر بلوچ خان واب انت جدی ایں رداں
 دولت خان ء میر جہانگیر چے گوش انت گوں مردگاں
 پشکلپتگیں آں دی متری تاک ء بچارت۔

کارچ ء کاٹار ء وتاس گوں جلونائیں حنجران
 ہول ء پوشانش ٹہمین ات ، زیب گوں سونی کیسگاں
 اشہ نشکے شہ پسند ء وت بہ گرانیں دکہاں
 مسک ء انبیر ء گماشی مشتگئی مس چوڑھواں
 من پٹ ء ڈنانے داشتگ، لگتہ خرخر یہاں
 چاہ چہ سرنباں تراس کناں انت، بور چوسیدی ماولاں
 مود کشانش ترند کناں انت چو نراسکی ہلمواں
 چھتری گیدی اوشتاتگ مس سر ء ساہی چواں

کوستگیاں تاک پشٹکپتگیاں

اے مرد محراب ء بیچ انت، ننگ انت من ء پردیدگاں
 اش چھے جنگ ء حوال ء چاپ جنگ باز پریشٹگاں
 میر آرات خان ء زیب ء زینت درستیں ماں شہنامواں
 وت پما زور استیں ، جنگ دنت گوں بمبارواں
 حارانی مرداں زیرت ء حیرے کن ات دکہواں
 پہ اشارتے گوشت بلند بحت ء گوں حاصیں نوکراں

نئیکہ خورشید، نئیکہ بہرام شیروت علی، چو زندگاں
 دُر محمد مصطفیٰ و ت سرءات چو مرسلان
 حکمی گون ات اش کریم ء رزک دیوکیں پروراں
 چار یاراں نیست جتائی، اش رسول پیگمبراں
 جبرائیل گون ات گون گزراں درمک ء واہراں
 میکائیل دست ماں بروتاں زہرگران ات بدبتراں
 اسرافیل ثور ء دمان ات پر پلپیتیں کاپراں
 حضرت داؤد ء سلیمان، گون جن ء انس ء لشکراں

۱۔ خواستی خان ء دا تگلیں رنگ ء اچ بند ء رندیک ٹپگے چوش کیت

ع۔ تو پک نشکیں پرنگی ء کر بند کنت چوکو کہکراں

۲۔ اچ بند ء پیش خواستی خان ء رنگ ء یک بندے چوش اتلگ

ع۔ بسم اللہ، نام اللہ، درستیں کرانت کبل جان

ہے پیم ء نشان ۲ ء بند ء پدگہ پنج بند چوش کائنت

دل دے سہر پل کشیں تام تئی ماں نسپ جہاں

پزیب بگدوڈ اچیاں دنز کرت چوماہ ء روان

(پشکپتگیں بند ء دیکھی تاک ء بچارا ت)

نہہ لک اولیا انت وان انت پیش ء پلوواں
 بنگاہ ء پئوج ء ٹاکرات پر آرات خاں مردوراں
 کبلانی دژمنناں ء درس کرتگ انت پیش ء پلوواں
 منکہ واناں مکہ ء شریپ ء جند ء نام پر خطبیاں
 یار محمد پر بلوچی ء گوشتگ ات چند گال پر بیاں
 من بندگاں خاصیں حداء ہرکس بیاریت کلمہاں

(پشکپتگیں اچ سری تاک ء)

زہر بہ گپتگیں آرات خان ملوکیں لک بشکیں زواں
 پہ نیازے سوار بوت بما بُراکیں گروہ براں
 پادی دات انت پر رکھیاں مس ہیر ء رکشی کُرگاں

۱۔ اے بند و اجہ خواستی خان ء کرانیست ات

۲۔ عربی لہجہ ”رزق“

۳۔ بزاں کر بلانی دژمن، ہماواں کہ گوں دریں نبی ء جنک کرت۔

۴۔ پہ یک ادائے، پہ یک شانی ء

دومی شعر

حارانی شاعر گوش ایت، یار محمد ہالہ زنی گوش ایت قلات ۽ خان محراب
خان شہیدی ۽ شعر ۽ پر بندیت ۽ گوش ایت۔ بلوچانی سرمچاری ۽ زحم جنی ۽ سپت ۽ کنت
گوش ایت۔

یا الہیٰ میں سبب ساز تو چیا چوش کنئے
آدم ۽ ساہداراں کلاں آکبت کوش کنئے
زحم جن ۽ شاہی تباں ۽ گار ۽ گمسار کنئے
باز ۽ سیمرگ ۽ کپوتاں یکجائی ۽ یار کنئے
بس کن او شاعر تو وتی واگاں ۽ بدار
ہلکواں دراہاں ۽ گراں ۽ شت پہ باکیں کندھار
اش پدا برگشت ۽ آہتگ ات شوین پرنگ
دیئے من ۽ باگیں کلات ۽ برو پہ آپ ۽ ننگ
مشک ۽ کاژگاشک ۽ کلیر وار داتگے کنیپ ۽ بھنگ
زحم جنیں ورنا شات بنت، شام بیت شدنگ

بوتگ انت پئوج بادشاہی کترہے گوٹڈیس دچار
 زحم گوں ات انت اش اش علی ء مست انت کل چار چار
 ہرجت انت حا صاحب ء میان ء سپاہانی سگار
 خان شہید بوت ات ہماروچ ء چنڈت انت کوہ ء ڈگار
 لجاں ڈیک دات ء تیگاں کپتہ لادیں نر مزار
 ہرکے کہ منتہ، مرگ ء تہہ ء تاریکیں جیل
 ہرکے کہ جستہ پیش ء پر جیہگ ء کرتہ ہیل
 پیالہ اش پُر انت شرابانی دمپدم نوش کنئے
 پیادگیں آ ء میلانہاں ناگاہ سوار کنئے
 چاوشیں ٹی ء نکیاں ء نیک ء نامدار کنئے
 بادشاہان ء ناگہاں ء گم ء گدار کنئے
 زرتگے پئوج ء سجاول گون اتے لک ء ہزار
 کندھاری تحت ئے گپتہ شر پہ مردی ء کرار
 گوں ہے احمد زئی خان ء من کنین داوا ء جنگ
 گوشتہ محراب خان سکی ء بسکن ء شوہیں پرنگ
 یک برے گوں تو مڑاں، پرتوپک ء توپ ء حدنگ

توپک ءِ توپ ءِ جزاراں کرتہ سلوات ءِ توار
 پش کپ انت باگیں کلات ءِ ہج نہ ات اندیش ءِ کرار
 کپتہ ماں پئوج ءِ ہزاری، زحم جنیں عالی تبار
 کرتہ شاغاسی ہما روج پر ہے سوب شکار
 کپتگ انت ورناپہ زحم، ستگگ انت مثل ءِ آس ءِ تیل

اچ شعر ءِ گڈی بنداں نہ ایوک ءِ ہے پدر بیت کہ اے شعر ناتوام ءِ ناسرجم انت۔ بلکیں
 میانجی ءِ ہم بازیں بند ءِ ٹپگ بیگواہ انت۔ گچلی

عبدالکریم ساجدی

عبدالکریم ساجدی انچو کہ آئی نام ۽ پدرانہ۔ آء بلوچانی ساجدی ٹک ماں جھالاوان ۽ نال ۽ روبرکتی پلو ۽ گریشہ ۽ کوچگ ۽ کہ سرگریشہ ۽ جہل گریشہ ۽ زانگ بنت کہ نال ۽ مشکے ۽ میانچی ۽ کپ ایت۔ ہموواں سرداری شہر ۽ جہہ منندات ۽ اچ ساجدی ۽ ساکازنی ٹک ۽ سیادی داشت۔ واجہ عبدالکریم مس گریشگ ۽ رتج ۽ واجہ میان خان ۽ لوگ ۶۷۱۸ ۽ سال ۶۷۱۸ ۽ ودی بوت ۶۷۱۸ ۽ کم وگیش شست ۶۷۱۸ ۽ سال ۶۷۱۸ ۽ امرگوازینت۔ گوش انت کہ آء کد ۽ بالاد ۶۷۱۸ ۽ یک پٹکیں شردرو شمس بلوچ وزم ۶۷۱۸ ۽ جوانیں ۶۷۱۸ ۽ شکر گپتاریں شاعرے ات۔ آئی ۶۷۱۸ ۽ پر بستگیں شعرانی گیشتری بہر زیان ۶۷۱۸ ۽ بیگواہ بوتہ، چیزے نہ چیزے بلکیں مرچی ہم ہمدگ ۶۷۱۸ ۽ مردمان ۶۷۱۸ ۽ انگہ یات ۶۷۱۸ ۽ گیرہ انت۔ بلے شوہازگ لوٹ انت، چنگ ۶۷۱۸ ۽ نزارگ لوٹ انت۔ ۶۷۱۸ ۽ پے اے کار ۶۷۱۸ ۽ ہمدگ ۶۷۱۸ ۽ ہما ڈیہہ ۶۷۱۸ ۽ روگ لوٹ ایت یا کہ ہمدگ ۶۷۱۸ ۽ ورنائے اے ڈبہ ۶۷۱۸ ۽ وتی کوپگاں بہ زور ایت بلے تنے وہدی اے بارو ۶۷۱۸ ۽ کس ۶۷۱۸ ۽ چوشیں زیاد ہیں جہدے نہ کرتہ۔ ہاں منے دیدگیں دوست واجہ رزاق نادر ۶۷۱۸ ۽ کہ وت ہم یک جوانیں شاعر ایت، یک کسانیں جہدے کرتگ ات ۶۷۱۸ ۽ عبدالکریم ساجدی ۶۷۱۸ ۽ چنتے شعر کہ گمان ۶۷۱۸ ۽ دوازدہ تن پانزدہ ہے بوت انت۔ نزارت ۶۷۱۸ ۽ ”شاشان“ ۶۷۱۸ ۽ نام ۶۷۱۸ ۽ سمر ۶۷۱۸ ۽ بلوچی اکیڈمی ۶۷۱۸ ۽ پلو ۶۷۱۸ ۽ شنگ ۶۷۱۸ ۽ تالان کرت انت۔ بلے مرچی آء کتاب مس نیادیاں نہ گواہیت۔ واجہ عبدالکریم ساجدی وت گمان ۶۷۱۸ ۽ کہ تن 1950 ۶۷۱۸ ۽ سال ۶۷۱۸ ۽ رندا نگہ زیندگ ۶۷۱۸ ۽ حیات بوتہ بلے چنکیا سیں دراجیں امرے کرتگئے۔ کدی ۶۷۱۸ ۽ کجا بیران بوتہ کس پچی گوشت نہ کنت یا کہ آئی ۶۷۱۸ ۽ پساندگ ۶۷۱۸ ۽

اوبادگ مرچی کئے زندگ ء حیات انت۔ البہ راجی حوالہاں گوش انت کہ آء گوں محمد حسنی ء سردار میر رستم خان ء سک نزیک بوتہ اومدام مشکے ء جمیری ء آئی ء دیواناں ساڑی بوتہ۔ ایشی ء شاہدی اچ آئی ء یک شعرے بنداں ہم پدر بیت۔ عبدالکریم ء باز جا گہاں وتی شعرانی تہا براہوی لبز باز پہ وستادی ء کار بستگ انت۔

عبدالکریم ساجدی ء اچے چاریں شعراں کہ ادامنی کتاب رپتگیں لال ء ہوار انت دو شعر بزاں ”مرگ بندہ“ ء ”اگل ء اشک ء جنگ“ من ء 1966-67 ء ریڈیو شال ء کار ء روچاں اچ بلوچی زبان نامی این جنیاد میں شعر گوش حد امرزی این حانی ء دست کپت انت و ہدیکہ اندگہ دو شعر آئی براز ہگ بشیر احمد ء (کہ نون آء ہم حد امرزی بوتہ) کہ وت ہم چو وتی ترو (بزاں پت ء گہار) حانی ء وڑیں شریں وش گٹے ات اچ ہمانی ء دست کپت انت کہ اے آتزیات ء گیرات انت۔ حد امرزی این حانی کہ انوگیں سوت ء بالوہانی بدل ء آء بلوچی ء اولی شیر زالیں عہدی شعر ء داستان گوشو کے ات۔ مدام اے گپ پہ پھر ء شان ء گوشت کہ مابن ء بیہہ ء اچ پنجگوری زنگی شاہیاں سیادی داریں ء مئے بن بیہہ مزن نایں سہیت زنگی ء روت ہوار بیت۔ خان عبداللہ خان قہار ء نام کپتگیں شعر کہ سرگال انتے ع ”ذی شکاراں پہ مسکیں گوڑ بندے رپتگاں“ من اولی گشتاں اچ حانی ء اشکت ء نبشتہ کرت۔

اولی شعر ”بنیادم ۽ مرگ“

شگر اش کریم ۽ برکت ۽
 ۽ سی جزم قرآن ۽ حکمت ۽
 آساں بکن منے رحلت ۽
 سکراتے الموت ۽ ساعت ۽
 یال کن محمد مصطفیٰ
 مارا دپ ۽ دیئے شادت ۽
 منے آدم ۽ کل ۽ شپاہ
 توبہ چھے مرگ ۽ تپ ۽
 زوان حشک بیت اندر دپ ۽
 ساہ ۽ سر ۽ کیت انت جپاہ
 ہمراہ منی کسے نہ بیت
 تہنا منی جند ۽ کُشیت
 ہچ من نہ زانتہ چوش کنت

مرگ ۽ تپوں بے ہوش کنت
 زوتی برات بے پردہ کنت
 جلدی من ۽ کش انت جدا
 یک کلھے بندانت جدا
 شود انت پرے حکم ۽ حُدا
 یک پارچھے پوش انت سفید
 چار دار بند انت مہپیل ۽
 بند بند خشک انت چونل ۽
 کار انت کبر ۽ منزل ۽
 لحد ۽ تہہ ۽ ایرن کن انت
 یک گلماشے زیرن کن انت
 حاکاں سر ۽ ڈیرن کن انت
 یک پاتیبہ ناکائیں دیت
 آ ۽ ماتن ۽ روچن سے انت
 زند ۽ دارگین بہ انت
 ہرچی کہ بیچ ۽ برادر انت
 مال ۽ منی ملکاں ورانت
 مرک ۽ منی ۽ وشدل انت

زانے کہ ہم روچے مرانت
 عبدالکریم روچے الست
 کالو بلا ہرچی کہ است
 بوتیئے چرا دنیا فرست

۱۔ رحلت: عربی لہزائیت بزاں مرگ، اچ دگنیا لڈگ

۲۔ پارچہ: پارسی لہزائیت بزاں ”گد“ ادا شاعر ۽ پین ۽ کار بستہ۔ بزاں کپن

۳۔ لحد: عربی لہزائیت بزاں ہند کبر ۽ یا گور ۽ ہما جا گہ کہ اوداں مردگ ۽ ایر کنگ بیت

۴۔ گما: بان بندو کیں استہانی گل ۽ لچ ۽ لتارو کیں از باب کہ گل مالہ یا گل مالگ ہم
 گو شک بیت

۵۔ پاتہہ: عربی ۽ پارسی لہزائیت بزاں ”فاتحہ“

۶۔ الست: عربی لہزائیت بزاں ”چے“ ادا قرآن ۽ ہما آیت ۽ نیمگ ۽ اشارہ انت الست
 پر بکم ”چے من تئی حدانہ اوں“

۷۔ کالو بلا: بلا شک، ابید چہ دگہ شک ۽ گمانے ۽

۸۔ فرست: پارسی لہزائیت بزاں ۽۔ دراتکہ بزاں دیم دیمگ، راہ دیمگ

دومی شعر

”اگل ۽ عشق ۽ جیڑہ“

لاشریک سٽڪ ۽ صادق الحق انت
 محشر ۽ دستن محمد ۽ سک انت
 شگر ۽ منت، سد هزار لک انت
 مارا اڇ گردون ۽ بسے شک انت
 دل گنوک انت، حشڪ ۽ احمق انت
 مہلڪا رنگیں درپ ۽ درداں
 من شپ ۽ کشین آہ ۽ آہسر داں
 اشڪ منی انچو رهن انت مرداں
 اگل منی مثل ۽ چوکی ۽ گرداں
 یک شپے پن حملہ آورتاں
 اشڪ من ۽ ہر دم پادکنت کُل ۽
 گوں گماں آشپتہ مبو نلا
 تو پما زور ۽ توکل یے اللہ
 سوار بہ بو تیز او وش رویں مل ۽
 نیم شپ ۽ رو پہ ماہیں گرانمل ۽

من پما حکم ء گوشتناں آئی
 من گوئر ء کرتن اتلساں شاہی
 من سیلاہ زرتاں گل پہ برجاہی
 رپتگاں من گوں عشق ء ہمراہی
 اگل ء را رند ء داتگ اش ڈاہی
 راہ سر ء بست ات مئے اناگاہی
 بر رہ ء نیام ء دیستگ ات مارا
 کپتنگ ات وت اچ ترس ء پہہار ء
 گون نہ اُن من تو رپتگئے سار ء
 تو وت ء اشک ء داتگئے مہار ء
 بارت ترا آ ء مس جہلیں گھدار ء
 واپس نوں برتر تو وتی پار ء
 برگشتن من پر درد واری ء
 آ ہر ء بستن بور ہزاری ء
 آحت منی عشق چو دُر ء چاری ء
 گیت پدا دوست ء یانگاری
 مہلنج گوں دکانیں گوئراں نشتہ
 آء دن ء ہتر ء انبراں مشتہ
 اگل بگائیت کہ چو ترے گوشتہ

کور مہلنج ۽ مچن پُشت ۽
 پاد آحتن من چومست ۽ مد ہوش ۽
 پر غضبناکی شورت شیموش ۽
 رپتن من ساری ۽ پداں پیش ۽
 شیموش ۽ بستن دورپہ حاموش ۽
 پاد شپاد ۽ من رپتگن اود ۽
 یا حدا وند ساڑی تو مکن جودہ ۽
 لئیب کنین من گوں بمبویں نود ۽
 پر وتی تئنگیں دل ۽ بود ۽
 پادجتوں دوست ۽ جاگہہ ۽ ہند ۽
 ہیرگے بوتہ بر منی رند ۽
 آحت منی اگل چو ساوڑی گرئند ۽
 زہر کنی شاباشی کتہ چند ۽
 بے خیال بوتی اچ منی پند ۽
 تو گما مہلنجیں شکر کند ۽
 وٹی یے کہ ٹھا کورے بہ بیت رندہ ۽
 برمن ۽ کردینتہ ہنر باز ۽
 آرتہ تن نزدیک ۽ مزار گوانز ۽
 آسکلو بندوک ات پما ساز ۽

پادوں من تاسیں دور واں داتہ
 رپتگن من گوں ورد ء بلیات ء
 آحت منی عشق گوں حیلہ ء لات ء
 گیت گل اندام ء کسہ ء یات ء
 بیگہاں کیگد کُنلاں رندیت
 کھیب آسکیں گردن ء درنجیت
 شیشم ء کٹ ء بکملان نندیت
 پوشیت کیمکوآب ء اطلساں چنڈیت
 پر تو او بور ء ماسگاں بندیت
 پاد آحتن من پر حکم ء یزدان ء
 کل سلاہاں ء کرتگن جان ء
 حنجر ء کاٹارن جت انت میان ء
 رپتگن من پر منگہہ ء شان ء
 پہ قصر ء ماوائے در ء مرجان ء
 سوار بوتن من بر زین ء نریان ء
 بُرت وکاب بال ء برگوڑے بستہ
 رپتگن وت چوشپ رہیں مست ء
 ناگہان اگل ء گپت من ء دست ء
 پر غضبا کی کینگ ء کست ء

اچ در ء مہلنج ء گتہ گستا
 ہنج من ء گوشتہ چابک ء چست ء
 چو وتی مردی ء مبو گستا
 چار کلاک تاریکیں شپ ء گوستہ
 روشیں روچ ء جلوہ پیوستہ
 ہکل پر مرگانی دپ ء رُستہ
 سگ چماں بازیں وکگاں تُستہ
 برمن ء ترینتہ چمود آئی
 وابن من دیدوکاں نہ بوت جاہی
 آحت منی موجیں اشک اناگاہی
 چانیٹ ء بونڈے جت من ء جاہی
 امشی تئی ء مہلنج ء دراہی
 تو کجا گردیے شوہیں درگاہی
 پرتہ بے واب انت لسہ ییں مائی
 سہب ء تو نندے ماں مجلسے شاہی
 اوبگا! حندگ چوں ترا براہی
 تو نکرزپے آ ء جنتی حُور ء
 شیطاں! اچ پردوس ء دپ ء دُور ء
 تو ندیستہ آ ء سروپے آزاد ء

گڈ حمار چھمیں کد ء بالاد ء
 سہب ء بیگاہ ء است تئی یادء
 توکلے مردی کن چدا پاد ء
 سوار بونوک زینیں رکھش ء اولاد ء
 برو پر گلندام ء نندگ ء نیادء
 پاد آحتن من پر توکل ء شاہ ء
 مولماں زر تہت کسر بانگواہ ء
 رپتگن دوست ء من وتی جاہ ء
 اے شپ ء نیم ء تن سحر گاہ ء
 لتیب کتہ من گوں چاردہی ماہ ء
 شادہ ء آرام ء مراگاہ ء
 ساپی ء جہہ جت من اناگاہ ء
 سر سلامت ء رنگ ء ہم ڈراہ ء
 اگل ء را رند ء گپتگ ات ڈاہ ء
 نامیت بوت ء نشت ات من راہ ء
 آحتگاں ما او عشق پہ یک جاہ ء
 پاد آحتہ عشق ء را سلام داتہ
 من گوہارے ان، تو چما برات ء
 اے گنوک ء کہ گوں تو پیڑاتہ

تحقیق تہ یک روچے کپتے چات ء
 من گما اگل ء گوشت مہوتنگ ء
 دوست بت مارا ہردو یک رنگ ء
 عشق منی شودیت انت دل ء زنگ ء
 تو سلاح کن مئے جیڑہ ء جنگ ء
 امروز ء پردایے تمام کار ء
 ہر دو سر ہمراہی دیت مار ء
 نیل ات من ء جہلیں گار ء گھدار ء

۱۔ گردون: امروز، دگنیا، جہاں

۲۔ آشفته:۔ پارسی لہزایت، بزاں دل تنگ، گمیگ، پریشان،

۳۔ آہر:۔ اسپ، گوک اواندگہ دلوتانی کاہ ء کدیم دیتنگ ء جاگہ

۴۔ بلیات:۔ عربی لہزایت بزاں، سکی سوری، رنج درد، اندوہ

۵۔ لات: عربی لہزای، پکیر، بزہگ، ادبزاں گوں ہنرو بزگی ء

۶۔ صرماوا:۔ جلوناکیں وزیبائیں یا ڈولداریں ہندو جاگہ، ماڑی

۷۔ ہنچ بزاں ہنچوش، ہبے ڈول، پے رنگ ء

۸۔ گستا:۔ بزاں گستاخ، وت سر، کسے ء بے نکنوک

سیمی شعر

”بنیادم زندہ مرک“

جی منی دل تو چیا جوشیئے
 گہہ گنوک ء گاہے پر جوشیئے
 گاہے پہ الم ء زاہدی جوشیئے
 گاہے پہ زلم ء کاپری جوشیئے
 گہہ کنتے توبہ ء گاہے پہ ہوشیئے
 گہہ تہ شادان ء گہہ گماں ریشیئے
 گاہے تازیئے، گاہے کرگوش یئے
 من کنین ہرچی، اچ من تو گیشیئے
 من پہ رندء، دل غریب پیشیئے
 پہ حدا گند ء دل غریب ترس کن
 اچ گہنکاریاں وتی بس کن
 حیلہ ء دورگاں بل، نہ وس وس کن
 دوزہ ء کہر ء ہردم ء ڈس کن
 زیر در حاکاں جہہ وتی مس کن

دل بگر شکر ء اچ سجان ء
 اے درستی اعضا پر تئی فرمان ء
 درستان ء رب ء کرتگ انت معنا
 اے سر ء گوش، پونز ء چمان ء
 پاد ترا داتاں پہ گام ء میدان ء
 خدمت ء کرتہ ہر دو دستان ء
 گوش کہ چہ دُور ء اُشکن انت تران ء
 دم کش ء داتہ ہر دو گرانزناں ء
 چم کہ گندانت نور ء ایمان ء
 دپ کہ جپت بیت جاہے دنان ء
 گوشت ء وشى او حرمہ ء نان ء
 گرک مکن وت را دست ء شیطان ء
 تو مجن چاہے پر وتی جان ء
 کیت اجل روچے، بیئے پشومان ء
 چُست ء چالاک کن دوست ء پاداں ء
 گپتیں تاروکی ہر دو چمان ء
 بارت سرء ہوش ء کشیت مگزان ء
 تنگ ء تاریکیں کبر ء اندر ء میان ء
 نیٹ ورانت روچے تئی واری لے نان ء

ملڪموت ڪيٽين گر اناگاه ۽
 توڙينڪه روج به بيت، يا شپ ۽ سياه ۽
 انچو خواه ۽، يا انچو بدخواه ۽
 ڪالب ۽ ڪشيت زور تي ساه ۽
 انچ تو اے درست دل ۽ سند انت
 نيمگ ۽ راهے ڪهے بند انت
 تونہ زان ۽ گز يونت يا که حنء انت
 نون ترا ڪهے ۽ تهہ ۽ شودانت
 ماس مني، بيوسين گوهار شاري
 انچ مني حالاں کس نہ بوت ڪاري
 تو روئے ارساں ۽ وتي رتچ انت
 نازرڪين جان ۽ مهپراں پچ انت
 چو ترا زورانت، انچو ناصر ۽
 ديم پما جاہ ۽ جاگهہ ۽ کبر ۽
 اود برانت کبر ۽ تهنائين گار ۽
 شڪياں ملين انت په ڪتار ۽
 سر په سر نون دم دي انت مار ۽
 فاتحہ وان انت بنت پدا راهي

چیر درحا کاں کن پہ بے گواہی
 کس ندانت گوں تو جد رء ہمراہی
 بگر اچ محمد ء کن شپا واہی
 عبدالکریم کبر تئی جاہ انت
 وردنے نیست تنک ء بے راہ انت
 مرگ نہ زانت پیر یا کہ ورنا انت
 مرگ نہ زانت زاہد یا کہ ٹلا انت
 مرگ ء زحم ء را ہر کجا راہ انت
 اسپرے نیست، مطلبے ساہ انت
 دوزہ ء بھیم ء چہ ناگک ء واہ انت
 شوم ء بد بخت ء دیم ہمود سیاہ انت
 جنت الپردوس مومن ء جاہ انت

۱۔ حرمة: حرماگ، ناہ، مچ ء بر

۲۔ تاروکی: بزاں تہاری، اوانداہی، سیہ تہار، پچی میم مہ بیت۔

۳۔ نیٹ: آخر کار

۴۔ شکی: ہما سنگ، پیش، پونس یا دگہ انچیں لنش و پتار کہ کبر ء لحد ء دپ ء ایر کنگ بنت

چارمی شعر

”پرواری داوائے پشدرء“

اے شعرء پشدر چوش انت کہ گمان ۱۹۲۰ءء پیش و ہدیکہ پروار (مشکے)
 ء واجہ ملک دینارء میر بجا میر واڑی کہ وت ہم بلوچی زبان ء مزن نا میں شاعرے ات
 کہ بے پدء گڈء میران بیت۔ اے واجہ اچ وتی مرک ء چنتے سال پیسر ء اچ وتی
 دید وکانی روک ء ز بہر بیت ء زندء پش کپتگیں روچاں پہ کوری ء گواز بنیت۔ آئی ء
 جندء کس ء آریز بزاں، برات ء براز ہگ ء اندگہ سیادء مردم آئی ء چارء دگوش نہ کن
 انت۔ بلے محمد حسنی ء سردار میر رستم خان کہ اچ پشٹاں گوں میر واڑیاں سانگ بندیاں
 بندوک بیت۔ پہ ملک دینار ء چارء گدار ء حیاں ء دگوشداریاں وتی لوگ ء کاردار ء
 خدمتکاراں پہ آئی ء خدمت ء جاڑی کنت۔ چنتے سالان پد سردار رستم خان آتر اچ
 پروار ء وتی جندء بنگلی ایس ہنکیں جمیری ء بارت ء ہموداں آئی ء چارء گدار ء وتی دیم
 ء کنت۔

پہ ہے سنوب ء سردار رستم خان ء جوانیانی عوض ء وتی زندء وتی حیاتی ء
 وتی پرواری سنجیں ملک ء میراساں نبشتہ کنت ء سردار رستم خان ء دنت۔ آئی ء مرگ
 ء پد میر واڑی ٹک ء سردار خیل بزاں اے واجہ براز ہگ، آئی ء ناکوز ہگ ملک
 دینار ولد سردار عبدالکریم میر واڑی پہ آئی ء گڈء واجہی ء جہہ جن انت۔ سرکار ء دپتراں

عرضی گونزی بیت۔ گپ تن قلات ء شاہی جرگہ ء روت سردار رستم خان دزگیر
کنگ ء کیز ء بند بیت۔ بلے آسر ء باکی جرگہ ء پیسلہ سردار رستم خان ء حق ء روت۔
پہ ہمیش ء اے شعر ء تہہ ء ادا منے شاعر عبدالکریم ساجدی گوش ایت کہ تئی
دزگیری ء قلات ء برگ ء بند کنگ ء پد من ء مردماں پاد تراپ ء پیہا رکت۔ مشکے ء
نائب اش منی سر ء باپرینت ء مست کت ء پہ بھیم ء پیہا رال آورت سرکت۔ منکھ من
اے بابت ء تئی بر ہلاپ ء آء میر واڑیانی حق وتی زبانی ء بہ دیاں۔ بلے من آوانی
اے رنگیں ترس ء بھیم ء پاد تراپ دل ء نیاورت انت ء کمار نہ کرت انت ء پہ آوانی
گوشگ ء تئی بر ہلاپ ء ہج رنگیں بیان ء سر زبانی نہ دات۔ شعر چوش بندات کنت۔

(پہ سردار رستم خان ء)

من ء عرض انت گوں سردار ء
 ملوکیں رستم نامدار ء
 تہ بَشکن صاحب عرض ء را
 منی اے گال ء گپتار ء
 ترا کہ داشتہ سرکار ء
 بداں گل کرتہ بسیار ء
 مگہ گیشتر سے ء چار ء
 قلاتی جرگہ ء ساری
 دویم نام ء پہ مکاری
 من ء گوشت اش پہ ہشیاری
 مہ کن گوں رستم دوستداری
 شتہ آئی امیت واری
 نہ بیت نون آئی ء سرداری
 تمام جائیداد انت سرکاری
 وزیر جند ات ہم داری
 تو بیا شاہد بو پرواری

بیان پہ دروگ بہ کن جاری
 کہ گڈ بُرتہ ملک دیناری
 وزیر سہی بیتیں یکواری
 ترا چو زہگے ء چاری
 اچے ترانانی تکراری
 من ء تیرے جتہ کاری
 دل ء اوں تیچ اتہ ماری
 حدا شالہ نگہداری
 بدی پہ رستم جاں بیاری
 تہ اے گالاں ء سرپوش کن
 پد ء گالاں ء دلگوش کن
 من محتکین وتی پار ء
 اے نائب گوں دہ سوار ء
 ہم عبداللہ پہ اے وار ء
 من ء ماں بست بیہار ء
 بدے جلدی بیان مار ء
 وگر نہ کہ کپ تے گار ء
 نہ کرتن خوف چہ مردار ء
 نہ داتن ہیچ بیاں آرا
 رپورٹ کرتہ پہ تکرار ء

چھوڑاں مصطفیٰ یار ء
 رواں کرتے اے سرکار ء
 چما شالکوٹ ء حزدار ء
 رہت گجر پے کار ء
 من ء لوٹ ات ستم کار ء
 پے رنگ سوج نئے کت مار ء
 ”کہ کیوں ان معتبروں کے ساتھ
 نہیں تم نے کیا بات
 ابھی سب نے بیاں دیا
 مگر انکار تم نے کیا
 تو پھر تم جانتا ہے
 سزا جب تم کو ملتا ہے
 تو پھر پہچانتا ہے
 حکم پھر تم مانتا ہے “
 نہ کرتن خوف اچے تران ء
 بدنتیں رب اول ایمان ء
 نینتیں ہیج منی زوان ء
 بدی پہ روستم جوان ء
 پرا یکیں بلوچ خان ء
 سر ء ماُن روانت زانا

شریف ء جت اے قرآن ء
 من ء لٹ کرت اے شیطان ء
 دگہ چہ جرگہ ء ریا ات
 منی لٹگ وت پیدا ات
 زاناں حکم اچ اللہ ات
 وتی بیہہ اون دیائینتہ
 وتی عزت بچائینتہ
 چہ اے حذمتکاری ء
 من ء لٹ کرت اش ساری ء
 ”ابھی مردی ہے تیرا
 خجالت مت کرو میرا“
 پکن غیرت چو نر شیر ء
 بگر سردار منی بیر ء
 بدیہاں منیل نوں دیر ء
 بہ بنت تراں قیامت ء چیر ء

۱۔ مکہ: اردولبرنگرء گڈتگلیں رنگ

۲۔ پرواری: مشکے ء یک میبتگے ء نام، ہمیدیاں کہ ملک دینار میر بجار ء جائیدادات

۳۔ پار: میانجی بلوچستان ء گالوار ء بزاں وتی نیمگ ء، وتی پلو ء یا وتی کنڈ ء

بیزن اومیراڑی

انچو کہ انچ نام ء پدرو بونگ ء انت۔ ملا بیزن انچ کولواہ ء اومراڑی ٹک ء بوتہ اوماں کولواہ ء چمبر ء کش ء کراں جہہ منند بوتہ۔ اومراڑی بیزنجہ ء یک شاح ء بہر ایت ء ماں کولواہ ء چمبر ء آئی ء کش ء کراں ء ماں جاہوہ جہہ منند انت بلے بیزن اومراڑی کجام دور ء بارگ ء شاعرے بوتہ۔ کدی ودی بوتہ ء کجام و ہد ء زمانگ ء چنکہ سال ء امر ء بیران بوتہ۔ اے بابت ء کس ہچی نہ زانت ء نیکہ آئی ء چک ء نماسگ یا پسائندگ زانگ بنت۔ البت من پہ گمان ء آئی ء شاعری رنگ ء چاراں ء گوشت کناں کہ اے واجہ ہم ملک دینار میراڑی ء ہے درہچ ء اندگہ شاعرانی ہم اومر ء ہم گنگلیں شاعرے بوتہ۔ بیزن اومراڑی ء تنے و ہدی ایوک ء دوشعر دست کپتہ ء دیم ء کتگ انت کہ یکے واجہ غوث بشک صابر ء وتی کتاب رپتگیں لال ء لڑیک ء جاگہہ داتہ بلے آء ہم اے بابت ء دگہ ہچی نہ گوش ایت کہ آرا اے شعر چون ء انچ کجادست کپتگ ات۔ دومی شعر ہمیش انت کہ منی کتاب ”رپتگیں لال“ لڑسیبی ء اوار انت۔ کہ اے شعر من ء انچ جمعہ نایں مردے ء ہے روچاں دست کپت کہ من ماں کالج ء وانگ ء اتوں ء گمان ء کہ اے سال 1968 ء بہار گاہی روچ ات انت۔ من انچ زمستان دراج کشیں موکلارند مارچ ء ماہ ء پنجگور ء جہہ منندیں مولابشک نایں مردے ء گاڑی (لاری) ء سوار انچ مشکے اواران ء راہ ء دیمپہ خردار ء روگ ء اتیں کہ کولواہی بدرنگ ء چیر کھڈ ء ہوٹل ء پہ سبارگ ء داشت اش۔ ہے ہوٹل ء بلوچیں مردے نشتگ ات کہ جبر جبر ء سر ء شعر وندیں بتلے جت۔ من ء شک بوت کہ

اے مردالمء شعرزانت۔ من کہ سوج کُرت کہ مرد تو شعرزانیے؟ مردء پسوگردینت کہنا
 واجہ من نہ زاناں۔ بلے نشنگلیں مردمان گوشت کہ واجہ اے چہ شعرء پھرانت۔ شعر باز
 زانت۔ من درائنت تو شعر بہ جن من ترانا ہیچ کنناں ء تئی پشت دردی ء ترا دیاں تہ
 نیٹ ہے مرد کہ نامے جمعہ ات پہ شعرء دپگال ء رازی بوت۔ من کہ یک ء دو شعر
 نبشتہ کرت انت تہ کے دیر گوشت گاڑی والاہاں من ء گوشت کہ واجہ دیر بونگ
 ء انت۔ من آہان ء جواب گردینت کہ منی نپادان ء پیٹی ء (بزاں بکس ء) دور بدی
 ات ء شما بہ روات شمارا موکل انت۔ تہ مرد لاچار بوت انت۔ پین ودار اش کت من
 اچے مرد ء پنچ سر جمیں شعر کہ اچاواں یکے ملا بیزن ء، یکے اومر کیل کوری ء، یکے ملک
 دینار میر واڑی ء کہ رند ء جلب کہدائی ء نام ء زانگ بوت) یکے ملا موسیٰ ء ناصر آبادی
 ء یکے ملا ابراہیم ء گت ء اشکت ء نبشتہ کرت انت۔ وہد ء باز گو زگ ء سنوب ء من
 دگہ نبشتہ کرت نہ کُرت۔

اے مرد جمعہ وت کولواہ ء بدرنگ ء چیر کسانیں پہوالی میٹگے ء نندوک ات
 کہ آوانی اے میتگ دائی ایں وڑے ء یک جا ہے ء جہہ مند نہ ات۔ من اے گپ
 ء پہ ستک گوشت کناں کہ اے مرد ء رابزاں جمعہ ء دگہ ہم بلکیں لہتیں شعریات ات
 انت بلے من ء گیشتر نندگ ء موہ نیست ات ء ننیکہ اچ دچار کپگ ء گڈ من پدادگہ
 جا گہے ء گوں اے مرد ء دچار کپتوں۔ ملا بیزن ء اے شعر مارا یک اور دگہیں رنگے
 ء گندگ ء کیت چیا کہ ایشی ء گیشتری بند بلوچی ء مزن نامیں شاعر واجہ ملا پازل ء شعر
 کہ سرگال انت ء ”درپشویں سہیل“ ء بند ء ٹپگاں چہ زورگ بوتگ انت۔
 نیں اے گپ زانگ نہ بیت کہ اے اور دگی شاعر ء اچ وت ء کتہ یا شعر گو شوک
 ء اے ردی کرتہ شعر چواے رنگ ء بنگیج کنت۔

دابانی کپودر سبزیں
 توتی زیمیل ءِ وش لبزیں
 گالاں ءِ گوشین وشیناں
 ابیاشاں کلم کشیناں
 بند پہ بانزلاں نشکیناں
 شت پہ مالی ءِ ہنگ ءِ
 دابانی گلین مہرنگ ءِ
 نالے ءِ گوٹھے چو چنگ ءِ
 بے نیازوں مکن دردانگ
 پہکیں اشرفی ءِ چانگ
 بال اش کتگ دیوانگ
 مثل ءِ آتش ءِ پروانگ
 شپ کہ آکھر ءِ لنج ءِ بیت
 پیتاپ ءِ کج ءِ کنج ءِ بیت
 دائم دل منی رنج و بیت
 دیستاں نرہے اشعار ءِ
 سرگوں زہر کناریں شار ءِ
 بشکاتہ من ءِ ستار ءِ

کد بیت کہ مراداں گندیں
 باگ ۽ نیوگاں سندیں
 کونشیں زان سراں ۽ ننندیں
 نارنجیں گوتراں ۽ پینڈییں
 تئی زلپ کہ حنجران دروکیں
 گل کاراں چگین ۽ نوکیں
 استالاں سہیل درپشوکیں
 دوستوں بنت گل ۽ جی ۽ جان
 تنکیں ننگ ۽ زان پہ زان
 آسکی گردن ۽ گوہزی میان
 جلدی او کپوت تو پاد ۽
 رپتہ چو شمال ۽ باد ۽
 اود گوں زرکنکیں نود ۽
 بل ۽ تو برو من اود ۽
 چیزے گال جتہ سردار ۽
 اود ۽ بیزن یے کار دار ۽

یوسف خان اور ماڑھی

یوسف خان ء پیرک ء بن پیرک بن ء بیہہ ء جھالاواں ء وڈھ ء دگ ء
 جہہ منندیں مردم بنت۔ اچ مینگل ء ٹک ء سیادی دارانت۔ اور ماڑھ چوش کہ اچ
 خانانی دور ء باریگاں بیلہ ء جامانی دست ء بیت ء ہماوانی حاکمی ء چیر ء بیت۔ پدا بیلہ ء
 جامانی اچ بن ء بندر ء گوں مینگلاں سانگ ء سانگ بندی بنت۔ پہ ہمیش ء اے
 کہول ء مردم اچ وتی مالداری ء ستوب ء یا کہ دگہ کجام یک ستوبے ء اچ وتی ڈیہہ
 ء لڈ ء بارکن انت ء اور ماڑھ ء کوچگ ء جہہ منند بنت۔ واجہ یوسف خان ء دور ء
 باریگ کجام انت۔ آء تن کدی ء زندگ ء حیات بوتہ۔ یا کہ کدی بیران بوتہ ء اچ
 دگنیاء شتہ؟ اے بابت ء تنے وہدی کس نہ زانت ء پچی گوشت نہ کنت۔ بلے پنسنی ء
 نامی ایں راجی ء سیاسی سرے حد امرزی ایں میر بہرام خان مینگل ء مدام گوشت کہ
 یوسف خان مئے بن پیرکے بوتہ۔ پرے حساب ما اے گوشت کناں کہ واجہ
 یوسف خان ء دور ء باریگ اچ ملا پازل ء بیرانی ء پد تنکہ 1921 ء بیائے بوت
 کنت۔ اے یک گمان ات کہ مائے کنیں بلے بوت کنت چنتے سال ء پد ء پیشی
 بیت۔ واجہ یوسف خان اور ماڑھی ء اے دوشعر کہ کتاب ء اور انت من ء ہما بنداتی
 روچاں اچ واجہ میر گل خان نصیر ء نژ آورنگیں عہدی شعری مڈی ء دست کپت انت
 کہ گمان ء آئی ء وتی ریاست قلات ء نوکری ء روچاں کہ 1944 ء ء ماں پسنی ء کسٹم
 انسپٹر ء تھانیدار بوتہ یا جھالاواں ء نائب وزیر ء ڈبہ ء سر ء بوتہ چنگ ء نژ آورنگ

انت۔ اولی شعروتی ہما بنی ء بنداتی رنگ ء انت۔ بلے دومی شعر 1983 ء وہدیکہ من
وتی سرکاری کارے ء پھ اور ماڑہ ء شتاں تہ اچ حد امرزی ایس ماسٹر رشید ء ہم البشی ء
یک ورژن (Version) دست کپت کہ اے دوئیناں ء یک کمیں پرک ء
تپاوتے است کہ من اش فٹ نوٹ Foot Note ء ماں جاہ دیاں۔

اولی شعر

گوش گرات بڑاتاں کہ مرد ہرپ ۽ حال بیت
 کوہ ۽ دریاب ۽ گلزیں میہہ ۽ نال بیت
 گوں رد ۽ بدکاراں منی واجہ زار بیت
 جنت الفردوس نئیکہ پہ لب ۽ مال بیت
 شاہ شاہانی بیچ بہ انت گلگوناں سوار
 گڈ سری امر ۽ جاگہہ اش حاک انت ۽ ڈگار
 رنگی نوجوانیں حشک بیت مانند ۽ پلار
 چہ کمانداری ۽ کپ انت تلیں تاجدار
 دُر حدیث ورنہ بیا منی گالاں گوش بہ دار
 سی ۽ ہشت سال ۽ میانجی ۽ چارین اتوں بہار
 کوتر من چمچار کرتگاں ہنجانی کتار
 ستول نازرکیں چرتہ من باز ۽ بیشمار
 کبگاں پہ الگار گپتگوں آہوگ پہ کنار
 ترس چہ رب ۽ نون دل ۽ کپتہ بے کرار

بس کن او یوسف تو منیار چچ شک ۽ گت ۽
 خالق رحم کننیں پر تئی مرگ ۽ ساعت ۽
 رب نگهداری ات، ایچ دوزہ ۽ آچ ۽ ہلکت ۽

- ۱۔ گلگوناں: سکین ڈولداریں ۽ جلونائیں سہر چکیں اسپ،
- ۲۔ کوتر: بٹ: بٹیں مرگ کہ آپ ۽ تہہ ۽ بیت ۽ اوژناگ کنت، بت
- ۳۔ الگار: پتگ پرمب، پتچگ، پتتاچ
- ۴۔ کوتر: بزاں کبگ

دومی شعر

دوشی اتکگاں سردیں نود
 شراش گورتگ ء پھراں رود
 ہم کرداں گیاہیں شہجو
 رپتاں من سری بازار ء
 اود ء دیستگوں دوست ء را
 اہدے گوں جنک ء بستوں
 درانیک ء پدائے نشتن
 شپ کہ گوستگ ء روج بوتہ
 سنٹوہیں مکسکاں کہ وارته
 جان چو گوالگ ء در رتکہ
 ہر دو دیدگوں چست کرتاں
 (تن) ماہیں دوست منی پیداکیں
 سے سہری پلو چندانیں
 دپ گوں آمرٹاں کندانیں
 دست گوں مندریاں شانانیں
 آہاں ء پد پدا چارانیں

شار ء دامن ء دارائیں
 نارنجیں گورڑاں ملائیں
 سرین ء پر کہیب پروشائیں
 ۱۔ گوشتاں مہ لکائیں ہنخ ء
 تئی درائیک ء بگاہ نندانٹ
 جت ء مولد ء درائیک ء
 نینکہ چو منیں ورنائے
 ۲۔ سد گنجیں پری ء گوشتہ
 ۳۔ ورنائے ترا چے بیتہ
 سبر ات ایچ سر ء پرگوستہ
 دوست ء دژمنوں واب گیتکاں
 مردوں من زر ء گبارتہ
 ماہیگی بچونڈاں چماں
 کونڈائی ورائت دراجیناں
 ۴۔ ہردو پسگوں واپینت انت
 ۵۔ گوشتاں من گنا ہیر وارء
 بے زاریں من ء سے کارء
 نمب ء ٹپر ء چیر گیجگ
 چک ماتیں جن ء مونڈینگ
 پیش ء لذت ء جوڑینگ

۶۔ مہلنچ ءِ جوا ب گردینتگ
 ۷۔ ورنہ پر چیا تو چوش نئے
 بھنگ ات وارتگ ءِ بے ہوش نئے
 چکاں داہی اُن رودیناں
 سرکیلیں گوتراں میچیناں
 سرزیگ ءِ زبادوں پٹاں
 آسک ءِ داتگ انت چم ءِ پونز
 کوہی پاچناں شہ بروان
 سیسوگاں رچوکیں میداں
 کبگ ءِ لڈگ ءِ ہورتیں گام
 سیہ مار ءِ وتی تلکیں میاں
 کرگوشک ءِ وتی لہمیں جان
 درست اش داتگاں بچی ءِ
 یوسف خان دپ ءِ گالاں دار
 گڈی کسہاں رند ءِ بیار

چیرہءِ داتگیں نشان ۱ ءِ بگرتن نشان ۳ ءِ پدانشان ۵ ءِ بگرتن نشان ۷ ءِ اے سچہیں بنداج واجہ
 ماسٹر عبدالرشید ءِ ورژن Version ءِ زورگ بوتگ انت۔

۱۴ اے بند ماسٹر رشید ءِ کنک ءِ چوش اتکہ

ع:- ہر دوپسگوں سہڑینتاں

”اومر کیل کوری“

اومر کیل کوری ء اے شعر من ء انچو کہ من ملا بیزن اومراڑی ء شعر پشدر
 ء گوشنگ ات، اچ کولواہ ء جہہ منندیں جمعہ نامیں مردے ء چہ دست کپتنگ ات
 (اے بارو ء بچارت ملا بیزن اومراڑی ء شعر ء پشدر ء حالور ء) بلے گپ ایش انت
 کہ اومر کیل کوری وت کئے ات؟ اچ کجام ٹک ء سیادی یے داشت ء کجام زمین
 ٹک ء جہہ منندات یا کجام دور ء باریگ ء و ہد ء زمانگی گوازینتگ ات انت۔ اے
 بابت ء تنے و ہدی ہچی زانگ نہ بوتہ من وت مزنیں جہدے کرت کہ چیزے نہ
 چیزے شوہارت ء پول ات بہ کناں بلے انگہ سوب مند نبوتگاں چیا کہ گماں ہمیش انت
 اے مردیکے واچوشیں راجی سرے نبوتہ ء بلکیں پہوالیں زندے ء واہند بوتہ انچو کہ
 آء وتی شعر ء تہہ ء وت گوش ایت کہ:

گہہ مہ ور گہوار او مر کیل کوری بلوچ

آپ ات مان کُنڈی آل وارنگ ء کوڑی ء ملوٹ

سر جگ ات مانسنگ بوتگ انت بالشت ء ملوٹ

واب ات ماں ریکاں بوتگ ء گالیہاں ملوٹ

(اچ ہمیداں کہ کیل کوری کوہستگی ڈک ء بنداں یلہ کناں ء کیت ء

ماں کوچگ ء ایر کپ ایت) تنکہ بالگتری رودر آتکی پلواتن کشمہ ء ڈن ء برزای

تانسریں حنّہ کیل کو رگوں شگ بیت۔ کہ ادے پہلوا لیں جہہ منندیں مہلوک گیشتر،
 ساجدی، کھوسگ، یا گڈاں سو پک ۽ ٹکاں انت یا کہ گڈاں کم کے سنگر گندگ
 ۽ کیت۔ اومر ۽ سیادی ۽ ہم ماگوشت کنین کہ اچ ہے ٹکاں بوتہ۔ میر کیل کو ری
 وانندگیں مردے نبوتہ۔ بس یک تچکیں، راستیں سادگیں ۽ پچیں پگر ۽ مارشت ۽
 شاعرے بوتہ ۽ ہے سنوب انت کہ آئی ۽ شعر ہم یک تچکیں ۽ پچیں رنگے ۽ دیم
 کانت۔ انچو کہ آءوت پہلوا لیں بلوچ زندے ۽ واجہ بوتہ۔ ہے رنگ ۽ آئی ۽ شعرانی
 تہہ ۽ لبزانی کارمرزی ہم تچک ۽ سادگ انت۔ آئی ۽ گالبند، آئی ۽ شُبین ۽ دروشم
 پیشدشتی ہج رنگ ۽ اچ وتی چا گرد ۽ در ۽ ڈن ۽ نہ انت۔ بلے ارمان کہ تنے وہدی آئی ۽
 ایوک ۽ یک شعرے دست کپتہ کہ وتی مٹ وت انت۔

دوشی من وپتاں بلے چماں واپ نیا تک
 من زیاد بوہ ء چند نیں زین ء نشتگاں
 پہ وتی دوست ء شکلیں داب ء رپتگاں
 سرگسر کپتاں، کپتگاں شیرانی لدء
 شیر گران انت، نر مزار پولنگی جُش انت
 گٹ ء حیراناں کہ جواب چوں چوںش دیاں
 سیدے نیست کہ سیدی پمن دوا بہ کنت
 نیست گوں من ملائے کہ دگہ رہشونے بہ دنت
 چونی ء زہر گپتگ منی لانک ء جور جواب
 زہرگ ء چوش دیئے ء من ء سر دستی بشان
 شیر ء سنداں ء کوئیں شش میزاں دور دیاں
 من ء ہمکشی لال ء جتنگلیں سہران گوں بدرنج
 نمسی ء نوداں من ء چیرگ آستونکاں بکن
 اگن شیرن نہ سست ء کوئیں شش میزاں در نہ شت
 تاپگ ء جوزاں مس پُھراں پھل پیٹوں بکن
 من ء آرگے جوڑکن، بل پما بون ء برنگ ء
 من ء دور بُنیں چاتے دور دیئے ء ہچبر درکن

(منء) گوکی بندجاہاں دور دئیے ءِ میثی پادرہاں
 زہتگیں زالانی سرء ساہگ ءِ پاسپانوں بکن
 بوروں بستگ پہ اندر ءِ دوریں بیدہاں
 ٹل ءِ ملاں ءِ نیں شتاں لال ءِ ماڑی ءِ
 کہربا واب انت، آء منی لڈوکیں پری
 دستوں برتگ پہ کہربائی سرکوپگاں
 سیدی برانز گپتگ کل ءِ لڈوکیں پری
 ”تو چہ کسے یے کہ توکل منی چارکل ءِ کتگ
 گر منی پس ءِ بیا منی بوپ ءِ پلو ءِ
 گر منی براس ءِ بیا منی بالشت ءِ سرء
 گر منی بیچ ءِ بیا منی دکانیں گور ءِ
 گر منی جود ءِ بیا کونشیں زانسر ءِ
 شپ رہی مردئیے ءِ ہزار نالت انت ترا“
 من جواب ترینتاں زبادبوئیں بانک ءِ
 ”نئے تئی پساں، نئے تئی پس ءِ پسگاں
 نئے تئی بچاں، نئے تئی ملک ءِ مردماں
 نئے تئی جوداں، نئے تئی جود ءِ دروراں
 من ہما مرداں کہ پیری ماں دکان ءِ دپ ءِ

ہیر ترا چنک چنک ءء داتگاں، زراں بے حساب
 اچ منی دست ءء پھ گل ء باں ءء زرتگ یے
 پھ ہوسناکی ماں وتی کل ءء رپتگ یے “
 چو جواب ترینتگ من ء کل ء بانک ء
 ”آء تئی ہیرانت مینتگ انت زر ءء کدہ ء
 آء تئی زرانت بستگ انت رومال ءء بُش ء“
 من جواب ترینتگ وتی دوستیں دیدگ ء
 من نیا پنڈوکے اتکگاں ہیر ءء پنڈگ ء
 ہیروں نہ داتگ کہ من پشی سیاہ پاساں رواں
 ہیروں داتگ کہ من ترا امبازاں گراں
 سیاہ پشی پاساں گوں تئی بوہاں لتیب کناں “
 برانزکتگ بانک، زہر کنی ترینتگ جواب
 گہہ مہ ور گہوار اومر کیل کوری بلوچ
 آپت ماں کنڈی آں وارنگ ء کوڑی آں ملوٹ
 سرجگ ات مانسنگ بوتگ انت بالشت ءء ملوٹ
 واب ات ماں ریکاں بوتگ ء گالیہاں ملوٹ “
 گپتہ من راستیں دست ہزار نازیں بانک ء
 تنکیں امبازاں آرتگاں دابانی کج ء

ایرکتاں ڈالشائیں بروت، ہیرواریں دپء
 شب تنا سہمی گوں مزن دروں لئیب کتگ
 شیشمی تختے پہ گروکشوں ژند کتگ
 زرگیں جانوں چو قرآن تاک تاکوں کتگ
 پلپیں بانگواہ ء بور ء بند جاہ ء آتکگاں
 چو گلگ داتگ آء منی نوک زینیں بہاں
 تو من ء بندے پہ در ء دوریں بیدہاں
 چومہ بیت (کہ) بیائے ء گندے منی ڈونڈ ء کپتگیں
 سر شگالاں وارنگ ء ڈھڈر تو لگاں
 چندنیں زین ء گندے ء اپسوزاں کیئے
 دست گوں مندریگاں زمین پشکوٹاں جنیئے
 دات تسلاہاں، گوشتاں گوں ترہڈوکیں بہاں
 من ترا نیٹلاں کہ تولگ ء روباہت بوژنت
 (یا) شب چریں لنڈ ء رہزنیں ٹیک ات برانت
 من ترا بنداں پہ مکیمی نیں سرکیگاں
 دیاں ترا ہمروچ کیلگ ء سنٹوئیں جواں
 ہم نکاں بہ بے گوں میتگ ء حاتونیں جناں

ملا موسیٰ ناصر آبادی

ملا موسیٰ ناصر آبادی سکیں دیرگیں، کہنگیں مردے نہ انت، نبوتہ۔ بلکیں
 آئیء دورء باریک ہے گوشتیں کرن بوتہ۔ آء مئے عہدی شاعریء گڈی ایس لڑء
 شاعراں، ملا اسماعیل پھل آبادی، حسن زرگرء ہے لاٹء شاعرانی ہم گنگل، ہم
 باریک بوتہ۔ آء 22 جون 1971ء من کچھء اپینڈکسء نادراہیء سنوبء اے
 کوڑویں دگنیا، یلہ دنت۔ کہ بیرانیء آء ماں ناصر آبادء آئیء پتء پیروکی گورستانء
 کلء کسارت کن انت۔

ملا موسیٰء واجہیں پتء نام محمد آکوب (یعقوب) بوتہ۔ وہدیکہ آئیء
 الواداں یک بچے گلام حبیب انت کہ انگہ حیاتء زندگ انت۔ آئیء ہنکی ہنکین
 ناصر آباد انت کہ اچ کچھء دیم پہ مندء تمپء روئیوکیں شہ دگہء سرء اچ کچھء روبرکتی پلو
 ء کمء گیش سی پنچ کلومیٹرء دوریء سرء انت۔ آئیء گوں ناصر آبادء گاجی زنی ٹکء سیادی
 ء واری داشت۔ گوش انت کہ ملا موسیٰ وتی وہدء یک وش تب، وش زوان ء وش
 دیوانیں مردے بوتہ۔ وتی چاگردء راجی میڑواں کہ شائکامیں یاتاوان باریں ہمک
 رنگء گوں مہلوکء ادارء شریدار بوتہء آوانی گرانیں ساعتانی یک کوپگے بوتہ۔

شاعریء پڑء ملا موسیٰء جوانیں ء شریں شاعری یے کتہ۔ بلے آئیء گیشتریں
 شعرء پر بندگارء زیان بوتگ انت۔ ملا موسیٰء ماں دیواناں ابید چہ دگہ چار بیچارے
 ء فی البدیہ) یا تو بہ گوش کہ نندگی جاہء ابید چہ پگرء اٹکےء کہ عربیء فارسی زبانان فی
 البدیہ رنگیں شاعری ہم کتگ ء شعر پر بستگ انت۔ نوکیں دورء نوکیں رنگء شاعری

ء یک کسانیں درورے من شمعے دیم ء ایر کناں کہ اے شعر ہمارو چانی بلوچی ماہتا ک
 ”اومان کراچی“ ء نومبر ۱۹۵۲ء شنگ بوتہ کہ غریب ء سرمایہ دار ء سرحال ء سر
 ء انت۔ شاعر گوش ایت:

دل جوش کنت منی، چماں ء پُر خون کنت
 روکیں منی دل ء آس، جگراں کباب کنت
 بزرگر پہ تن ء شد، شپ روچ کار کنت
 واجہ من لوگ ء نشتہ، کیک ء کباب کنت
 بزرگر کشی، مشی، ہماہاں تیار کنت
 واجہ پہ ٹہل ء ناز، نشتہ حساب کنت
 قومانی روح مرتہ، ضمیر اش توار کنت
 گوں عیشاں نشتہ سردار چنگ ء رباب کنت
 مزلوم جان درائیں، در در سوال کنت
 ظالم پہ انیش ء آرام، نوٹاں حساب کنت

پہک ہے سرحال ء ہے رنگیں یک شعرے بلوچی ء سر شاعر واجہ گل خان
 نصیر ء ہم پر بستگ۔ بلے آئی ء پر بند جون ۱۹۴۷ء ء گنت کہ رند ء ۱۹۵۱ء ء آئی ء اولی
 چھاپ بوتگیں شعری دیوان ”کلبانگ“ ء اوار انت۔ بچار کہ اے سرحال ء واجہ نصیر
 چیتے گوش ایت:

دل دھوت کنت ءِ آسے چماں زراب کنت
 یک آپشنے کہ جان ءِ دل ءِ را کباب کنت
 مزدور گزٹنہ لاپ، شپ ءِ روج کار کنت
 سرمایہ دار، عیش ءِ کباب ءِ شراب کنت
 لوگ ءِ مس واجہ نشنگ ءِ زیرایت حاصل ءِ
 بزرگ کیشیت ءِ رُنت بلے گزٹنہ واب کنت
 راجانی رُوح مرتگ ءِ بازو پرشنگ انت
 سردار نشتہ مجلس ءِ چنگ ءِ رباب کنت
 مزلوم دست بستگ ءِ لوٹیت لنکھے
 ظالم پہ بلے گم ءِ وتی زراں حساب کنت

اچے دوئیں شعراں ءِ دیم پہ دیم کنگ ءِ رند من ہے گمان ءِ کنان کہ بوت
 کنت کہ واجہ خیر محمدنوی ءِ کہ اُمان ءِ ایڈیٹرات، واجہ گل خان ءِ ہے شعر ءِ سری بند ءِ را
 چکاس بندے وڑ ءِ دانہ کہ ہر کس وتی بور ءِ اے پڑ ءِ بہ تاجیت۔ یا گڈاں بوت کنت کہ
 ”گلبانگ“ ءِ شنگ ءِ تالان بوتگ ءِ پد واجہ نلاموسی ءِ را واجہ نصیر ءِ، ہے شعر دوست
 بوت ءِ ہے سر حال ءِ وتی زورے چکاستگ انت۔ بلے ارمان کہ اندگہ منی زیاستیں تگ
 ءِ تاج ءِ رند ہم واجہ نلاموسی ءِ دگہ پشکپتگیں ہچ وڑیں گوہریں گال من ءِ دست نہ کپتنگ
 انت۔ جہدوں برجاہ او جاڑی انت۔ حدابہ کنت کہ سوب مند بیاں۔

اے شعر کہ ادامنی کتاب ءِ اوار انت ءِ انچو کہ اچ سر حال ءِ پدربیت۔ ایش
 ۱۹۵۶ء سال ءِ بش ءِ ہماہور ءِ ہارانی نقص ءِ تاوانانی پشدر ءِ گو شنگ بوتگ کہ اے

سال ء اے ہور ء ہارانی تو پانی ء زیاں کاریاں تیوگیں بلوچ ڈیہہ ماں پتا تگ ات۔
 نئے بند ء بند گاہ پشت کپت انت، نئے فصل ء کشارمنت، نئے سوگھیں ء محکمیں پہل ء
 دگ ء شاہدگ اچ بیرانیاں رکھت انت ء نئیکہ شہر ء بازار خمار چمیں کاڑ ء تر ہڈ وکیں
 بہانی وزگاں نشنگیں ورنناں وتی ساہ چڈات کرت انت۔ چوش بگوش کہ ہر نیگے کہ
 چماں ء شانک بداتیں بربادی ء تباہی ات، نقص ء تاوان باری ات شاعر ء اے
 درستیں جاو ء حالت وتی چماں گوں دیست انت، کچ کور ء نہنگ روچے سے ء چار
 گشتاں چولیر ہی درپان ء اتک ء میتگ ء بازاراں ء وتی پتاراں مان دات۔ شاعر ء
 دل ارش ء شت، دستی دگہ پچی ء نہ رست۔ ہے درستیں چم دیستے ماں شعری کالب
 ء بند کرت ء پر پدی نسل ء اوبادگاں نشک کرت ء اشت انت آء اے سچہیں داستاں
 ء پرے رنگ ء بیان کنت۔

اے شعر من اچ بلوچی ء مزنا میں گشندہ ء شاعر ء ہم نام ملا موسی ء اشکت ء
 نبشتہ کرت کہ ہمارو چاں کوٹہ ریڈیو ء یک وش تواریں عہدی داستاں گوشیں پہلوان
 ء گشندہ ہے شمار بوت۔

بشء ہار

بیات ہم دلیں دوستداراں
 شرکار ء عزیزیں یاراں
 نامدار ء یلیں دلداراں
 پٹان ء دل ء من چاراں
 نوکیں کسہے چو کاراں
 پر بش ء کارپد ء کرداراں
 تعریف لائقیں اللہ ء
 مالک ہر گدا ء شاہ ء
 پیداور کنوک ارواہ ء
 روزی ء دیوک ہر ساہ ء
 روچے ناگماں بیگاہ ء
 حکم ء قدرت یے اللہ ء
 سرکت گواتے ء بے ڈاہ ء
 پیدا کت تہار ء سیاہ ء

گؤات گوں کہکراں سیاہیناں
 تنک انت کؤر دپاں پراہیناں
 شہ زور ءُ مزن بھیہمیناں
 گؤرتگ جمراں سر کؤری
 بن شون ءُ زیاں پرزوری
 گوشدار ات کسہاں بش ءُ گاں
 ناشاتیں گر ءُ کشیگاں
 کہت ءُ شدتاں سالیگاں
 آمین ءُ جہاں جلیگاں
 سرگؤات ءُ زری بوت انت شنور
 زرتگ جمراں دِزک ءُ دؤر
 چل روچ ءُ شپاں رتگ ہور
 آپی پُرکت انت کھڈ ءُ کؤر
 کچ کؤر ءُ نہنگ بوت انت شنور
 ہر دو پرتگ ءُ دِزک ءُ دؤر
 چو مستیں لیڑوہ ءُ دریپان ءُ
 شیر ءُ نر مزار گران ءُ
 جہل ءُ برزگاں دران ءُ
 گواش ءُ پیربگاں سران ءُ

آمین ء کشاری برت انت
 پون چینیں گھریے کشت انت
 پون ءے ماں شگنزاں اشت انت
 دست اش بزگرانی شت انت
 حشک ء حالی ء دراه نشت انت
 اُمیت اش دلانی پروشت انت
 دشت ء کنڈگ ء چو مست ء
 بنڈی گوں ات انت سرکپت ء
 سردشت اش کتگ مس پشت ء
 ملان انت پما جہل دشت ء
 میش ء مادگ اش باز کشتہ
 نیلبونیں زر ء ایر کپت انت
 شگر اچ حالکیں رحمان ء
 یا لایموت ء سجان ء
 قیوم ء کریم ء دانا
 ہچ کار ات نہ انت بے معنا
 انسان تو مہ کن بے کدری
 بش ء آپتاں بے سبری

شاہیں قادر ء ناشگری
 بشکیت لاگراں پزوری
 موسیٰ تو مکن قیل ء قال
 کوتاہ کن مہ گوش گیشیں گال
 گوستگ باز چشیں کھتیں سال
 ہر وہد ء نہ بیت چو ڈکال

نہنگ ۽ ہار

اے شعر تمپ ۽ دمگ ۽ جہہ منندیں شاعر واجہ عبدالنبی بن بوہیر ۽ گنت۔
 واجہ عبدالنبی اچ تمپ ۽ ہوتانی ٹک ۽ بوتہ۔ وتی و ہد ۽ باریگ ۽ مزن نائیں شاعر
 بوہیر بن عبدالنبی ۽ لائقین ۽ نامداریں پنج بیت کہ اے کہول تمپ ۽ گومازی ۽ دازن
 نائیں میتگانی جہہ منند بنت۔ ایشانی الواد ۽ پساندگ مرچی ہم ہے دوئیں میتگاں جہہ
 منند انت۔ عبدالنبی ۽ پت واجہ بوہیر 1839ء ۽ ماں قلات ۽ سر ۽ پرنگیانی اُرش ۽
 ہے ارش ۽ آسر ۽ سنوب ۽ حان محراب حان ۽ شہیدی ۽ مد ۽ موسماں ورنابیت۔ قلات
 ۽ ہے جنگ ۽ بابت ۽ آئی ۽ پر بستگیں شعراچ کلاں گیشتر نامدار ۽ مہشور انت چیا کہ
 ہے شعر ۽ ماں آء حان محراب حان ۽ پوتی ننگ، پوتی ڈیہہ ۽ پھ مکہیں گلزمین ۽ شکلیں
 ساہ ۽ ندر کنگ ۽ سپت ۽ سہڈا ۽ کنت۔ بوہیر بن عبدالنبی منے ڈیہہ ۽ نامی ایں شاعر ۽
 شکر گپتاریں ملاپازل رند ۽ ہم امر، ہم گنگل ۽ ہم باریگ بیت۔
 ملاپازل ۽ دور باریگاں کچ ۽ تمپ ۽ دمگاں یک رند ۽ مزنیں ہو روارگے
 بیت کہ ہے ہورانی سنوب ۽ نہنگ ۽ کچ کور بار کن انت۔ مزنیں نقص ۽ تاوانی
 کار انت۔ وتی کش ۽ کر ۽ بیتگ ۽ بازاراں ۽ مل انت ۽ لگواش انت۔ ہرچی کہ
 دیم ۽ کیت وتی پتارانی آماچش کن انت۔ اے ہار ۽ زلل ۽ توپانی کار پداں ملاپازل
 ۽ پکرانی جہاں ژانہلین انت۔ پازل ہے درستیں وئیل ۽ واکیاتاں ۽ شعری کالب ۽
 گران ۽ بند کنت تنکہ پہ آیوکیں باریگانی مہلوکاں یا تگیر بہ بنت۔ اے وئیل یا ہار ۽
 مد ۽ موسماں ۽ ملاپازل چوش بیاں کنت۔

چار ات ۽ چار شنبے ات، ماہ ۽ ربیع الاول

ہجرت ۽ دوازده سد ۽ بیست ۽ نہہ ات صاحب دلاں

اے وہد ۽ پاس وہد یکہ مس مرچگیں دور ۽ عیسوی تاریخ آل گوں ہمدپ کرت

انت تہ ایش اتک ۽ ۲۳ فروری ۱۸۱۲ء ۽ گوں بروبر ۽ ہمگر نچ بوت کہ اچ واجہ ملا
پازل ۽ مرک ۽ کم ۽ گیش چل سال ۽ پیسر ۽ بوتگ۔

بلے ایشی بل ۽ بچار دومی پلو ۽ کہ ہے رنگیں یک دگہ ہارے ہے نہنگ

کوہ ۽ عبد النبی بن بوہیر ۽ زند ۽ یا تگیری ۽ روچاں کرتہ کہ آئی ۽ ہم وتی وہد ۽ ہے ہار ۽

نقص ۽ تاوان باری دی وتی شعری کالباں بند کرتگ انت تنکہ مرچی پما اتکہ سر

بوتگ انت۔ پازل ۽ عہد ۽ ہار ۽ داستان ۽ را یک دگہ نامی این شاعرے واجہ ملا بہادر

۽ ہم بیان کرتگ انت کہ اے واجہ کو لوہا ۽ جہہ منندیں مردے بوتہ۔ آ ۽ وتی ہار ۽ وہد ۽

پاساں ایوک ۽ سال ۽ بیان کنت کہ دوازده سد ۽ سی بوتہ۔ بلے ادا یک دگہ گڈ ۽

منجہیں گپے واجہ فقیر شاد وتی کتاب در پشوکیں سہیل ۽ وتی دومی کتاب چکاس رنگ

۽ تا کہ ایم ۵۹ تان ۷۳ ہے یکیں ہار ا شماریت کہ ملا پازل ۽ دور باریگاں بوتہ۔ وہد یکہ

عہدی شعری دپتر ہے جبر ۽ پدر کن انت کہ عبد النبی بن بوہیر ۽ گوگا ہی امر ۽ ملا پازل ۽

کماشی سر پہ رند بوتگ انت۔ چیا کہ گوش انت کہ پازل یک رندے پہ عبد النبی ۽

واجہیں پت بوہیر بن عبد النبی ۽ چارگ ۽ ماں تمپ ۽ آئی ۽ میتگ دازن ۽ شت یک

روچے دوئیں شاعر دیوان ۽ وش گپی ۽ ات انت کہ دیم پہ دیم ۽ شش ۽ ہپت سا لگی

این عبد النبی گوں اندگہ چک ۽ گوگاہاں لنبیب ۽ ات کہ ملا پازل ۽ چچے کپت انت تہ

اچ بوہیر ۽ سوچ کنت کہ تئی اے چک بز ان عبد النبی چون انت، تئی بود ۽ کمالی

اور نگے گوں انت۔ یا ناں؟ تہ بوہیر پسو گردینیت کہ وت بچارے ۽ بچکا سے ملا

پازل چنت گامے دیم ۽ روت ۽ توار پر جنت۔

پازل:- چکاں چہ شہما عبدالنبی بن بوہیر کئے ء کئے۔ یک ء دو گشت ء تو ار
پر جنگ ء پد کسان سالیں عبدالنبی پسوء گردینیت۔

عبدالنبی:- (گال کابینت اچ سرون ء دو ء سے) ملا پازل کند گے جنت ء
گوش ایت بوہیر! من دلجماں کہ تئی اے چک نہ ایوک ء تئی رند پداں زوریت ء تئی
نام ء درکاریت بلکیں پروت ء ہم نامے نوک کنت۔

پرے حساب ء ما گوشت کنیں ملا پازل ء و ہد ء ہار ء تو پان ء روچاں عبدالنبی
بن بوہیر یا واسک کسان ء گوگا بوتہ یا بوت کنت کہ اے روچاں آء وت ودی ہم نبوتہ۔
اے برز ء کسہ کہ من بیان کت یک حاندانی روایت ایت ء آئی ء کہول ء درستیں
مردم مرچی ہم ہمیشی ء بیان کن انت۔

منی کنک ء واجہ عبدالنبی بن بوہیر ء اے شعر دو گیسٹ ء دو ازده بند ء طہ
انت کہ من اچ واجہ میر گل خان نصیر ء عہدی شعرانی نزا اور تگیں دپتر ء زرنگ ات کہ
”رپتگیں لال سیمی“ ء ہوار انت۔ بلے ہے شعر ء یک دگہ رنگے واجہ فقیر شاد ء وتی
کتاب ”چکاس رنگ“ ء تا کہ یم 109 ء گوں وتی جند ء برات ڈاکٹر غفور شاد ء حوالہ
ء داتہ کہ یکے واشعراچ بندات ء سرگڈ ء ناسرجم انت۔ پدا چوشیں حوالہ ہے نیست کہ
اچ کجا ء اچ کنیا دست کپتگ۔ شعر کلی گیسٹ ء ہشت ٹپگانی سر ء انت۔ ہمیشا
ما گوشت کنیں کہ ملا پازل ء بار یگ ء ہار ء عبدالنبی بن بوہیر ء و ہد ء ہارانی سر ء
پر بستگیں اے دوئیں شعر یکیں ہار ء بوت نہ بنت بلکیں اے نقص ء تاوان باری آئی
کسہ ء داستان دو جتا جتائیں ہارانی بوت بنت۔ چیا کہ یک ہے رنگیں دگہ ہارے ء
ڈس ء مارا مکران ڈسٹر کٹ گزیٹر دنت کہ اچ ملا پازل ء مرک ء چہ کم ء گیش گیسٹ
ء یک سال ء رند بزاں ۱۸۷۵ ء اتکہ کہ ہے ہار ء سنوب ء کچھ ء میری نقص ء تاوان
گندیت ء مہلوک میری ء رایلہ دینیت کہ دیمتر ء اچ ہے سال ء پد میری ویراندان

بوہان ء شت۔ من پہ پک ء دھمی نابلے پہ گمان ء یقین گوشت کناں کہ عبدالنبی بن
 بوہیر ء پر بستگیں ہار ء شعر دی ہے ہار ء بوت کنت کہ پرے روچاں عبدالنبی ء امر
 کیست ء ہشت تن سی یاسی ء دو سال ء بوت۔

ابید اچیشی ء گندگ ہے نیت کہ کچ کور بہ بیت یا کہ نہنگ اے دوئیں
 کوراں مدام کہ بچی ء ہار کتہ تہ اچیشانی ہے ہارانی سنوب ء اے کورانی کندیاں
 آباتیں ء جہہ منندیں مہلوک ء لوگ ء میتگ یا کشار ء مچدگ ء بازاراں سک بار نقص
 ء تاوان دیستگ۔ منی جم کرتگیں شعر پرے رنگ ء انت۔ چیا کہ اچے شعر ء میا نچی
 ء اتلگیں لہتیں گالاں چہ ہے پدر ء زانگ بیت کہ اے ہار ء توپاناں ایوک ء کچ مند ء
 تمپ ء دگ نہ لیگواشتگ انت بلکیں اے تیوگیں دگنیا ء لہتیں بہراں چوبش ء
 رنگ ء بوت کہ شاعروتی شعر ء تہ اے بابت ء چوش گوشت

اُشکیتگ کہ چوش گوشت دہر ء جہاں بینیں کتاب
 کلکتہ تاں زنگ ء بنگال ء شتابی پر عتاب
 جہہ پہ جہہ آموں ء یکسان بوتگ انت لنج ء تیاب
 کہتری بورینتگ انت شاہی کلات گیریں گراب
 پروشتگ انت لوہیں کمند ء سستگ انت زریں تیاب

نہنگ ء ہار ء پر بند

من کہ اول صمد اللہ بر زبان ء یات کناں
 در تذکرہ دست بنداں ء مناجات کناں
 ذکر دل مافی الضمیر ء التحیات کناں
 ہر چہاریں گوہراں در وصف سیات کناں
 گھوس اُل آزم شاہ پیراں المدام نعت کناں
 لہڑ ء توپانیں زبان ء گرز ء پولات کناں
 چند حکایاتاں پرپدی مرداں مقالات کناں
 باز سنگین انت کہ گم زیریں حیالات کناں
 ناگمانی ابر ء کہر ء باد مرم برفلک
 گپتگ ءے روئے زمین ء نازل انت تکدیر حک
 گرتگ رہد ء پہ بہت درسمائے نہہ پلک
 جسمبتگ تحت یے ثریا تا کہ برپشت سمک
 مہتر میکائیل پہ امر قادر ء بوتگ کمک
 تیہری ابرستگ انت استون رچوکیں سر پہ چک
 یک دمے بہمنتگ انت اش خوف اولی ملک
 گپتہ زلماتیں گباراں مردمانی دیدمک

عارفاں دزگیر نبوتگ انت زہد ء تقویٰ ء نمک
 کاپر ء مسلم ہمہ از کبروت بوت انت رفک
 بے ستونیں موج کاحت انت مثل ء دریائے عمق
 اش قادر ء گنجیں دراں آشپتگ انت زپتیں عتاب
 اشکاتگ کہ چوش گوشت دہر ء جہاں بینیں کتاب
 کلکتہ تاں زنگ ء بنگال ء شنابی پر عتاب
 جہہ پہ جہہ ہامون ء یکساں بوتگ انت لنج ء تیاب
 کہتری بورینتگ انت شاہی کلات گیریں گراب
 پروشنگ انت لوہیں کمبہ ء سستگ انت زریں تناب
 گردش چرخ پلک افزوں تراچ حد ء حساب
 ناگہانی ء سر ء برشتہ جہاں سوچیں نہنگ
 برق جت انت تیگی گروکاں برتگ انت زبریں حدنگ
 کشتیاں بورینتگ انت خلق ء کتگ گرداب تنگ
 چؤل کاینٹ چوزر ء لہڑوراں انت رنگ پہ رنگ
 پر ہے روچاں بے کہر انت منی سر ہمدلیں
 ہر گنور ء لنجیں سمندر موج کاحت انت ہار ملیں
 باگیں تمپ ء شہریے گیواشتہ گلیں
 من زر ء گرکاپ ات انت شیر منگہمہ ء ورنایلیں
 پر گچینی گار بوت انت مرد ء نریان دلدلیں

کچی رودخانہ لبالب سرپتگ ات دور ہالیں
 پروشنگ انت شہ کیلگاں دریائے زلمات مشکلیں
 صاحبی بند ء میکیمی بند ء بندگاہ کالیں
 منوئیں سنول اش دہاں چکپروش انتے چیرساہلیں
 وڈھ ء سرتلاں نہ منت انت وکشی ء سید ہالیں
 صاحبی کٹ ء عروسی بزم ء بالشت مہپلیں
 مس بیان ء دل لپاشی پر زوری ء در نظیر
 پنجگ ء درست نہ بیت اش تتخفاں شدریں دبیر
 مملکت وشیں شہید بوتہ بہ یک موج یے اسیر
 اچ تنوباں کپتگ انت شہزادگ ء سرخیل ء میر
 اش بخار ء گرم بوتگ آفتاب زم حریر
 بادشاہی دولت ء زرباف ء کخواب ء حربر
 ہم ترازو بوتگ انت سرگین ء وژبویں عبیر
 خالق ء رب الجلیل من کل ہوشے ان قدیر
 زیرہ پھمیں آکل ہدر بروکانی وزیر
 ہیچ اش حکم ء نہ رپتہ شاہ ء گنجیں سرسیر
 کل ان نفس ذائقہ الموت بر سر ء ورنہ ء پیر

۱۔ دل و جبر: گوشگی جبر

۲۔ سیات: ردی و گناہاں چہ در

۳۔ گوشگ: درشان کنگ، بیان کنگ۔

۴۔ مہ مہ: پارسی لبرایت بزراں ہیروپ، لوڈ و مجیں گوات، سیاہ و تہاریں گوات

۵۔ رہد: گزند

۶۔ برزی: آزمانانی برزتریں ہند

۷۔ سمک: پارسی و مردمانی گوشتن و ہما مہیگ کہ آئی و پشت و سر و گو کے اوشناتہ و گوک و

کانٹ و سر و اے دگنیا ایر انت۔ بلے ادا ایشی و مانانت، برزی۔ سکیں بلائیں برزی

۸۔ کلی ملک: پریشنگ

۹۔ دیدمک: چم و روک چیز و راگندگ و نگاہ، چم و روژناتی

۱۰۔ رفک: گار، بیگواہ بے ڈس و نشان

۱۱۔ جھیلی: جہلانکی، گورم

۱۲۔ زہر: غصہ، ناوشی، زلم

۱۳۔ بامون: ماں ریکستاں ہی ہند و جاگہ کہ اوداں کورانی آپ کیت و اوشنیت

۱۴۔ سمندر موج: زر، سنو زریں ساوڑ

۱۵۔ رود: کور پارسی زبان و کور و رار و دیار و کو ہی گوش انت

۱۶۔ عروسی: بانوری، نوک سوری

۱۷۔ تنخفاں: ہو و آپ و زبانی گار کنگ

۱۸۔ شدریں: پہک و پلگاریں، تراشتگیں

۱۹۔ تنوباں: اپرس و درچک و یک و زم ایت

۲۰۔ بخار: اش برانز و اچ و منوش و

۲۱۔ حریر: سکیں گیشیں گوہریا کہ گرم

گپتار ملّا جلب کهدائی

اے شعر بندات ء من ء اچ کولو اہی کوچک ء کھی دمب ء (کہ گشانگ ء
 نزیک ء انت) کش ء گورانی جہہ منندیں مردے کہ نامے سوالی ء پت ء نامی باہوٹ
 ات۔ اچ ہمانی ء رہ رواجی رنگ ء دست کپت کہ من اے مرد ء بابت ء آء وہداں دگہ
 گیشیں پچ سوج ء پدے کرت نہ کت ء آء مرد ء ہم ایش گوشت نہ کت کہ اے شعر کئی
 انت ء کئے ء پر بستہ۔ اے مرد آء روچاں کہ من دیست تہ اچ شست سال ء برز ء وحی
 ء بوت۔ منی سوج ء پدا آء واجہ درائنت کہ اے شعر من ء اچ وتی ورنائی ء روچاں یات ء گیر
 انت ء من ایشرا جنال ء پیدا کاں۔ بلے من نہ زاناں کہ اے شعر ء پر بندوک کئے انت۔

1975ء ء وہدیکہ من ء واجہ ملک دینار ء آئی ء واجہیں پت ء جند ء
 دز نمشتیں دپتر دست کپت انت۔ تہ ہے شعر من ہے دپترانی تہا دیست کہ ملک
 دینار ء گوں وتی جند ء دستاں نبشتہ کرتگ کہ گپتار ملّا جلب کهدائی، ہے شعر ماں واجہ
 میر گل خان نصیر ء دپتراں نبشتہی رنگ ء منی دیم ء گوستگ ات کہ اودا اے واجہ
 ء نبشتہ کرتگ ات کہ گپتار ”ملک دینار میر واری“ پمیشا من اے شعر ء را آء وہدی
 ملک دینار ء نام ء سر ء وتی کتاب ”رپتگیں لال“ ء ماں ہمانام ء سر ء جاہ دات بلے
 وہدیکہ وت ملک دینار ء وتی دپترانی تہا ملّا جلب ء نام ء سر ء نز آورتگ ات تہ پمیشاں
 گوں ستک ء یقین ء گوشت کنیں کہ اے شعر ملّا جلب ء گنت۔

وت ملّا جلب کئے ات؟ اے بار واد واجہ ملک دینار وتی دپتر ء ایوک ء نبشتہ

کنت کہ ”ملا جلب کهدائی“ اچیشی پدر بیت کہ آئی سیادی گوں کولواہ ۽ کهدائیانی
 ٹک ۽ بیت کہ کهدائی مان کولواہ ۽ پراہ ۽ پچیں کوچک ۽ روایرشتی پلو ۽ سلگ ، بلور ،
 جت آتراپ ۽ ڈندار ۽ کش ۽ کراں جہہ منندانٹ ، ۽ ملک ورانت ۔ ماں مکران ۽
 دشت ۽ کوچک ۽ کهداہی جہہ منندانٹ ۽ ملک ۽ میراثانی واجہ انت ۔ بلے اچیشی ۽
 گیش ماچ نہ زاناں کہ اچے ہند ۽ جاگہاں واجہ جلب کهدائی کجام ٹک ۽ یامینگ ۽
 جہہ منند بوتگ ۔ البت اچائی ۽ پر بستگیں گالاں ماہے اٹکل جت کنیں کہ اے واجہ ہم
 ملک دینار میراڑی ۽ دور ۽ بار یگ ۽ شاعرے بوتہ ، گوں یکے دگر ۽ روا ۽ گندند بوتگ
 انت ۽ میراڑیانی جنگ ۽ مڑا یہاں آ ۽ میراڑیانی سر ۽ مردم بوتہ ۽ گوں ہمایاں پلو
 شریک بوتہ ۔

اچے شعر ۽ گالاں ہے پدر بیت کہ میراڑیانی کجام یک جنگے ۽ رند کہ گوں
 جھالاوان ۽ زرکزیاں نژیکی ۽ سیادی ۽ سنوب ۽ باہوٹی تہالوٹ انت ۔ تہ شاعر وتی
 پر بستگیں گالانی تہہ ۽ گوں زرکزیاں لوٹ کنت کہ اچ میراڑیاں بے حال ۽ بے
 ترانگ مہ بیت اوآوانی کمک ۽ بکنت ۔ شعر ۽ اولی رنگ ۽ کہ من ۽ اچ واجہ سوالی
 ۽ دست کپتنگ ات درستی سی ۽ سے گالبندات و ہدیکہ واجہ ملک دینار میراڑی ۽
 دپتر ۽ نبشتہ ہیں شعر دو گیسٹ ۽ ہبده بند ۽ ٹپہ انت ۔ ادامن ملک دینار ۽ نبشتہ کرتگیں
 شعر ۽ راہنی شعر ۽ رنگ ۽ زرتہ کہ چوش بناء بیت ۔

او پہلوان محرم بیا
 ۱۔ پرنگدگ ء بانگ ء سدا
 دریا دیس روشن ضمیر
 مئے گوشتگیں گالاں بزیر
 ۲۔ جلد ء شناپی اش بر
 اود گوں ملوکیں قادر بکش
 پر شاعری اخلاص ء وش
 راستیں رسالتاں بگوش
 ۳۔ نوکیں حکایتاں بگوش
 میر یوسف (خان) ء بیچ ء گہیں
 سلطان پر ء حاں منگہیں
 براہو ء واجہ تنگہیں
 ۴۔ میر زرک ء کہت ء رجا
 ہلک ء اُمیت ء التجا
 باہوٹ کاحت انت اش ہر کجا

مقصود اش بوت انت بہ جا
دوستین ء یوسف خان کرار
۵۔ میر زرک ء لوگ ء منیار
داشت اش ہے رنگ ء کرار
۶۔ نیک ء بدیں بیت آشکار
مانیت جہان ء یاتگار

-
- ۱۔ اے بند کتاب ء ماں داتگیں نبشتہ ء نیست انت ہے رنگ ء چیرہ بند ہم سری نبشتہ
ء زریان انت۔
- ۲۔ واجہ ملک دینار ء نبشتہ کرتگیں شعر ء اے بند بے گواہ انت۔
- ۳۔ شعر ء اولی نبشتہ ء اے بند زریان انت۔
- ۴۔ شعر ء اولی رنگ ء اے بند گوں نہ انت۔
- ۵۔ اولی نیں نبشتہ ء اے بند گار انت، ہے رنگ ء نشان۔
- ۶۔ ردے ء بند ہم اولی نبشتہ ء نیست انت۔

۱۔ آءِ گوستگ انت ہر سے جوان
 چو چمگ ءِ آپ ءِ روان
 نوبت تئی بوتہ گڈاں
 کار کپتہ میرو ءِ جڑاں
 مرداں گوں ہم چوشیں ہڈاں
 داتہ وتی سر من پڑاں
 میر زرک ءِ لوگ ءِ بری
 بیکام ءِ براس ءِ برادری
 راہے پہ باہوٹ ءِ بُری
 ۲۔ یک باگہے سولیں مادری
 باہوٹ تئی میرواڑی انت
 ۳۔ وانداکاریں کوٹ ءِ ماڑی انت
 سالے کہ گون تو ساڑی انت

اچ نشان اءِ بگرتن ۲ءِ میانجی ءِ اے کلیں بند شعر ءِ اولی نبشتہ ءِ گار ءِ بیگواہ انت۔

۳۔ اے بند ہم شعر ءِ اولی نبشتہ ءِ نیست انت

تئی پونز ء بروت ء داڑھی انت
 اے ہر سے ایں پیداور ء
 آلم پہ کرداراں ترا
 گند ایت پہ کار ء آسر ء
 ۱۔ پرشاعری شعر ء نیپر
 گوشتہ ترا کوہ ء امیر
 پولنگ چہ پوشاکیں حریر
 بے شودگاں چوں بیت دیر
 ۲۔ (وتی) بنگاہ ء پٹو جاں جم بکن
 ۳۔ بازیں حیا لاں کم بکن
 اندیش ء ترس ء گم مکن

۱۔ اے بند شعر ء اولی نبشتہ ء گون نہ انت

۲۔ اے بند اولی نبشتہ ء چومٹ بوتہ

(وتی) ہمراہ ء پٹو جاں جم بکن

۳۔ اے بند اولی نبشتہ ء گار انت

۱- زحم ء دو دستی ء بہ جن
 دگنیا نما نیت پہ ہیج
 چو رستم ء میان ء بہ تیج
 ۲- چینگر قلات ء کچ
 ذری پہ حاران ء بہ رتیج
 وہدیکہ جسمبیتیں ہزار
 جنگ ء جش انت لہدی مزار
 ہیبت کن انت پنت ء جزار
 ۳- بنگاہ ء توپ ء چوبدار
 ۴- آء روچ متیارت بنت گذار
 بے اچ متیاراں لے متیار
 گوں عنبر ء عنطراں اوار
 مانیت پہ ہلک ء یا نگار

۱- اے بند اولی نبشتہ گار انت۔

نشان ۲- ۳ ء ۴ ہر سے این بند شعر ء ولی نبشتہ ء کہ ماں کتاب ء شنگ بو تہ نیست انت۔

سدن بکال

سدن بکال ء اے پر بستگیں شعر من اچ واجہ میر گل خان نصیر ء عہدی شعرانی
 نزا اور تگیں دپتر ء زرتگ ات ء نبشتہ کرتگ ات۔ کہ آء روچاں واجہ نصیر ء اے شاعرانی
 زند حال ء بابت ء ہچی نبشتہ نہ کرتگ ات۔ بس تہنائیں شعر ات انت۔ بلے بازیں
 مئے پٹ ء پو لے ء پدہ منکہ زانگ بیت کہ سدن بکال مئے ایرانی دگ ء باہو کلات ء
 کش ء گو تراں ہے کوچگ ء جہہ منندیں گئورے بوتہ۔ چوش کہ اچ بازیں پشتے ء ء
 دراجیں و ہد ء زمانگے ء ہے سر ڈگار ء امر اش گوازینتہ تہ آئی ء پگری مارشتاں اچ
 ہے ڈیہہ ء ء اچ ہے خاک ء بوہ ء بوم زوراں ء چست بوہان اتک انت۔ تہ آئی ء
 چاڑ ء مئیل شاعری ء پلو ء گام جناں بوت۔ بلوچے ات، بلوچ ء خاک ء چہ ردوے
 زرتگ ات۔ تہ ہمیشا شاعری ء مزار گوانز ء پر بہیں ونگ ء وتی پگری مارشتانی
 چند نیں زینتی کج ات۔ زوت وتی دور ء بار یگ ء نامدار یں شاعرانی سرب ء ہند ء
 جاہے گپت۔ سدن بکال ء شاعری رنگ ء دروشم انگہ پے جوانیں وڑے ء دیم ء نیا تنگ
 انت۔ بلے ہرچی کہ دست کپتہ اچاواں پدربیت کہ سدن ء باز جوانیں، زیبائیں ء
 دپ ء رچوکیں وزے ء شاعری کتہ۔ آئی ء شاعری ء ماں جلوہ درشانی ء زیری رنگ
 (جمالیاتی ء نغمہ کیمیت) بے کساس ء جوانیں وڑی ء آرگ ء کارمرزکنگ بوتہ۔ سدن
 بکال ء دور ء ابر یگ مئے میانجی دور ء مٹلاہانی عہد ء بار یگ انت۔ سدن ء اے یکیں
 رنگ کہ مارادست کپتہ دوگیست ء ہشت بند ء ٹیگ انت۔ بلے شعر انچو دراکنت
 کہ نیمگ ء نیم سو ء کپی چنڈی انت بازیں جاگہاں شعر ء گال سد ء بند ء سر سٹ انت
 کہ ٹیگانی گاری ء شون ء دینت۔ شعر پرے رنگ ء بند ات کنت۔

مندر ء چندنیں پیگھاماں بیار
 نزیک گوں منی ڈیل ء دار
 بھنگن چپتگاں بانگواہ ء
 لاکوٹ اُن کتاں چاڑگاہ ء
 چاڑاں زرتگ ات بیگاہ ء
 شیریں پجگوں گنارتگ
 شیریں پنچگ ء پلگوری
 شنک انت پر مزن ملگوری
 پاد ماں دورواں انت بوری
 دزے پاد کتاں لاٹوری
 رپتاں دراہی ء لالیگ ء
 لالیگ ء شکر گالیگ ء
 واب ات دوست منی لڈوکیں
 کٹ ء گجرات ء بوپیں
 میزاں من گوری ایرنشتاں
 پادگوں مار سریں پادینکاں
 دست گوں سنگہاں کبلیناں
 ڈالشاپیں بروت گوں دراں

(تن) شہزادگ منی آگاہ بوت
 چونین ءے بچک بھنگی این
 بھنگ ات وارتگ ء جنگیگ یے
 تہار یکیں شپاں چے لوٹ ءے؟
 ترس چہ گہہریں ماراں نیست
 دمب ء گردن اش یکجاہ انت
 ہمرنگ گوں زمین ء سیاہ انت
 مارت موزگی پاداں وارت
 زوم ات نگرئیں انگشتاں
 مات ء ء پت ء ہرجاں بے
 شوہیں بلک ء سے روچاں
 پیش کپ، من دمانے کایاں
 دُرء دانگ ء میچیناں
 شاگیں گوانزگ ء واپیناں
 جود ء ماں زرے پریناں
 دوست ء دژمنناں واب گیجاں
 گوشنگ سدن ء گوریں ء
 قولاں پہ بگاہ نہ نند انت
 جت ء مولد ء دراہیگ ء

نئیکہ چو منیں ورنائے
 سرکپتاں بلندیں کوہ ء
 دیرگندوں وتی شانک دات انت
 تن پیداک انت منی ماہیں دوست
 لانک بندوں حریریں بوتگک
 سرجاؤں کتگ بیکانی
 بیک ء زامریں مودانی
 سرکندے رچ انت وژبویں
 مات ء ساہتگ انت ذی بیگاہی
 ترو ء پر دل ء محتاجی
 شنک انت پر تئی ورنائی
 آسک ء داتگ انت چم ء پونز
 سیسوگان رچوکیں میدان
 کبگ ء لڈگ ء ہورتیں گام
 ایشی داتگ انت دوستیگ ء
 کل ء شرسریں مورتیگ ء

مُلا براہیم

مُلا براہیم حسن مئے بلوچ ڈیہہ ۽ روکیتی دگ ۽ (ایرانی بلوچستان) یک نامداریں شاعرے بوتہ۔ اے واجہ بشکر دے سردار سید خان ناروئی کہ سردار حسین خان ۽ بیچ ات۔ ہمانی ۽ دیوان ۽ شاعر بیت ۽ پہ سردار سید خان ۽ لوٹ ۽ گوشتن ۽ سر ۽ باز جوانیں جوانیں شعر پر بندیت۔ بلکیں سردار سید خان ۽ مرگ ۽ پد آئی ۽ مرگ ۽ موتک ۽ کہ پر بندیت آ ۽ وتی مٹ وت انت، کہ ایش ماں بلوچی شاعری ۽ یک مزنیں نامے ۽ ارزشتے داریت کہ اے رنگیں موتکی پر بند ماں عہدی بلوچی شاعری ۽ سک کم گندگ ۽ کیت۔ چیا کہ ایشی ۽ وتی یک رنگ ایت، یک جتائیں الاپے داریت ۽ ہمے سنوب انت کہ ماں بلوچی زیمیر ۽ پڑ ۽ اے موتک وت یک جتائیں زہیرگی رنگے ۽ جاہ گپتہ ۽ بشکر دی زہیرگی ۽ نام ۽ مہشور انت۔

گوش انت کہ سردار سید خان یک رندے اچ بشکر دے ڈن ۽ روت ۽ تن شش ماہ ۽ برزگو زیت بے واتر نہ کنت۔ آئی ۽ لوگ بانک تلوسگاں بیت ۽ مُلا براہیم ۽ گوش ایت کہ انچیں شعرے پر بند ۽ پہ سردار ۽ دیم بدے کہ گول آئی ۽ اشکنگ ۽ سردار بے تاہیر بہ بیت او واتر بہ بیت۔ مُلا براہیم شعرے پر بندیت ۽ قاصدے ۽ دنت ۽ دیے دنت۔ شعر سردار سید خان رسیت، شعر وانگ بیت۔ گول شعر ۽ اشکنگ ۽ سردار پر ماں دنت کہ نریاناں سنج ۽ زین کن ات ۽ رہادگ بت۔ سردار وت ہماہین ۽ پاد ۽ رقیب ۽ دنت ۽ رہادگ بیت۔ ادا یک شعرے ۽ کسانیں بہرے پہ دروردیم ۽ کاراں کہ آ ۽ گوش ایت:

جی سمین سر کن کہکری شنزاں
 لال ء یا کوت ء لولوہاں دزنزاں
 تیہر ء مات کوہی شماں کنزاں
 باگیں بشکرد ء ایر دہ ات دزنزاں
 یک دے جوانیں رحمتاں تیز کن
 کوٹ ء ماڑی ء کلاں گلریز کن
 سیمی ایں ء ہنگ ء مسرور کن
 میزریں سیمان اش منور کن
 شش دریں بادگیر ء معطر کن
 منی سلاماں گوں ماہ انور کن

اے شعر من 1966-68ء درپچ ء ریڈیو ء وش گوشے ملا موسیٰ ء چہ دست
 کپت کہ من اچ ہمانی ء دپ گال ء نبشتہ کرت۔ شعر کلی سی بند ء پٹپگانہ سر ء انت ء ماں
 کتاب ء چوش بنگیج کنت:

او کپوت سبزیں بیا بو قاصد تو منی
 کپتگ انت کار ء دل منی آرام نگی
 پر وتی دوست ء استن من اندوہ ء گمی
 زیر منی زہیراں ء برو ملکہ حاکمی

دیتر ۽ کنز کہ کابنت سبزیں نود زری
 حکم حداوند ۽ ہر زماں گواراں ۽ درہدی
 شر خیال کن نیوگ ۽ دژچکاں جو سری
 بانزلاں ایر دار ۽ بہ نند اوداں بلوتی
 چچ مکن ہز کہ دوست منی ماں پتی
 نیکیں احوالے تو بگر وش ۽ وشدلی
 زوت پدا تر ۽ دیئے من ۽ حالے دلجمی
 پہ خیال گشت ۽ من گریں بورے دہ سدی
 گردن ۽ ڈال ۽ آ ۽ اوشنگ ۽ رنگیں ددی
 ہر زماں راہ کپت، گوشے بادے جمری
 ہر کسے گندیت ات گوشی اے کدیں تئی
 دوست شاداں ۽ منی دژمن بنت گمی
 گرگ ۽ پاد ۽ بنگ ۽ ہمراہ اوں بہ بی
 شریں پہ ہنکین ۽ سر ۽ بند ۽ بوج نہ بی
 سورتی زین ۽ من پر بہیں ونگ ۽ ساز بی
 گردش ۽ سیل ۽ واجہی ہردم ساز بی
 ہم منی اومیت ۽ یکیں دائم سے ۽ چار بی
 اول حداوند کہ آلم ۽ پشت ۽ جواں بی

دومی پیغمبر کہ مئے وتی راہ ء دربریں
 سہی استاد کہ دائم ء گواہ ء شادیں
 چارمی پت، مات ء برات یک بوئیں
 گڈاچ ایشاں (من گوشیں) وش نوں سے ایں
 یکے ماں گردون ء تہا مال ء دزرسیں
 دومی پاد باد ء سہی حاتونیں جنیں
 بس بہ کن براہیم دائم ء دنیا باتنیں
 چچ مرو دیم ء کہ راہ بیتیں گٹ ء گریں

ملک دینار میر واڑی

منی نژاد اور تگئیں کتاب ”رپتگئیں لال سہمی“ بہرے ماں کتاب ۽ گڈ سراں دا تگئیں
 اے سے شعر من ۽ اچ مئے بار یک ۽ مزن نا میں شاعر واجہ گل خان نصیر ۽ دپتراں
 دست کپت انت، کہ گمان ۽ آ ۽ واجہ ۱۹۳۷-۳۸ء ۽ میا نجی ۽ سالان کہ ماں
 جھالاوان ۽ وتی نو کرمی ۽ ڈرچ ۽ اچ مشکے ۽ دگ ۽ ملک دینار میر واڑی کہ سردار
 عبدالکریم میر واڑی ۽ بیچ ات۔ ہمانی ۽ نام ۽ سر ۽ دست کپتگ ات انت، کہ من وتی
 کتاب ۽ ماں ہما ڈول ۽ اوار گیتک انت۔ بلے وہد یکہ ۱۹۷۵ء ۽ واجہ ملک دینار
 میر واڑی ۽ جند ۽ ذر نمشتیں دپتر منی دست ۽ کپت انت تہ اچاواں ہے پدر بوت کہ
 اے اولی دوشعر ملک دینار ۽ بن عبدالکریم میر واڑی ۽ گنت، بلے گڈی ایں بزاں سہمی
 شعر پروار مشکے ۽ شاعر ملک دینار ۽ میر بجا میر واڑی ۽ گنت۔ بس کم ۽ بازیں مٹ ۽
 بدلے بند ۽ ٹپگانی تہہ ۽ گندگ بیت۔ ادا من کتاب ۽ ماں دا تگئیں بند اتی ایں رنگ
 ۽ را بنی شعر زرتہ۔

ملک دینار بن عبدالکریم میر واڑی ۽ بابت ۽ بجا روکی زند حال ۽ بابت ۽
 بچارات منی نژاد اور تگئیں کتاب ”زری نود“ ۽، البت ملک دینار بن بجا ۽ باروا چنتے
 دانک شعر ۽ بندات ۽ نمشتہ کناں۔ ”رپتگئیں لال“ ۽ ماں اولی شعر دو گیسٹ ۽ دو
 وہد یکہ دومی شعر ۽ سے گیسٹ ۽ دوازدہ بند انت۔ بلے ملک دینار ۽ دپتراں اولی شعر
 دو گیسٹ ۽ دو ٹپگ انت ۽ دومی شعر سے گیسٹ ۽ ہژدہ بند ۽ ٹپگانی سر ۽ انت۔ اولی
 شعر دو میں جا گہاں کم ۽ گیش پہک یک ڈول ۽ انت ۽ چوش بندات کنت۔

جی کپوت مولتانی

جی کپوت ا۔ مولتانی وش آوازیں
 تئی عجب نشکیں بانزل انت ساریں
 زور منی پیگاماں دلی رازیں
 بر ہمودا کہ دوست ہزار نازیں
 بندگی ہزراں سرکن ے بازیں
 زہیر تئی بشامی تپ انت ہاریں
 ساوڑی ایروپ ے مج انت تہاریں
 چے بدیں کرتن تو بہ گوش باریں؟
 تئی گلگ پرمن آحتہ آزاریں
 وش نہ انت پرمن شہراے بازاریں
 درد دل ے لگ انت مثل یے کاٹاریں
 ہر قدر اپسوز وارنگ اوں ہاریں
 تو منی گمزورے نہیئے یاریں
 گوں من ات سوگند وارنگ ے زیاتیں
 لچھی مہرنگ تو من ے داتیں
 تو کدی زرتہ عادت پھر گواتیں

تو چیا گمگین کُرت دلوں شاتیں
 روج ء شپ گوں تو بوتن پریادی
 نئے ترا داشته دوستی ء سیادی
 محرم ات ریشانی کُتہ وادی
 جانی! تئی اندوہ ء گماں باراں
 اش من ترا چوں زت ردیں یاراں
 ماہ! تئی درداں زیاتی بے ساراں
 دم پہ دم زہیراں ، تئی دل ء کاراں
 گوشت من ء شہر ء بیل ء دوستداراں
 دوست تئی گشتہ پیشی اکراں
 باز پراموش انت قول ء گپتاراں
 نوک تریں دوسیت ء گور ء سازانت
 اش تئی بالاد ء بے ناز انت
 گوشتگن مہرنگ، عرض من ء باز انت
 یا حدوند کہ شاہ بے نیاز انت
 مُشکلیں کارانی سبب ساز انت
 یک درے بندایت، دیگرے وازانت
 چو حوال زیدی مردماں داتہ

سمبہ ایت سوری چو پری ذات ء
 مسک وتی سرزی ء گل ء مُشْتہ
 آ ء وپاہانی دپتر ء نشتہ
 ہج نہ انت قول ء وادہ ء یات ء
 نیم شپ ء بازیں آہ ء جی حات ء
 ۲۔ لنگر ء پیر ء را بہ چندین اتہ
 حق پراجانی ء بہ گوئندین اتہ

تمت تمام شد در گورجک بر سر قلعہ بخاطر مراد خان گفتم ۱۲۹۹ھ (۱۸۸۱-۸۲ء)

۱۔ مولتانی: گیشتر مردم اے لبزء را ”مورتاں“ یا ”مورتانی“ گوش انت۔ مئے عہدی شاعری ء شیرز لیں گشندہ حد امرزی ایں حانی ہم اے لبزء را مولتان یا ملتان ء مورتان گوش ایت۔ چیا کہ ایرانی بلوچستان ء ”مورتاں“ یک جا گہے ء نام انت۔ بلے ادا شاعر پنجاب ء شہر ملتان ء گوش ایت۔ (گجلی)

۲۔ لنگر: اے لبز شاعر ء ہر دو کیس دپتر ء تہا لنگر انت۔ بلے منی خیال ء راستیں ء تھکیں لبز ”لکڑ“ بوت کنت۔ چیا کہ پیر ء زیارتانی سرء ہما دار ء کہ جھنڈی بستگ انت لکڑ گوشگ بیت۔ (گجلی)

۲۔ زت: بز اں پچ گپت، پل ات، رکھشانی گالوار ء پچ گرگ ء ہے لبز کار مرز بیت۔

دومی شعر جی تراکوش

۱۔ جی تراکوش اچ زر ۽ نیم ۽
 سارت کشیت کیگد ۽ دیم ۽
 داگ دنت مہرنگیں گل اندام ۽
 زیادگ ۽ سوچ ایت مئے دل آرام ۽
 ۲۔ سازکنت مہرنگ در اول شام ۽
 ۳۔ برشپ ۽ نیم ۽ تا سحر بام ۽
 واب ۽ ور رپتہ اچ شکر کند ۽
 ۴۔ برزنند ایت مس گوا تگر ۽ بند ۽
 گول سری شار ۽ ادلس ۽ سند ۽
 سہت ۽ پوشاک ۽ زیور ۽ زرکار
 مورچہ ۽ توک ۽ چمکلی یک بار

☆☆☆

۱۔ بزاں اچ نیمگ ۽، اچ ہما کند ۽ یا پلوا

۲۔ ملک دینار ۽ دپتر اں اے بند ۽ گڈی بہرچوش انت

ع ”سازکنت دلبر سہب ۽ تن شام ۽“۔

۳۔ اے بند ملک دینار ۽ دپتر اں نیست انت۔

۴۔ اچے بند ۽ پیش یک بندے واجد دینار ۽ کنک ۽ چوش انت۔ ع۔ ”مازگ ۽ وس کرتہ شکر

کند ۽“ وہدیکہ اچے بند ۽ رند دگہ بندے چوش اتکہ ۽ روشنی زرتہ دلبر ۽ ہند ۽“

لرزک ء جمک ء سری زرشار
 ۱۔ پور ء پٹی گوں کیگد ء انوار
 برکت انت مہرنگیں گل ء تکرار
 برسر ء میان ء پٹی یے زیبدار
 ہردوکیں عینی روک انت چو استار
 یا گوشے آسی شہم کنت بازار
 چاردہی ماہے دلبر ء دیدار
 گوہرے ایر کنت برسر ء گیوار
 عطر ء انبر، مہلب ء آتار
 دُمپدم دژنز ایت وتی جان ء
 منتگن من اش منگہہ ء شان ء
 گیشتر پرلال ء حب ء پرمان ء
 بتر پر دوست ء ساز ء سامان ء
 من زہیری اُن پر کمان میان

ساوڑی نوداں پر گلے گوارات
 دلبر ء بوہ ء مہلباں بیارات
 ۱۔ برسری مہرنگیں گل ء شان ات
 ۲۔ گرادب داری پروت ء زان ات
 ۳۔ حاتر ء مہرنگ ء مہ رنجان ات
 دلبر ء رنگ چو چاردہی بدر انت
 سد جنین دوست ء گندگ ء نذر انت
 گوں زری نودان بازمں ء عرض انت
 سر کنگ حال ء پرشما پرز انت
 زیر منی پیگاماں شپ ء تار ء
 ۴۔ پرشرپ سائیل کن پری ء را
 دیئے سلاماں پر شادہی آ ء را
 چو بہ گوش مہرنگیں چراگ ء را

۱۔ رپتگیں لال ء نشاں ۲ ء بند اچ نشاں ۱ ء پیش اتلہ بلے چوش انت

ع: ”پر ادب در بار ء سر ء دارات“

وہد یکہ نشان ء بند چوش کیت ع ”مسک ء انیراں بر سر ء شان ات“

۳۔ رپتگیں لال ء نبشتہ این شعر ء ماں اے بند چوش کیت

ع: دلبریں مہلنج ء مہ رنجان ات

۴۔ اے بند چوش کیت

ع: ”سر بکن گپتاراں پراء ء یار ء“

اش من آزارِیے پر کجام کار ء
 نئے کا گدے نشکیں کیت اچا پار ء
 ۱۔ نئے سلا مے چو دوست ء ہم یار ء
 من چو پر ہاد ء مست ء بے سار ء
 ۲۔ پر تئی رنگ ء رو ء رُخسار ء
 پر تئی وش ء توتی گپتار ء
 ۳۔ پر تئی مہر ء کبگی رپتار ء
 ۴۔ یک دے آرام یے نہ بیت مار ء
 ترا دروہی پر نام یا حد اوند ء
 ناز مہ کن دلبر اش منی جند ء

۱۔ سری کتاب ء اولی نبشتہ ء اے بند چوش انت، ع ”نئے سلا مے پر دوست ء رازدار ء“
 ۲۔ اے بند سری نبشتہ ء نیست انت۔ ۳۔ وہدیکہ اے بند چوش اتکہ ع ”پر کراماں ء کبگی
 رپتار ء“ ۴۔ وہدیکہ اے بند زیان انت اوائشی ء بدل ء دگہ سے بند چوش کیت ع :
 ”گندے پر نام یے رب ستار ء“

باز پرا کی ء تو مکن مارا

دوست من ء مہرنگ پر دل ء جان انت

- ۱۔ روک بہ کن روژنائیں چراگ ہندء
- ۲۔ گندیں من دیدارے شکر کندء
- ۳۔ دوست منء مہرنگ پردلء جان انت
- گندگ ء دیکی نور ء تابان انت
- ۴۔ پرگل ء دیدار ء دلوں مان انت
- زاناں چما سرباز ء پری بان انت
- اش کسرکندی سور تہیان انت
- ۵۔ حور ء پُر نور جنتی آں انت
- (مہ لکا) دلربا یکدم ہرز من گوش کن
- تو گماں بازیناں پراموش کن
- شربت ء دوستی ء دے نوش کن

۱۔ اچے بندء پیش دگہ دو بند کہ اتلگ انت آء رپتگیں لال ء نبشتہ ء زیاں ء بیگواہ انت۔

۲۔ نشاں دورندء اے بند ہم گار انت۔

۳۔ اچے بندء رندء بند اولی نبشتہ ء نیست انت۔

۴۔ اے بند گار ء بیگواہ انت۔

۵۔ اے بند ہم اولی نبشتہ ء نیست انت۔

۱۔ پیشتری اندوہ ء گماں پوش کن
گوں دم یے سہب ء مہپراں شر کن
اندر ء بادگیر ء تہا سر کن
۳۔ سہت ء پوشاکاں بروت ء بر کن
تو منی دوست ء یار ء ہمراہے
۵۔ گندگ ء رنگ ء چاردہی ماہ یے
سے کنیزک تو پر گلے خواہے
یکے پیچ ایت تئی مہپر ء زلیپاں
دیگرے رتیچ ایت عنبر ء انتراں
۶۔ یکے سینگار ایت تئی سہتاں
ہمسروہانی میانگ ء تھاہ یے
چو کہ شیرین ء زلیخاہے

۱۔ اے بند کتاب ء نبشتہ ء نیست انت۔

۲۔ بزاں چیر بدیے۔ پدرکن، گارکن، بے حال کن، ڈوم دیے۔

۳۔ کتاب ء اولی نبشتہ ء اچے بندء رند یک بندے چوش کیت ع: ”روشنیں دیم ء مثل انور کن“ ۴۔ برکن: بزاں پر بکن، گورء کن، وت ء پوشائیں۔

۵۔ کتاب ء سری نبشتہ ء اچے بندء گڈدگہ دو بند چوش اتلگ انت:

۶۔ اے بند اولی نبشتہ ء چوش بدل بوتہ

ع:۔ ساز کنت یکے زیور ء سہتاں

پر پری رنگ ء نیست من ء آرام
 ششنگ ء سینگار اتگ گل اندام
 ۱- پیالہ شیر ء خون دیگر پیالہ
 ۲- داگ انت گوناپ آ ء شکر گال ء
 رحم کن ء دابانی گلیں دلبر
 پیش حضور بین من بلوتی یکبر
 ۳- یک دے دیم ات گوں دناں چاریں
 ۴- سد بر ء تنگیں دل ء داریں

۱-۲- اے دوئیں بند کتاب ء نبشتہ ء زیاں انت -

۳- اے بند اولی نبشتہ ء چوش بدل انت

ع: یک دے چاریں تئی رخ یے انور

۲- اے بند اولی نبشتہ ء زیاں انت بلے ایشی بدل ء دگہ بندے چوش کیت

ع: شگرہ گرین گوں خالقیں داور

ملک دینار میر بجار میر واڑی دلن ہر سحر کہ

اے شعرگوں گوستگیاں دو شعرءِ اوار من ء اچ واجہ گل خان نصیر ء عہدی شعرانی
دپتر ء دست کپتنگ ات انت کہ ایشانی سر ء نبشتہ ات کہ گپتار ملک دینار میر واڑی
بلے شعر گیشینگ نہ بوتگ ات انت کہ کجام ملک دینار میر واڑی ء گنت۔ نئے من
ء آء روچاں چوشیں سر پدی ء زانتے است ات کہ ملک دینار کئے انت ء چنت
انت۔ وت واجہ میر گل خان نصیر ہے یکیں دور ء بار یگ ء سے ملک دینار ء حال ء
دنت۔ ہے بابت ء آء وتی کتاب بلوچی عشقیہ شاعری ء تا کہ ایم 78 ء نبشتہ کنت کہ
”میروانی قبیلہ کے ایک ہی سردار خیل میں دینار نام کے تین شاعر دینار بجار،
دینار عبد اللہ خان اور دینار عبد الکریم گزرے ہیں۔ تینوں بڑے نامی گرامی شاعر ہے
ہیں اُن کے اشعار کو گویوں نے اس طرح ملا دیا کہ اب اُن میں تمیز کرنا تا وقتیکہ کوئی
مسودہ ہاتھ نہ لگے مشکل ہے۔ ہم نے بعد وقت اُن کے کچھ ایسے اشعار حاصل کئے
ہیں۔ جن میں اُن کی ولدیت ملتی ہے۔“

بلے وہدیکہ 1975ء ملک دینار ء عبد الکریم میر واڑی ء جند ء ذمشتیں
دپتر من ء اچ ”منگلی“ مشکے ء دست کپت انت تہ اچیشانی وانگ ء پد ہے سر پد
بوتاں کہ اے واجہ کار سے نہہ بلکیں دو دینار بوتگ انت اچاوانی شعراں ہے پد بیت
کہ دینار عبد اللہ خان ء دینار عبد الکریم ہے یکیں مردم انت عبد الکریم ء بنکی نام
عبد اللہ یا عبد اللہ ء نام عبد الکریم بوتہ۔ چوش کہ ملک دینار ء عبد الکریم وتی واجہیں
پت ء مرک ء سر ء پر بستگیاں شعر ء ء ماں گوش ایت:

اُوئے اُوئے پر عبداللہ خان ء
پر کلات گیریں دور ء رکیان ء

ہے رنگ و ت عبدالکریم وتی یک پسوی ایس شعرے ء بندات ء مند ء

رندانی مزن نامیں شاعر نلا پازل ء چاوش ء پسو دیان ء گوش ایت:

تو پازل ء من عبداللہ
بد تو ء تئی جنگ ء جلاہ

وہدیکہ اے شعر کہ منے دیم ء انت۔ ملک دینار ء میر بچار میر واڑی ء

گنت۔ ملک دینار ء میر بچار اچ میر واڑیانی پکیر زنی (سردار خیل) ٹک ء ات ء

مشکے ء ”پروار“ نامی ایس میتنگے ء جہہ مندات۔ اے واجہ اچ ملک دینار ء عبدالکریم

ء شش ء ہشت سال پیش 18-1912 ء میانجی سالان بیران بیت۔ اے شعر ء را

واجہ ملک دینار عبدالکریم ء وتی دپترانی تہہ ء ہم نبشتہ کرتہ کہ اوداں اے شعر

چارگیست ء شش بند ء ٹپگ انت۔ وہدیکہ منی کتاب ”رپنگیں لال“ سیمی ء پتاد ء

ہشت بندانی سر ء انت۔ اے شعر واجہ ملک دینار ء عبدالکریم دپتر ء چوش بنگیج کنت:

دل اوں ہر سحر کہ سار کنت

حاکیں بت ء بیدار کنت

شیریں زبان ء ہار کنت

پر راستی ء اظہار کنت

شکر ء اچا ستار کنت

رازے عجب اظہار کنت

شیر ء دلیراں یار کنت

سُستیں دلاں بیدار کنت
 آکل ہما انت ہوش کنت
 شاہیں حدا ہم چوش کنت
 گہہ مردم ء را شات کنت
 گاہے گماں ء زیات کنت
 گہہ مرک، گاہے سیر کنت
 گاہے عجب دلگیر کنت
 بندہ پچے تدبیر کنت
 کل صاحب تقدیر کنت
 گوشدار ات ء بیل ء یلاں
 آخر زمان ء ہکلاں
 جنگاں جرّی بستہ شلاں
 ۱۔ سوحتہ جہاں اے جلاں
 گووار انت ابر مسکیں تلاں
 پر صالح محمد ء سرء
 وارثہ بنی داواہ گرء
 عباس چو شیر بھیمیں نرء
 پنجگور ء کچ، تاں مکران
 ہچوکہ باز گوں کوتراں

کلیں جہان یے وار کتہ
 ساکا ء تیگ ء گار کتہ
 عالم منیاراں بار کتہ
 چندی بلوچ نئے گار کتہ
 روچ ء شپ ء رہبر انت
 خون پہ حساب ء بے نہ انت
 مرد ء نشانی چو نہ انت
 ایمان ء لچ یے گون نہ انت
 یاراں ء گندیں پر نذر
 نامردی ء گیگ ء گذر
 ا-گرد انت پہ نیمون ء ہنر
 من مجلساں مستیں حبر

بازن پہ حیر ءِ وس کتہ
 نون اچ دلیل ءِ بس گتہ
 عباس مڑا داریں سرے
 ۲۔ حان ءِ امیری درورے
 دار ایت گرانیں لشکرے
 کچھ تن کلات ءِ بے گورے
 خلقت گوش ایت زور آورے
 کس دکہائے زرت نہ کنت
 داواہ گری ءِ کرت نہ کنت
 گھیر اچ منی ہیسی سر ءِ
 پر توکل ءِ رب ءِ در ءِ
 پر حکمت یے پیگمبر ءِ

۱۔ اے بندیک جاگے ءِ چوش ہم اتکہ کہ

گردانت پہ بے شون ءِ جبر

۲۔ رچتگیں لال ءِ بنی نبشتہ ءِ اے بندزیاں انت

زوروں حدائے داور انت
 حضرت رسول اُن لشکر انت
 یارن ابا بگر، اُومر انت
 ۱۔ اُزمان ء شیریں حیدر انت
 شمشیرن عبدالقادر انت
 سی جز کلامن اسپر انت
 ۱۔ جبریل اُن پئوج ء سرور انت
 ۲۔ عزریل بدانی گین گر انت
 دل اڑن اسم ء آعظم انت
 عباس ء جنگن لازم انت
 پر صالح محمد چون کنین
 آس ء دو دیم ء روک کنین
 خیر ء شر ء نوک کنین
 یاراں بیا ات شتور کن ات
 شاباش ء پٹ ء تور کن ات
 ۳۔ سستیں دلاں ء زور کن ات
 ۴۔ بن چمگان اش سور کن ات
 سانڈاں مدام ء مست کن ات

باز آکلاں ۽ پرس کن ات
 مرد ۽ لگوراں درس کن ات
 مردے اگن پہمندگ انت
 پر مرد ۽ لگوری گندگ انت
 مس مجلساں شرمندگ انت
 چند ۽ پدی پشت مندگ انت
 توڑے مہ بیت جنگ ۽ گزا
 چیر انت حداوند ۽ کزا
 ہر دیں کہ بیت آئی رضا
 نئے شاہ مان ایت نئے گدا
 نئے مال ۽ ملکہ من پدا
 اش زال ۽ پرزنداں جتا
 پیشی تمام بوت انت کجا
 توکل کن ات درس پہ خدا
 آس ۽ بہ پرہن ات لدا
 مان ایت نصیحت یے پر پدا

کتاب ۽ نبشتہ ۱۱ نشان ۱۲ ۽ بنداج نشان ۱۳ ۽ رندا تلگ انت۔

رپتگیں لال ۽ بنی نیں نبشتہ ۱۳ ۽ نشان ۱۴ ۽ بندزیاں ۱۵ ۽ بیگواہ انت۔

نوکیں بہر

تیممُ مستیانزنی

حارانی شاعر گوش ایت، تیممُ مستیانزنی گوش ایت، وتی سردار پُردلخان
نوشیروانی ء سپت ء کنت ء گوش ایت۔ ایران ء بادشاہ نادرشاہ ء سردار پُردلخان
نوشیروانی ء نیام ء بوتگیں جنگ ء کسہ ء کاریت ء گوش ایت۔

میر پُردلخان کہ حاران ء سردارات ء اچ نوشیروانی کہول ء سیادی داشت۔
میر پُردلخان یک دلاوریں، جنگولیں ء بہادریں سردارے ات۔ آئی ء مدام وتی کش
ء پھنات ء ڈیہہ ء دمگانی سرء بیڑہ دات ء اُرش آورت، شہر ء میتگاں ء لٹ ات، پُل
ات ء بر باد کرت۔ کش ء کرانی ہمسایگیں راج ء ٹکاں کہ اچ آئی ء چوشیں لٹ ء پُلاں
تنگ اتنگ ات انت۔ وتی پریات اش پہ ایران ء زورانسریں ء تمردیں حاکم نادر
شاہ ء برت ء سرکت۔ ہے سنوب ء ۳۱ء ء میا نچی سالان آئی ء گول نادری پئوجاں
دویا سے مزینیں جنگ ء مڑائی ہم بوت انت کہ شعر اچ ہے جنگاں یکے ء کسہ انت کہ
ہمارو چانی ء ہما باریگانی حاران ء مزن نایں شاعر تیمم (ایشی پارسی نام تیمور انت کہ
بلوچ وتی گالوار ء تیمم گوش ایت) مستیانزنی ء پر بستگ۔ اے شعر من ء اچ حاران ء
راجی شاعر واجہ خواستی خان ء دست کپت کہ اے واجہ ء راج وتی شعر اں ابید عہدی با
ریگانی بازیں شاعرانی شعر ء گال یات ء گیرات انت۔ ہے شعر ء راجہ عبدالقادر
نوشیروانی ء وت کتاب ”مجموعہ بلوچ تاریخ خاران ء“ تہہ ہم آورتہ بلے اے واجہ ء نبشتہ
کرتگیں شعر چ رنگ ء وانگ نہ بیت۔ واجہ خواستی خان ء داتگیں شعر دو گیسٹ ء دو
بند انت بلے انچودر اکنت کہ شعر وتی سر جمیں رنگ ء نہ انت بلکیں سد ء بند انت ء
بازیں گال ء بندے گول نہ انت۔

پُردلخانِ شعر

شگر کاراں گوں خالق ء کاراں
 اش گمان انساں انت سر ء باراں
 پردلخان ء شیریں مرد وار ء
 ۱۔ سے براں مان دات تے بہ ایران ء
 بدن ء العین تاں حد ء کرمان ء
 ۲۔ بندی کرت ترکانی جنک کاڈاں
 زُلب اش گیسو انت پر ہزار نازاں
 یک ہزار بندی آورتہ شاہ ء
 پر نکاح کپت انت اش ہے راہ ء
 ۳۔ بد برتہ ایران ء نریں شیراں
 حاراں تاں کچھ ء را کنین ویراں
 ۴۔ چلمی روچ ء پُردل ء لوٹیں
 ۵۔ (ماں) نادری گالی ء سرے بیارات
 پیر محمد ء الماس گوں پئوج ء بنگاہاں
 محمد علی گوں کارچ ء کاٹاراں
 بیارات پر دل ء گوں پاد ء زمزیراں
 بلوتے کرتہ میریں عباس خان ء

گوں پُردل ۽ نر شیریں مڑا دار ۽
 لوٹ اتے حارانی زیاد مالاں ۽
 آحت ماں حرماگے ۽ تل ۽ توکاں
 ۶۔ جلد جبر دیئے پر پُردل ۽ گزی ۽
 پر بلوچی ۽ تو سرے زرتہ
 چارده سلطان انت اچ تو پریادی
 پر تئی مرگ ۽ آ ۽ کن انت شادی
 شه منی بھیم ۽ لرزانت ماں زر ۽ ماہی
 تو چیا یاگی یے ۽ شه من تہناہی
 جی بلا گردن شاہ شاہانی
 سر منی ہل کیں کوٹواں کپتنگ
 ہرچی اوں کرتہ پہ وتی نان ۽
 پر وتی ناموس، ننگ ۽ ہم نام ۽
 تو من ۽ کلہہ ۽، گالی ۽ تئی پتیں
 گرمں ۽ کُش ایت ۽، خون بے منتیں
 شاہ ۽ حزمت ۽ آحتگے راہے
 کبز اش درتہ، ملک ۽ برجاہے
 توپکے بکشات، زحی شیرازی

پُردل ۽ شاہی تمبو ۽ کن ات راہی
 ۷۔ براس ۽ قومانی بحت بلند بوته
 تیمر گوں یاراں کرت حذمتے شمریں
 مستیاں زنی ۽ یال ۽ پادار انت
 ۸۔ پردل ۽ اش ایران ۽ ہدیس کار انت
 اود ۽ ماں حاراں ٹیلگے دار انت
 بلوتے کرتے میر بلوچ خان ۽
 بلوت اش کپتہ پُردل ۽ گوشاں
 نے دگہ شورش پُردل ۽ کوش ۽
 پارنیں سال شہ گردگیں بگاں
 جمبہتہ حاں گوں کلیں باہوٹاں
 آحتہ بر پنچگور ۽ تلین کوٹاں

تیمر پارسی ۽ نام تیمور ۽ بلوچی گالوار انت۔

۱۔ دگہ یک جاگھے اے بند چوش کیت ”سے پڑاہہ میناب ۽ کلات تاحتہ“

۲۔ اچے بند ۽ گڈ دگہ یک بندے چوش کیت

ع: بمبہہیں دوست ۽ تیچ ہزار نازیں

۳۔ اچے بند ۽ رند یک بندے چوش کیت ع: ”کابل ۽ غزنی راکننیں ویران“

۴۔ اچے بند ۽ پیش دگہ نہہ بند چوش کایت

سالے گوں میاں صاحب ء نشتہ
 میر تقی خان گوں پئوج ء بھنگاہاں
 بیستمی روج ء تھران اش برتہ
 نادری پرشانی سر اش داشتہ

- ۱۔ پرش: بزاں کونٹ ء گالی
 ۲۔ اچے بند ء رنددگہ بندے اے رنگ ء اتکہ
 ع: جلد جبردیئے چے نپ ات کرتہ
 ۵۔ ادادگہ دوٹپگ اے رنگ ء انت
 ۷۔ اچے بند ء گڈ شعر ء دو بندے چوش انت
 ”من اسپہاں ء واد ہے دیستہ“
 ۸۔ شعر ء گڈ سری بند چوش انت
 پردل ء لاش ء اچا ایران بیارانت
 کلیں نوشیروانی مس دل یے دارانت۔

شاعر جلاب حارانی

شاعر جلاب حاران ۽ سردار میر آزمات خان نوشیروانی ۽ دور ۽ بار یک ۽ آئی ۽ دیوان ۽ ہم یک نامداریں شاعر ہم بوتہ۔ شاعر جلاب اچ حاران ۽ سرمستانی ٹک ۽ ات ۽ آئی ۽ سردار آزمات خان ۽ دور ۽ بگرتن سردار نمروز خان ۽ دور ۽ بار یک دیستگ ات انت۔ بلے ماے گوشت نہ کنیں کہ آء کدی ۽ ودی بوت آئی ۽ پس ۽ پیر ک کئے ات انت۔ کجا جہہ مند ۽ ہنکین ات انت یا کہ اے وش گپتاریں شاعر کدی بیران بوت ۽ گورے کجا انت۔ چیا کہ سردار آزمات خان ۽ سرداری ۽ دورتن 84-1838 انت و ہدی کہ آئی ۽ پنج سردار نمروز خان ۽ اچ جون 1884 ۽ بگرتن 1909 ۽ ۽ حاکمی ۽ سرداری کتہ ہمیشا ما گوشت کنیں کہ شاعر جلاب ۽ دور ہم ہمیش انت۔ سرمستانی ٹک ہمیش انت کہ ایش بلوچ چا گرد ۽ تہہ ۽ ”لوڑی“ ۽ نام ۽ زانگ ۽ پجارگ بنت کہ ایشانی گیشتری بہر آسن، کار، دار تراش ۽ زرگری ۽ کاراں کن انت بلے ایش وت ۽ را سرمستانی گوش انت۔ ایشانی تہہ ۽ یک کہولے کہ وت ۽ را چندن زنی گوش انت ہمیش انت کہ حاکمانی، سردارانی ۽ ڈیہہ ۽ دنگ ۽ نامی این سر ۽ مردمانی دیواناں ساز ۽ زیر ۽ وش گٹی ۽ نامدار بوتگ انت۔ کہ من ایشان ۽ وتی پٹ ۽ پیل ۽ لیکہہ ۽ حساب ۽ گوں بُنی این زنگی شاہی آل اُشمار کناں کہ مئے عہدی باریگانی زنگی شاہی ہے کار ۽ حدابند بوتگ انت ۽ شعر ۽ شاعری۔ وش گٹی ۽ پہلوانی ۽ زیرانی زیل ۽ بام ۽ ادار ۽ گلایش بوتگ انت۔ حارانی شاعر جلاب گوں ہے کہول ۽ سیادی دارایت۔ شاعر جلاب ۽ مارا ۽ دوشعر انگہ دست کپتگ انت کہ یکے سردار آزمات خان ۽ مزن مری، سرمچاری ۽ دلاوری ۽ ابید قلات ۽ حان شہیدیں محراب حان ۽ پنج نصیر حان ۽ ماں حاران ۽ آئی ۽

انچ سردار آزارت خان ء پھرتی قلات ء خانئی ء حاکمی ء سیوانی تحت ء انچ پرنکیاں دوار
 پیچ گرگ ء پھرتی مدت ء مکم ء لوٹک ء باروانت۔ شاعر پیشدار بیت کہ آئی ء سردار ء نہ
 ایوک ء پھرتی باہوٹ ء مکم ء پادکیت بلکیں گامے دیم ء روت ء نصیر خان ء ورتی جنک
 ”بی بی مہناز“ ء سانگ دنت۔ تنکہ ہما عہدی بلوچی بتل ”سانگ بندی ء لانک بندی“
 نوک بہ بیت۔ چوش کہ خان محراب خان ء شہیدی نومبر 1839 ء بیت۔ تہ ما اے
 گوشت کنیں کہ اے روچاں مئے شاعر جلاب ورنابوتہ۔ اے شعر چیل ء یک بند ء
 ٹپگانی سر ء انت۔ بلے شعر سرجم ء سرپورہ نہ انت۔ بلکیں ایشی ء بند ء گال میا نجی
 ء سد ء بند انت کہ ایش ہے گالانی گاری ء بیگواہی ء دلیل انت۔

دومی شعر ”حر ء ناوڑ ء جنگ“ ء نام ء مہشور انت کہ اے سردار آزارت
 خان ء مرگ ء چہ پیش بزاں انچ 1884 ء ء سرماں ہمانی ء جند ء دور ء باریگاں ایرانی
 دامنی ہانی ء حاراں ء واشک ء جنگیاں دمگ ء ریکی ء محمد حسنی ہانی میا نجی ء ”حر ء ناوڑ ء“
 کر ء کنکاں بوتہ۔

شاعروت گوش ایت کہ ”تیراسدی انت“ وہدیکہ ۱۳۰۰ ء سدی انچ اکتوبر
 ۱۸۸۳ ء بنگلج بیت۔ بزاں پرے حساب ء ما گوشت کنناں کہ اے جنک انچ
 سردار آزارت خان ء مرگ ء یک سالے پیش بوتہ۔

حر ء ناوڑ جنگیاں ء نڑ یک ء گور ء انت کہ اے جنگ ہمو داں بوتہ۔ جنگ ء
 بنی ایں سنوب ایش کہ ہے دور ء باریگاں ایران ء سرحدی دمگ ء واش ء کش ء
 پہناتانی دامنی مدام لشکر کن انت ء کاینٹ حارانی مہلوک ء رمگ ء گورم ء بگاں ء آوار
 جن انت ء برانت۔ اے دمگ ء مردم اچاوانی اے رنگیں کارپداں سک شیراز ء نگیگ
 بنت۔ یک وارے دامنی ہانی لشکرے کیت۔ اے مہلوک ء اشتر ء بگاں رمبینت ء
 برانت۔ مالانی واجہ ء واہند کہ سہی بنت تہ اوپار نہ کش انت، سگ سر ء گوزر ایت

لشکر یے جم کن انت ء آوار جنوکانی رند ء کپ انت۔ یک ء دو منزل ء پدایشاں ء حال
گیت کہ ڈنگ ء ذرائی لشکر ء ”حرء ناوڑ ء“ بار بوتلگ انت تنکہ شپ ء سہب بہ کن
انت۔ حارانی ریکی ء محمد حسنی وت ماں وت ء شتور ء سلاہ ء یکے کن انت کہ شپ ء
اول پاس ء دومی پاس ء لشکر گران واب انت آوانی سر ء ارش کاریں۔ بلے وت
ء ماں وت ء براہوگی ء گپ جنین تنکہ شپ ء تہاری ء مایکے دومی ء رانا زانتی ء مہ جن
ایں چو حارانی لشکر بے توری ء شپ ء سیاہ تہاری ء تہہ ء ڈنگانی سر ء ارش کار ایت۔
ایرانی دامنی اے انا گتیں ء بے انانیں ارش ء گت ء گمان ء نہ بنت۔ سر اش پہ سواس
ء نہ کپ ایت پرش و رانت۔ آوار جستگیں بگ ء گوں وتی بازیں مردمانی لاش ء
جونان ء پشت ء یلہ کناں ء دیم پہ ایران ء روانت۔ شاعر ء ہے ویل ء راماں وتی
شعری گالاں نز آورتگ ء پہ پُش پداں پشت گیتلگ۔ اے شعر ء سے رنگ
(Version) من ء دست کپتگ انت۔ یکے اچ خواستی خان ء کہ سے گیسٹ ء
نہہ بند انت و ہدیکہ دومی Version من اچ واجہ عبدالقادر نوشیروانی ء کتاب مجموعہ
بلوچ تاریخ خاران ء زرتہ چل ء پنچ بند انت۔ اولی رنگ خواستی خان ء گنت۔

۱۔ واش : پارسی ء خاش گوشگ بیت

حرءِ ناوڈءِ جنگ

یارب تو است یے دانا، سیلاں کنتے چہ رنگ ء
 تیراں سدی انت دنیا، ہرچی پہ آپ ء ننگ ء
 کچھی تاں شال ء مستنگ، جہہ گپتگ انت پرنگ ء
 گرم سیل ء زرتہ مستی، گوں حاران کنتیں جنگ ء
 بُرتہ مئے میشی کالاں، ڈاچیگاں رنگ پہ رنگ ء
 مارا ہم سراں بہ گوشتیں، مچ بوتگ انت حدنگ ء
 حال کرتہ میریں عیدو، گوں آزاتیں مردور ء
 ملک ء وتی نگہدار، مالوم کرتگاں من ترا
 سیستانی دُڑ ء چوراں، سنت کرتگ اش یکبر ء
 نیموں پہ جالک ء پنجگور، سوگہہ کرتگاں تر ء
 ۳-سوروتاں ڈور سر ء، رحمان پلال ء گوشتیں
 مچ بوتگ انت یک سرے، آزات نہ ات کہ ساڑی
 روشن ملوکیں دُورات، گوں ڈاچیاں گورے

روشن شتہ بہ رکھشان، دات ڈاہی ہاں حوال
سیستانی دز ءِ ٹیکاں، برتہ شمے گنج ءِ مال
ماہ روشنیں بہ نشتیں شپ بوتگ ات تہار
حال ناگماں ءِ برتہ، رحمان چاکر ءِ
رحمان ءِ پُلال ءِ گوشتہ، مچ بوتگ انت سر ءِ
آزات نہ ات ساڑی، کہ برے ہلکواں نرے
رخصت گپت شہ میریں آزات (خان) زر زوال
سوار بوت رہوکیں زردو ءِ، یک روچے کرتہ بال
سر گپت گوں بیل ءِ براساں، گوں لشکر ءِ اوار

۱۔ بزاول ۱۳۰۰ھ

۲۔ اے بند شعر ءِ دومی رنگ ءِ چوش اتکہ

ع۔ کوچک اش کرتہ تاوان، سورتاں ڈور سر ءِ

۳۔ میشی کالاں : پزوری میش ءِ بزگلی رنگ

۴۔ سنٹ : تپاک، ہم تپاکی ہم پگر

یاگی زئی ہاں کُلاں، قول کرت یک بر ء
 میر روشن یے بادین چو رند کلپر ء
 شاباش مدام ء براہیت، بوہیرے حمل ء
 پازل پہ جنگ ء زیب ایت، سنگو گوں لشکر ء
 پکیر محمد ء میر رحمت، زحم جنگی ء ات انت سر ء
 پیرک ء بچ کُلیاں، ریکی ہانی دلبر ء
 گوں دژمنناں بہ لگ ایت، پھی نہ جنت چک ء
 آہت انت ہجباڑی محمد رضا اش گوں ات
 نیمون پہ سانگ بندی، زرت لشکرے پہ شون
 یک سد گچینی مرد انت، نئے ات انت ناہاں

دادء کریم ء شیرجان آہت انت گوں سے سدء
 اے چپ ء راست ء آہت انت، سدکنگر اش جتہ
 ہرجاہ بہ گندات ٹیکاں، گار اش کن ات بت ء
 پہ گزیہانی ملاں گوں کرت یک بر ء
 میر روشن ء بادین، چو رندے ء من پڑ ء
 پیرک ء بچ انت گلیاں، ریکی ہانی دلبرے
 ۱۔ گوں دژمنان مقابل، ہچی نہ جنت چک
 ۲۔ ہرکس کہ بیت دیخی، چرینت دات ڈک
 بادین سکی ایں رحمان، گوں ما پہ کن گوں حق
 ہما تئی حال ء الواداں، گوں ما پہ کن مدت
 بر ناوڑ ء حریگ ء، تیگ بوتگ انت دُچار
 لکو را دیم اش دا، ڈاہے بہ بر چو آہتن ء بہار
 ۱۔ ماہ روشنیں بہ نشتنیں، شپ بوتگ ات تہار

مرد ۽ گرانڈ حیراتاں داتاں، پر یکبر ۽
 یاتین سکی ایں رحمان، گو ما بہ بے مدت
 واب انت گنی ۽ لشکر، پہ شادہ ۽ گلے
 نپتاں دو دیم ۽ گزند کرت، اُستات یک جلے
 گورگیچ ۽ شویم کشانی، دُرا جستگ انت پر تلے
 جست انت محمدانی، ریکارش کرت ڈھلے
 ہر کس کہ پہلوانے، ”اُو ہر نیمغاخلے“
 داد محمد ۽ فتح حان، ”شکل کرے برے“
 ہر چند کہ دُو تاشیفے، چچ خن مُتونے
 سالار زہبانی سوج ۽، گرم سیل کرتے ملے
 بنگل جنگ پئوجاں، کپت انت سر پہ چک
 پیرک ۽ نج کلیاں، چرینت ۽ دات ڈک

۱۔ اے بند شعراء تہادورند ۽ اتلگ انت

۲۔ اُستات: بزاں پاداحت، چست بوت

نصیر خان گازی ء حاران ء آتنگ ء شعر

شاعر جلاب

من ء شکر ء سپاس اش نام اللہ
 دوئم نام ء محمد نبی ء الحمد اللہ
 سجاوہل آحتہ گوں پئوج ء ہزاراں
 بہ گپتیں کندھار گوں کابل ء را
 اچوداں آہتہ ماں سیوانی خان ء
 پرنگی رحمتگاں چو جر ء دار ء
 پرنگ ء گوشتگ ات خان صاحب ء را
 ملوکیں محراب خانیں جیگ دار ء
 اچوداں آحت نصیر خان ماں حارانی خان ء
 سکی این میریں آرات خان نامدار ء
 من ء سوج گوں انت شہ پُردلخان ء
 (کہ) شما باہوٹ جل ات اش امکان ء
 یا بہ جلیں من پُردل ء جان ء
 یا جوالے بہ کن، من روئین سر جنان ء

سکی این آرات خان گوشت پرے رنگ
 پرنگ ء برتگ انت کل آلم ء ننگ
 پہ حالات آہتگے پر بیہہ ء نیاری
 کنین رکھشائیاں ء پر تو گاڑی
 سکی آرات خان ء بہ گوشتیں چوش
 پر نصیرخانی منیار ء من کنین کوش
 جہان ء چپ ء راست ء داشتگاں گوش
 پہ مردی داشتگے شیریں کلات پروش
 اچیداں مچ ات انت مئے خان ء سردار
 سے ہزاری جمازی گوں ات، پنج سدی سوار
 پہ شالکوٹ رپتگ انت شیر ء وڑ ء یار
 جت ء کشت اش لبدین، منشی راس تکرار
 سر ء کرتہ وتی ء بہ آہنی این بار
 اچانگو لانگو ء کلیں سراوان
 برابر آہتگاں پر آب ء ایمان
 سکی آرات خان آہتہ مزن سٹ
 قلات ء چپ ء راست ء کرتگ انت گٹ
 سہب ء کہ بیت جنگ پہ تو پک ء لٹ

قلا ت ء نشتگاں اے بانبریں جٹ
 ورے لبدين تو، پلاؤ ء روگن ء بٹ
 مدام ء مشك ء چانگاشك انت تئى كٹ
 پر تپر ماں كپتگاں اے شيریں شه زور
 شه لبدين ء پلان اش، گپتگاں پر زور
 سكت بوتگ انت آ ء شويس كلام خور
 هميداں من وتى گالاں ء داریں
 سكى آرات خانى ناما اش سواریں

۱۔ سجاول: اوگانستان ء بادشاہ ء بچ ”شاہ شجاع الملک“

۲۔ راس: يك دگہ پرنگى اسپرے ء نام ات

۳۔ بانبر: حيران، هجكه، حجالت، موٹ، شرميگ

۴۔ سواریں: بزاں رددئين، كتاركنين، سرپه سرء هم رددئين

۵۔ سجاول: اوگانستان ء شاہ شجاع الملک كه پرنگياں په زوراوگانستان ء بادشاہ جوڑ كرت

حسن خان نوشیروانی ء شعر

اے شعر ء شاعر زانگ نہ بیت کہ کئے انت، کئی زہگ بوتہ ء کج ء جہہ مندے بوتہ۔ نئیکہ اے زانگ بیت کہ اے واجہ حسن خان کہ پرانی گلا ء ستاہ ء اے شعر پر بندگ بوتہ۔ البت من ہے گوشت کنناں کہ اے واجہ حارانی سردار میر پردلخان ء اوبادگاں چہ بوتہ (بیرانی سردار پردلخان ۱۷۰۰ء) پرے حساب ء ما گوشت کنیں کہ اے ویل ء واقعات کہ شاعر ء شعر بند کرتہ ء پہ پدی ہاں ایر کرتگ انت اچ ۱۷۰۰ء ء گڈ ء درچ ء وہدیگ انت۔ البت اچ شعر ء تب ء رنگ ء من گمان کرت کنیں کہ اے گالانی پر بندوک ہم شاعر جلاب انت بلے پک ء گوشت نہ بیت۔ شعر سی ء یک بندانی یک ناتوام ء ناسر جمیں، سد ء بندیں شعر ایت کہ اچ خواستی خان ء من ء دست کہ پتنگ ات۔ شعر چوش بندات کنت:

شعر

خدا را صاحبی زانیں
 دژودے اکبر ء وائیں
 چہار یار انت فرقانی
 کتہ لشکر حسن خان ء
 تیار انت کہ رواں ہما
 ہمائی بحت ء اگبال ء
 جناں باز دژمن ء مالء
 بیا انت ریکی، رکھشانی
 ملوکیں بیچ حیات خانی
 سپاہ انت کل راجانی
 کمر پہ کینگی بستہ
 جبر شہ منت ء گوستہ
 توار اش کرتگ ات سک
 مہ جن تو ہم چشیں جک
 نہ زانے مرد حسن خان انت

سلام ءِ اِت نپے مان انت
 درائے ٹیک ءِ ٹاک حق انت
 گنے مرد ءِ مرگ سک انت
 سبائی آ ءِ دیگر ءِ روج ءِ
 حسن خان چُپتہ پنوچ ءِ
 دریائی کر، تن ریک تاچی
 حساب ءِ زیات باں ڈاپچی
 جنگ اے بن ترا ڈھکے
 کلات مان انتی سکے
 جنگ اے مند ءِ گن پان ءِ
 گہیں لاشارتاں مورتان ءِ
 دو من آرت بنت جو ءِ شالی
 روانت حاراں پہ شہدادی اروایا
 جبر اے من ءِ را درد انت
 حراساں دور انت ءِ سرد انت

شاعر حاجی شفیع محمد

شاعر حاجی شفیع محمد کئے ات، کئی بیچ ات، کجام ڈیہہ ڈمگ ء جہہ منندے ء کجام دور ء باریگاں زندے گوزینتگ ات۔ اے بابت ء من ہرچنکہ کہ پٹ ء پول کرت، جست ء پرس اوں گپت، تہ اے واجہ ء بارو ء ہچیں سو جے ء ڈس ء پدے دست نہ کپت کہ من اش دیم ء بیاراں۔ بلے شعر ء تب ء رنگ ء گالبندی ء کہ چاراں تہ من اے گوشت کنناں کہ اے واجہ میانجی بلوچستان ء بلے گیشتر ساراوان ء چار حد ء دمگان، جوہان، اسپلنجی، نرمک ء ماں بولان ء کر تہ ء کش ء کر انی جہہ منندے بوتگ چیا کہ شعر ء تب ء ڈول، رنگ ء رہبند، زبان ء زبان ء رتج ہے دمگانی نشان ء شاہدی ء دینت۔ من پہ گمان ء اے گوشت کنناں کہ شاعریں حاجی شفیع محمد نونزدہمی کرن ء گڈ سر ء بیستمی کرن ء بنداتی دور ء باریگانی مردے بوتگ۔

حاجی شفیع محمد ء اے شعر اگاں من ء یات بہ بیت 1969 ء ء حیر بشک نایں مردے ء دات کہ وت دونلی ء دستادیں مردے ات۔ شعر درستی سی ء سے بنداتی سر ء انت کہ چوش بنا بیت۔

وپنگاں ہند ء وتی ء آہتگاں لہڑوں نیم شب ء
 دل منی موجاں کار ایت، سندھڑو ء سیل کناں
 روچھاں وشوری جناں، شب کپی پہ میر پور ء
 بھاگ ء حاجی ء گوزاں ء دیم پہ گنجیں ڈھاڈر ء
 واجہ براہیم دوپاسی، من کناں تئی زیارت ء
 واجہ براہیمیں دو پاسی دستگیر منے واہر ء
 ے۔ کرتگ داں بی بی نانی، آپ وراں من جنو ء
 دست موجی گولہ ء دیم پہ دوست ء ہلکو ء
 بیا او کوتر زیر سلاماں، بر منے دوست ء سرکن ے
 روزبانی ء وتی خوب گرے اش دلبر ء
 کل ء ماڑی ء وتی ء حریج کن ے پہ سے سد ء
 اے دلی احوال ہمیش انت، کایاں عید ء بانگوہ ء
 پٹی تئی سویلی ء لرز ایت، برز بروانک ء سر ء
 ناکن انام بندی زرد بنت چو زاپراں
 دناناں مزواک مالیتی، ماں وتی دُریں دپ ء
 جوڑ کنت پونز ء پُلی ء، تنوک ء گج ایت ماں گور ء

جوڑ بہ کن لوگ ء تو وتی ء یک دے ننداں من تہہ ء
 گردن تئی کر ء کپہہیں، جان گوں زربا پیں گداں
 لوہ ء مندری ہاں زریتی پہ کج ء موردانگاں
 چہ کپہہیں مندائی تئی سوا انت چلو سونا رویں
 ہرچی سہت انت پوشی، زیب کنت چو زیب دار
 بنمہلیں جتی تئی پاد ء، شپ تہاری بلخ جنت
 ریٹویں پشک ء گور ء کنت، گوں پری آل بال کنت
 کارکناں بیارات زباداں، ایراں ماں زریں کدہ ء
 دوست منی ماہیں شلاں ء، کیت شہ مسکیں سرشم ء
 روہوی جنت گروکی، ماہ تہاریں نیم شپ ء
 گردن ء گیری درا کنت لوڑیے کبگی کوہ سر ء
 سکہ آل تالاں بہ شپ ات، مکرانی کدہاں
 سکہ آل تہکی نفسیں آ ء جلیبی بچکہاں
 منزلاں ڈاپی جناں ء نالگاں من درکپاں
 چو شپ ء روج ء جناں ء روشی ء کند ء گراں
 شاعر شفیع محمد بس بہ کن سوریں گماں

- ۱۔ روچھاں۔ شوری: ءمیر پور، نصیر آباد ءجھٹ پٹ ءء، وہدیکہ نشان
- ۲۔ روزبانی: بزاں مستاگ ءء، وشیں حال ءسمرکنگ ءمزرء
- ۳۔ انام: بزاں ہنی کہ دستان لوجگ بیت
- ۴۔ چلو: بزاں چلہ، مندریگ،
- ۵۔ جُتی: سندھی لبزایت بزاں کوش، پیزوار، چبہ، پادء پوشاک
- ۶۔ روہو: زمستان ءسکیں سارتیں گوات
- ۷۔ لوڈ: بزاں گام گنج، رپتار، پادء گام رواج۔

شاعر شاہ پسند

شاعر شاہ پسند ماں چاگئے ء کوہ پشت ء کوہ ستگ ء زیارت بلا نوش ء شے
 زنی ٹک ء گوں سیادی داشت ء ہمیداں جہہ مندات۔ یک حیا لے ء گوشتنے ہمیش
 انت کہ اے واجہ اچ دالبند ء سخر انیانی ٹک ء سیادی دارایت ء چوش کہ اے
 دمگ سخرانی ٹک ء بنکی این جہہ مند انت۔ گوں سخرانی آں اوارے ء سنوب ء آ
 ء گیشتر شاہ پسند سخرانی ء نام ء سرء زانگ ء پجارگ بوت۔ واجہ گل خان نصیر وتی
 کتاب بلوچی عشقیہ شاعری ء تہہ شاہ پسند ء سخرانی گوش ایت ء شمار کنت۔ واجہ
 عبداللہ جان گوش ایت ”چہ شیر جان ء رند چاگئے ء سخرانی ورنایے ء رنگی نیں شعر
 گوشت۔ بلے آئی ء شاعری ء رنگ بدل ات۔ آئی کہنگیں بلوچی ء سبکیں بحران
 ء اشت ء فارسی ء ڈول ء بحر استعمال کرت۔ اے شاعر ء نام شاہ پسند ات۔ آئی فارسی ء
 عربی وانتگ ات۔ پمیشا آئی ء شعراں عربی ء فارسی ء لہز باز ہوارات انت۔ آئی ء
 شعر باز دراج نہ انت۔ بلکہ پارسی ء غزلانی ڈول ء کسان انت ء ہر شعر ء آخری
 گال ء وتی نام ء آورتگ“ شاہ پسند ء دور سکیں کوہنیں ء دیر گیبنے ء نہ انت۔ بلکیں
 نوزدہمی کرن ء گڈ سر ء پیستمی کرن ء اولی ء دومی دہ یک ء روچ ء زمانگ انت۔
 اے شعر من ء چاگئے ء دالبند ین دمگ ء نامی این گشندہ سید سوالی ء دات
 کہ 1967-73 ء مد ء موسمان شالکوٹ ریڈیو ء شعر جت۔ اے شعر کلی سی بندانی
 یک گونڈیں شعر ایت۔

آں قادریں کریم ۽ قدرت بسیار ات انت
 لال ۽ ستا جہاں ۽ وت آشکار ات انت
 تزند انت کماں تابدار ۽ قطب اش گزمار ات انت
 موئے گل ۽ گلستان سُنبل تار ات انت
 کبگی میان دلبر ۽ سیہ مار ات انت
 کبہ برلاس ۽ کُنچی میناب کار ات انت
 گیسو بہ مجگ نرگس مشک ۽ اتار ات انت
 اندر دروں بوستاں گل گنچہ دار ات انت
 با عارض ۽ صنوبر عجب تار پہ تار ات انت
 چو ماہ ۽ نو ابروات، عین یے خمار ات انت
 بینی بہ تاج ۽ شاہی گوہر نثار ات انت
 طوطی این لب شکر کند ۽ رمل گزار ات انت
 لولو ۽ در ۽ مرجان، یاقوت کتار ات انت
 در سینہ ۽ پہ کدیں، پستان انار ات انت
 بادشت ۽ واح، این پھل بہار ات انت
 خاتم براں صحاب اش نشک ۽ نگارات انت
 بامر کہاں زردیں دجلیں سوار ات انت

مینا او مرگ ء تاؤز در انتظار ات انت
 دار ء اراده میل ء جملہ تیار ات انت
 شمس ء قمر بیاں اندر کنار ات انت
 با جلوئے جمال اش جملہ ستار ات انت
 درپیش ء روئے جاناں، کل شرمسارات انت
 باد ء خراں جویاں، چندی ہزار ات انت
 اش تاب ء حسن ء مہرنگ بے اختیارات انت
 نالم بہ مثل ء بلبُل دل بے کرار ات انت
 آں آشکاں ء دیگر بے ہودہ وار ات انت
 آں پ ء س ء ن گوں دء دچارات انت
 ش ء الف حروف انت، وت پیدوارات انت
 نوشم بہ ہر سحرگاہ مثل ء شمار ات انت
 ایں جملہ ہیئت حروف انت اسم ء شمارات انت

۱۔ قطب اش: جلنک ء ہامسری میہہ کہ جلنک سرانے چکریت، جنتر ء توک یامیانجی ء میہہ،

۲۔ رمل: گو پگ، گو پتگ، اداپہ لنفانی بندی ء کارمرز کنگ بوتگ۔

۳۔ واح: شنکین بزاں پراہ ء پیچیں، شنگ بوتگیں

۴۔ دجلیں: ہیداں میچڑیں اشتر، ہما اشتر کہ ہیداں چکر بہ بیت

پکیر شیرجان

پکیر شیرجان کہ اچ نوشکے ۽ جمال دینی آنی ماندائی ٹک ۽ سیادی داشت۔
 اے کہول پس تن پیر وکاں زیارت دستگیر ۽ منجار ۽ چار ۽ گدار کنوک ات انت۔ ہمیشا
 پکیری ۽ نام اش گون ناماں لچ ات ۽ آوانی نام ۽ یک بہرے جوڑ بوت۔ زیارت
 دستگیر اچ نوشکے ۽ بازار ۽ کم ۽ گیش شش میل ۽ دوری ۽ رودر آحت زرباری پلو ۽ کڑی
 بندیں کنڈور ۽ جمپانی یک دراجیں کش ایت (کہ نوشکی ۽ گالوار ۽ بلو گوشتگ بنت
 کہ ایش دوسے کوہ ۽ یک سست ۽ سیدیں بہرے انت) ہے جمپ ۽ کنڈورانی
 گواش دیم ۽ زیارت دستگیر ۽ ادیرہ انت کہ جنین ۽ زالبول ہمیداں کابنت لکڑ ۽
 چندین انت۔ پیچ ۽ دزمال ۽ پٹولگ بند انت ۽ وتی منت ۽ مرادانی سرجمی ۽ لوٹ
 انت۔ پکیر شیرجان ہے ہلک ۽ جہہ منند انت ۽ آئی ۽ پس ۽ پیر وکاں وتی زند ہے
 زمین ٹک ۽ سر ۽ گواز بینگ۔ پکیر شیرجان ۽ سرجمیں زند حال ۽ بابت ۽ بچارات واجہ
 عبداللہ جان ۽ کتاب ”مُرگ مینا“ ۽ گماں ہمیش انت کہ پکیر شیرجان 1890
 تن 1895ء ۽ میا نچی سالان ودی بوتہ ۽ 1935ء نزیک ۽ گورانی سالان بیران
 بوتہ۔ آئی ۽ باروا گوشتگ ہمیش انت کہ پکیر شیرجان وتی ورنائی ۽ چل یا چل ۽ پیچ
 سال ۽ امر ۽ وحی ۽ بیران بوتہ۔ پکیر شیرجان ۽ اشمار اچ نوشکے ۽ چاگئے ۽ جوانیں ۽ شکر
 گپتاریں شاعراں بیت۔ پکیر شیرجان ۽ چار شعر من ۽ سک دیر انت کہ دست
 کپتنگ ات انت۔ دو اچ واجہ عبداللہ جان ۽ ہما روچاں کہ من زرگر حسن کچی ۽

نزا اور تگلیں شعرانی کتاب ء سمرء کارء اتوں کہ رندء ہمیش واجہ جمال دینی ء وئی کتاب
 ”مرگ مینا“ تہہ اوار گیتگ ات انت۔ وہد یکہ دگہ دوشعرانی دو جتا جتا ئیں دروشم
 یکے اچ مراد محمد نامیں مرد مے ء ء ء دومی دروشم اچ واجہ عصمت اللہ جمال دینی ء دست
 کپت کہ ایشانی تہہ ء سک کمیں پرک ء تپاوتے گندگ بیت۔ ادا من ہما مراد محمد ء
 Version ء دیم ء ایر کتہ :

اولی شعر

نوداں ء سبزیں کہکراں
 برز انگر ء ارشی جڑاں
 گوار ات من مسکین سرشماں
 جال ء رچ ات من کوچگاں
 حالاں بر ات پر شہزادگ ء
 او داں بہ دیمانش گوش ات
 پیکاں بہ مالینے سنبلہی
 گیشتر زباد ء انتری
 عیناں بہ مسک ء سیاہ کنینے
 دریں دپ ء پنے مشینے
 ملک ء بلوچی گشتگان
 نئے درورت من دیستگان
 دوست ء لکا بر در خورت
 من ہم سر ء تاج ء سرت

کیمیا گرات گوں لڈگ ء
 توتی زبان گوں حندگ ء
 تئی حندگ ء ہیر رچ انت
 ہیر ء صدف مروارد انت
 مینابی کاراں شر تر انت
 جوڑینتگ انت سونارواں
 تائیت گوں دست ء نگرواں
 گوش ء چڈونگ گوں ڈھانوڑاں
 پونز ء پلو گوں پلکاں
 دزم ء آرت دور دات من گور ء
 آسکیں لتیپیں گردن ء
 پیچ ادسی بر تئی گور ء
 چنی زباد مالے من سر ء
 پاد ء جت یے بہ بخمئل ء
 رپت یے بہ دوست ء نیمگ ء
 درستیں شپ ء ذوکے کنیئے
 ذوک ء مراگاہ دلبر ء

سواری یے گچ انت شادہے
 گیشتر کمیت آہو پر ء
 چو گوشتگ انت آہو پر ء
 پر حوں تو جو دایے وتی
 جود ات کہ رپتہ چاگئے ء
 سال ء مہ ایت شالہ پدی

۱۔ ارشی: عربی لبزعرشی۔

۲۔ چڈونگ: بزاں گوش ء والی، باڑی

۳۔ درم: بزاں گوڑی، گٹی، ہار

۴۔ لتیپیں: فارسی عربی لبز لطیفیں، بزاں نازرکیں

۵۔ ذو کے: عربی فارسی لبز ذوق، بزاں نام، لذت، مزگ

دومی شعر

دل منی بشامی جڑے بند ایت
 چو نہ گؤرتیں کہکراں گؤار ایت
 یا حدا بوج ئے مئے دلء کلپاں
 نازنیں جُلگہہ ء مزن زلیاں
 کوہ سری مورے، سرشماں رستہ
 گواڑکی پھلے گوات گراں نشتہ
 اے پری رنگ چو چاردہی ماہ ء
 باز خیالی اُن پر تئی راہ ء
 خالق ات بیار ایت برمنی جاہ ء
 اے شپ ء چار پاس مثل بارگاہ ء
 یک دے گؤشتیں برمنی دوست ء
 بُرتہ داہی ء ماں گد ء توک ء
 کرتگوں ارماں برتہ ء ذوک ء
 اے پری رنگ ء گردن ء تنوک ء

وعدہ ء اقرار برمہہ ء نوک ء
 آچشے لگیت مئے دل ء توک ء
 کدہے پھر کن آپ نوک آپ ء
 تو بہ رتیج اش بر مئے دل ء لاپ ء
 اے نوا سرد بیت اش تئی بوہ ء
 مسک ء کاپوراں بوہ تئی زیاتیں
 مجلس تئی ویشیں ہردم ء یاتیں
 جی! کیوت کوکو بر منی حالاں
 روئے مہلنج ء تو بہ کن تالاں
 در دپ ء حالاں دل منی جم بیت
 اے نوا روچے دژمنے کم بیت

۱- مہرہء : بزاں ماہء

۲- نوا : بلکیں۔ بوت کنت

شاعر داد محمد پڑ

مس ساراوان ء مستنگ شہر ء ء کھڈ کوچک ء رودر آتکی پلو ء کوہستگ
 ء جوہان، اسپلنجی، نرمک، کوہک، کابو ء رودار ء وڑیں کسان کسانیں کوچگی دنگ
 انت کہ ادء رند، پڑ، جتوئی، کلوتی اومری ٹکاں چہ سیادی داروکیں بلوچی گو شوکیں راج
 ء قوم جہہ منند انت۔ مئے شاعر داد محمد پڑ اچ ہے ڈیہہ ء نرمک ء کش ء کڑاں جہہ
 منند بوتہ ء ہند کرتہ کہ ادء مہلوک مان زمستان ء چلگ ء گیشتر، سندھ، سرکچی ء جہل
 کچی ء لڈ ء بارکن انت۔ داد محمد بڑ ء پت ء پیرک کئے ات انت کجام دور ء زمانگ
 اش دیست پچ زانگ نہ بیت۔ بلے اچ داد محمد ء اے شعر ء ہے درابیت کہ اے واجہ
 نونزدہمی کرن ء گڈ سراں ء بیستمی کرن ء اول دودہکانی دور ء زندگ بوتہ ء ملا مزار ء
 وڑیں شاعرانی ہم گنگل بوتہ۔ داد محمد ء اے یکیں شعر من ء ریڈیوشالکوٹ ء وہد ء
 روچان 73-1966 ء دست کپت۔ بلے نون من ء ہما مردم پچ رنگ ء یات ء گیر نہ
 انت کہ اے واجہ کئے ات کہ اے شعرے من ء بکشات۔ شعر چوش بندات کنت:

یات انت اللہ ء کریم سازیں قدرتی

واجہ ء خدمتاں ملک انت باتنی

میکائیل ہورانی سروگاں انت حکمتی

کم جمیں نوداں زیر ات چہ کشمیری دیہاں

منچر نوداں گورتگ ات عرشی کہہراں
 کھڈ مستنگ ۽ دنگ داں شال ۽ کوه بناں
 آ ۽ مرہ ۽ دشت ۽ دیر پاندیں کچگاں
 اسپنجی ۽ داں کوبک ۽ کابو ۽ سر ۽
 گوار ات جوہاں ۽ پہ ہزار مسکا پیں دل ۽
 جوہر دانی ۽ دز ات ماں سارون ۽ سر ۽
 گوار ات اونوداں، آپ کن ات لہڑی ۽ نڑ ۽
 جھینہڑاں سرنگینز سز پے بست پر سیلہاں
 کہہراں لاڑاں بستہ تا لوپ ۽ دیرو ۽
 تا نہی نوداں کوه دل بند ۽ متل کن ات
 مئے شکارانی جاگہ ۽ جیداں آپ کن ات
 بیا ات گواراں ۽ ریشی ۽ تل ۽ پُر کن ات
 ہند ۽ جاگہ ۽ جاندی اوتاگ ۽ گرات
 سر پہ بولان ۽، لکڑوی ۽ آ ۽ دیم ۽ رچ ات
 الگر ۽ رُمباں دیم پہ سانگاں ۽ کن ات
 شہرگ ۽ ہرنائی ۽، گچھیں بازار ۽ کن ات

کوہ بانبور ء تاں شل ء دهنزاں گار کن ات
 پلواں زیر ات دیم پما کاچھو ء ده ات
 مل ء تلی ء خرٹک ء گلوہاں سل ات
 سیوی ء دنگ ء پرپٹاں لوہاری گرات
 کڑکڑ ء بازیں جلیجواں نرمی ء گرات
 ہر جلیں وشی ء گل ء ڈاہ ء برکن ات
 ۳۔ اچکو کا ات او حدائی پاکیں جکڑاں؟
 ما مروچی انج کوہ دلبند ء تیہراں
 پٹاں ملاں ء کایاں پہ پیناریں شمار
 مارا ششتا تہ دیرو ء رادیں واجہ ء
 داد محمد پڑ ء منت ء بازیں تورواں
 ترونک جن ات لال ء سندھی گوپتگیں خاسواں
 مین ات لوگاڑیں سر ء بے پٹیں گداں
 دست ء دولال گوں زرگری سونیں سنگواں
 پونز ء پٹی ء گوں حریوی ایں موزگاں
 زامریں بیکاں، سیاہ ء انبویں مہپراں

۱۔ کھڈ مستنگ: بزاں مستنگ ۽ کوچگ

۲۔ دنگ: بزاں چار حد، سیم سر

۳۔ اچکو: اچ کجا، کجام پلوا یا نیمگ ۽ چه

۴۔ ترونک: سرو چیر کنگ، سک بازی ۽ تر کنگ سرن پاداں میسینگ

۵۔ سر انگیز: پزوتی ۽، پتکا ہی ۽ دیم کنز و کیں جمر، جھینڑ یا جڑ

۶۔ جید: بزاں چراگ جاہ، کچر، ہندو دنگ

۷۔ تانہی: بزاں زری، زر کنکی، زر کری

۸۔ ریشی کوہ: دل بند کوہ ۽ یک کسانیں بیتگ ایت

۹۔ لکڑی: بولان یک کسانیں بیتگ ایت

۱۰۔ نڑ: نوک توم ریتلگیں کوچگ یا ڈگار

۱۱۔ کڑ کڑو جلیجواں: بزاں نریں ۽ سبکیں گوارشت۔

۱۲۔ جھکڑاں: گوات اواریں گوارشت ۽ شنزگ یاد رہدیں ہور، ہماہور کہ گواتے اوار

بہ بیت

شاعر قبیل جت

رندانی بنداتی دور و بار یک ء کہ میریں چا کر خان رندوتی سٹ ء دوران ات
 سیوی ء ڈھا ڈر ء شہر ء بازار آبات ء بر جاہ ء بر ہم ات انت۔ رند گوں بارگیں بوراں
 گا ہے سوار ء گا ہے پادان ات انت۔ روچے گوں جنگ ء کوشاں ء روچے گوں سیل ء
 سواداں گوازینت انت۔ ہمے دور ء بار یک ء ہمے وشیں روچاں رندانی لہتیں طلپیں ء
 شپا رکیں ورنابانی یک ٹولی یے کہ پہوتی بورتاچی، پہوتی سیل ء شکاراں ء پہوتی آشکی ء،
 متیلاں سک نامدارات انت۔ کسہ ء آیاتاں ات انت۔ اے طلپیں ورنات انت
 نامانی پرمٹائیں بیبرگ، حسن مولانگ، قویل دیوانگ، بجا رکان رند، مستانگیں شے
 ایں مرید ء لاشاری نودبندگ کہ گوں یکے دومی ء دوست ء سنگت، ہم امر ء ہم گنگل،
 شکارانی شتوکی، زحمانی دنی ء بورانی سواریں یار ء بیلی ات انت۔ اچیشاں شے مرید کہ
 حانی ء عشق ء سوز ء پراکاں یاتانی آسی لمبوکانی برانز ء دست ء ڈیہہ ء دمگ، شہر ء وتن یلہ
 دات انت ء سر پہ مکہ ء مدینہ ء دیاراں کپت۔ مرید ء آرتیپیں پت میریں مبارک وتی
 بچ ء جتائی ء گماں چوکنٹ ء آس ء تہہ ء سچاں ات۔ کہ یک روچے پستھہ پور (فتح پور)
 ء سرگیں ڈناں گوں مرید ء ہمے سنگت ء دوستان دچار کپت کہ سردانی شکار ء تر ء گردان
 ات انت۔ دیست بلے دوستانی ہمے ڈل ء مرید گوں نہ ات تہ دلے عرش روت ء گال چہ
 دپائے رچاں ء دست پہ دُعا ء چست بوت انت۔

رنداں حسن مولا نکلیں
 جتاں قویل دیوانگیں
 بچار ۽ بور بانزی گریں
 بیبرگ ۽ بور کونج گردنیں
 لاشاریاں نود بندگیں
 اے دی مرید ۽ مٹ نیاں
 چاکر تئی واہی روات
 اش من مرید ۽ دیر کنتے
 سن بات تھتہ پوری کلات
 سن بات ۽ سُنی ۽ ڈیرات
 گوں ہشت ۽ دہیں دروازگاں
 ڈینگی ریڑھا گوں ہنڑاں
 دھووے جکاں داں آزماں

اچے ورناباں ہے جتیں قویل کہ یک سکیں مالداریں ۽ بگ ۽ اشترانی واجہیں پتے ۽
 چک ات۔ اچ وتی زیادہیں بگانی ستوب ۽ آء جت بوت قویل (قبیل) جت ۽
 نام ۽ سر ۽ نام کپت۔ قویل سیل ۽ سواد ۽ شکار ۽ تر ۽ گرد ۽ ابید یک جوانیں شاعرے دی
 است ات۔ بلے ارمان کہ چواندگہ عہدی شاعرانی ڈول ۽ قبیل ۽ شعر ۽ گال ہم گیشتر
 گار ۽ بیگواہ ۽ زیان انت۔ بس یک شعرے من ۽ اچ ریڈ یوشال ۽ گشندہ زہروخان
 ۽ دست کپتگ ات کہ ایش سے کیست ۽ نہہ بند ۽ ٹپگ انت۔ شعر چوش بنا بیت:

شعر

چر انت جڑ ءِ گرد انت گُبار
 سر بنت من ءِ دوست ءِ حوال
 شپ سارتن ءِ بھیڑ انت ڈگار
 بگ جت منی کرز ءِ بیار
 لیڑہ گوں بگ ءِ وانڈہ انت
 کرزی بیارتیں موندر ءِ
 جت ءِ کسانیں چورو ءِ
 سرکنڈ ءِ لائی موڑیتہ
 چک ءِ ایٹی جوڑتہ
 گشتہ اچا لوگ ءِ در ءِ
 چار چابکوں زہریں جتہ
 دزیم بیت ءِ نیشاں ءِ درشیت
 ماں دریمبگاں ہنچو گوش ایت
 واجہ منی شہزادگیں
 شہزادگ ءِ شاہی تبیں
 پینز ءِ کڈیاں چیر مدیے
 پ تراشگیں لٹاں مجن
 لٹاں گوں پیریں تلٹراں

کچی منی واگاں بدار
 گندے ترا چوں چوں براں
 گواتے کہ باں ایر جہلگیں
 ہورے کہ باں سرسیلہ نین
 نودی نگورتیں کوٹگے
 گندے ترا چوں چوں براں
 نیم وپتگ ء نیم آگہہ انت
 نیم پہ ملوکی مجلساں
 نیم پہ گنوکی جاگگاں
 ہوسارگ ء وہد ء براں
 آ ء بوہ کہ پیری مینتگ انت
 ماں زر خریدیں کدہاں
 عشق ء قبیل ء چوٹواں
 بوہاں قبیل جت نہ جنت
 جتے نیاں جت بیتگاں
 مات ء پہ جتی نئے آرتگاں
 آواز گوں جتی شتہ
 لٹن نہ زرتہ کمبریں
 گوک اوں نہ دُشتہ زاتگیں
 بگ اوں نہ چارینت گردگیں

مٲش ء بزی مردے نیاں
 ڈک ماں کہیراں ء نہ جت
 شنک اوں نواں ریشاں رچنت
 ریش ء منی ترکی بروت
 من ٲہ زیاد رُودینتگاں
 ہتراں گوں شہمی داتگاں
 واپروں گوں بوراں کتہ
 بوراں گوں جوانیں مردماں
 رندی مزں چیرٹیں جناں
 سایہ امیریں چاکر ء
 رک بارگ انت چو کاگد ء
 سر ٲچ گوں سونی ڈھانوٹراں
 چاہی سری ء جند مکن
 ”مارا ٲہ نیم چھی مچار“
 برج کد، کئی زیر انت گماں
 قول اکبری ایں ٲرشتگ انت
 ٲت اچ گہیں مرداں شت انت
 ہید اچ مزں ملیں جناں
 مال ٲہ ہڑ ء مچ نہ بیت
 ساہ ٲر سر ء ٲہریزگ ء

دوستی پہ زوراں نہ بیت
 ”مہر پہ بہا گپت نہ بیت
 دل کوتلی چھی یے نہ انت“
 مہر پہ چہار چھی گپت بیت
 یکے حیا، دومی ادب
 سہمی پرا وشیں لسان
 چارمی پرا دست ۽ دیاں
 چو کہ چہرماں اُستراں
 کہ کوتل انت گوں کودکاں
 کوتل کناں انت بی روان
 ☆☆☆

۱۔ بھیر انت ڈگار: بزاں اچ زیاستیں سارتی ۽ ڈگار بدیتگ ۽ سک بوتگ۔

۲۔ کرزیا کرزی: پہ مہری ایں اشتر ۽ گوشگ بیت بزاں سواری ۽ اشتر

۳۔ موندر: یدلوتانی یک کاه ایت۔ بلے ادا بزاں اچ کچہر ۽

۴۔ سرکنڈ یک: شیرکنیں ۽ وژ بوہیں درچ ایت

۵۔ اہیت: اشتر ۽ سر ۽ مردم ۽ سواری ۽ نشتنن جہے ۽ ٹاہینگ، رہت

۶۔ پیسنز: پاد ۽ کڑی

۷۔ تلڑاں: ڈگار ۽ سر ۽ دائی ایں کاه، یاہما کاہی روتگ کہ چوشت ۽ دران نہ بنت

۸۔ ہورسارگ: برزکنگ، چستکنگ کھڑوکنگ

۹۔ ڈھانوڈاں: ڈھانوڈ یک سہتے

۱۰۔ چہر: اشتر ۽ پونز ۽ آسن ۽ یک کڑی یے مان کننت کہ ہمیشی ۽ مہار ۽ مان کن انت لانی۔

ایسپ جیسو

ایسپ عربی یا عبرانی ء نام یوسف ء بلوچی گالوار انت و ہدیکہ ماں
 براہوی ء ہے نام جیسف گوشگ بیت۔ و ہدیکہ ہمیشی ء نیم نام انت کہ شاعر ء وتی
 پننام (تخلص) ء وڑ ء زرتہ ء ماں وتی شعراں کار بستہ۔ ایسپ جیسو گمان ء کہ
 اور ماڑہ ء دمگ ء مینگلاں چہ بیت۔ اے واجہ کجام دور ء بارگ ء کجام کرن ء
 پیڑی ء اتکہ ء گوستہ۔ یا کہ بن ء بیہہ ء بندر ء ماں اور ماڑہ ء کجام ہند ء دمگ ء جہہ
 منند بوتہ۔ ایسپ جیسو ء اے دوشعر 1983 ء و ہدیکہ من وتی یک سرکاری تر ء
 تالے ء اور ماڑہ ء شنگ اتاں من ء حد امرزی ایں ماسٹر عبدالرشید ء دات انت کہ آ
 ء ہے روچانی تہہ ء وت یوسف خان اور ماڑی ء شعرانی پٹ ء پول ء گلانش ات۔
 ایشی ء من گوشت نلناں کہ اے شعر ماسٹر عبدالرشید ء را کدی، اچ کجا ء اچ کنیا
 دست کپتنگ ات انت؟۔ اولی شعر یک اسلامی رنگ ء وت گڑیں شعریت کہ
 یک سد ء دو ٹپگانی سر ء انت۔ و ہدیکہ دومی شعر بیست ء چار بندانی یک کسانیں
 رنگی سر حال ء شعر ایت۔

اولی شعر

سد ہزار شکر چہ صاحب ء پاک ء
 اے جہاں کلیں سازات یے خاک ء
 لہتیں شاداں ء لہتیں گمناک ء
 قدرتاں رب ء گاں جگر چاک ء
 حمد ء توسیپ پر وتی واک ء
 سد درود واناں شاہ ء لولاک ء
 سر منی قربانیں چہار یاراں
 دستگیر ء من دیدگاں داراں
 نکتہ چینانی دپتراں چاراں
 من عجب رنگیں کسہے کاراں
 پُر حداوند ء حکمت ء جبار
 نشنگ ات روچے سیدآل ابرار
 من مدینہ ء امت ء سردار
 عاقل ء دانائیں نکو کردار
 پر چپ ء راست ء ہم تپاکیں یار
 آل ابوبکر ء اُومر نامدار

اُزمان سکی ایں ء حیدر ء کرار
 زخم جنیں گازیہاں باز بے بسیار
 ناگہاں روچے پر حکمت ء یزدان
 یک پکیرے چو وار ء سرگرداں
 پیش سلام بیتہ گوں سکی مرداں
 کایاں چہ دوریں ہلکواں گرداں
 اہل ء الواد گوں کاپراں بنداں
 پر حدایا چار ء شرکن ات کاراں
 دیرکن ات درد ء محنت ء رنجاں
 شش ہزار سُہر تو بدے سلطان
 گوشت نبی ء گوں کلیں دربار
 گوں ابوبکر ء آدلیں آ ء یار
 اُزمان ء گنی ء ء حیدر ء کرار
 ہرچی ء تو پک است بہ دنت آر ء
 جہہ جتہ شیر ^{بھیمیں} مطاہ دار ء
 کل سکی آنی پھلیں تاجدار ء
 شاہ ء مردان، حیدر ء کرار ء
 سرمنی قربانیں پر ہے کار ء
 مال تیاریں پر حکم جبار ء

رپنگ ات نر شیر دیم پہ بازار ء
 حیدر ء زرتگ مال چما گئور ء
 رہن بدار منی پر زنداں ہمک متنور ء
 تو مکن وسواس ء مجن جاک ء
 من دیاں مال ء وهد ء اشراک ء
 ہیبت ء بھیمے کپتہ بے باک ء
 شش ہزار سُہری داتہ گمناک ء
 رپنگ ات در بیش پر وتی پھر ء
 حیدر ء گوشگ پر گلام ء را
 سنج کن ء بیار منی زین ء رھوار ء
 تیگ بلا نوشیں بستگی زہر ء
 مشکلیں کارانی ہمرے زرتگ
 حیدر پر بانز ء مہپلاں نشنگ
 دیخی پر دوریں ہلکواں داتگ
 ماں سپاہان ء جنگی مان بستگ
 بادشاہ زلمانی سہی پیتگ
 شاہ نوشہ ء جہہ جنگ چست ء
 چارده لکھ پئوج ء لشکری زرتگ
 لائکی پر داواہ ء مڑا بستگ

اچ ہما گنور ء حیدر تیگ زبردست ء
 ماں ہما گزائیں سنگراں کپتہ
 بازی من الماس ء رہ ء دُرشتہ
 باز پرا گرند ء ہکلاں مرتہ
 باز پرا بر ء بیدہاں تنکہ
 پہلوانانی آ ء دل بدل بیتہ
 مکہ ء شیر ء کہ جتہ ناراہ
 جستگ انت کاپر دیم پرا شہر ء
 بادشاہ ء گوشت گوں جیدار ء
 تو برو منتے بکن آر ء
 پر حدا چار ء تو مکش مار ء
 زیاں مکن شاہی گلشنیں شار ء
 بت پرستی ء تو بہ انت مار ء
 بادشاہ بشکیت ات ماہ ء دہ چار ء
 دیر نہ بیتہ ء ساعتے گوستہ
 حیدر پہ برزیں گواتگر اش بُرتہ
 بادشاہ ء دُختر (وتی) بشکاتہ
 حیدر گوں مہ رنگش نکاح داتہ
 چل شپ ء چل روچ نشتہ برتحت ء

گوں ہما دُرگوشیں بلند بخت ء
 حیدر ء گوشتہ پر وزیر ء را
 چل اشتر مال ء تو بدے مارا
 زرت ء دات انت نئے کبیریں یارء
 رپتگ انت ہر دو مکہ ء پار ء
 یک پکیرے ہے جنگل ء گار ء
 ہر زکت پکیر ء گوں حیدر کرار ء
 چم منی کور انت جند منی وار ء
 حیدر ء عرض گوں شاہ ء دربار ء
 چچی دراہ بیت انت حکم جبار ء
 حیدر ء داتگ اشتر کتار ء
 منزلش کرتہ وادی ء کور ء
 پر حداوند ء حکمت ء زور ء
 پڑ ات یک چاتے اشرفی مور ء
 کبیر حساب کن، دیے ہما گئور ء
 ہندو نیں گئور ء چو جواب داتگ
 منے ء تئی اکرار ء کرار گوستگ
 رپتگ انت روچ ء عصر قضا پیتگ
 حیدر ء دست گوں صاحب ء بستگ

شاہ ء مردان ء دعا قبول بیتگ
 سستگ ات روج ء و ہد سبہا بیتگ
 قادر ء قدرت ء کمال بیتگ
 چند ہزار ہندو پر راہ ء حق بیتگ
 کلمہ اش پرا نام محمد ء و نتگ
 بسکن او جیسو تو مگوش چند ء
 تو نہ زانے چوشیں شعر ء رہند ء
 تو بکن پریات گوں حد اوند ء
 گوں بنی ء او گوہر ء چند ء
 جاگے بات ات من جنت ء جند ء

دومی شعر

بیا کُمری شتاب کاریں
 سپید رنگ ء پلک چاریں چہریں
 بہ زیر خطے کلم کاریں
 بہ رو پر ہلکھے تاریں تہریں
 پری نشہ ستم کاریں
 گوشتے ماہ ء وہ ء چاریں
 زبان یے ماں دپی چاریں چہریں
 منی تیل ء گلگ داریں
 بہ پرسی کہ چیا زاریں زہریں
 ہے رنگ ء بگر حال ء
 سکن دانیں زیاد مال ء
 بہ پڑھ کُمری شکر گپتار
 حبر زانت ء توئے ہشیار

ہے رنگ ء مہ بی آزار
 مدامی سمبھے شیشار
 کنیئے تو آشکاں بیزار
 کساں ذاتیں جنک سارکن
 حسد ء کینگاں گار کن
 وتی باگ ء شریدار کن
 بگوش جیسو توئے دانا
 کسے پڑس ایت گل ء نام ء
 دو چل میم سے ء لام ء
 نہ زانتیں یلیں دانا
 کن انت من ابجد ء مانا

مکہ و شعر

اے شعر ملاشیر محمدؑ پر بستگین انت۔ ملاشیر محمد وہدیکہ مکہؑ مدینہؑ زیارتؑ پہ حجؑ
نیتؑ روت۔ تہ ایش آئیؑ ہے پندہؑ چم دہستیںؑ سرگوستیں سپری داستان انت کہ آئیؑ
ؑ شاعری رہندانی سرؑ شعرؑ گالؑ قالبؑ رنگ داتہؑ پہ آئیوکیں مہلوکؑ مردماں کہ
ہمادورؑ باریگاں حجؑ شگ انت۔ یک رہشونیؑ راہ دربریؑ بوتگ۔

ملاشیر محمد وت کئے ات، کجے مردے ات اے بابتؑ آئیؑ نماسگؑ
کڈاسگ بس ہممنکہ گوشت کن انت کہ آءوت اچ بنؑ بیہہؑ تمپؑ ایرانؑ
مردمے بوتہ کہ اچ ہوتاں سیادی داشتہ۔ کجام نلگیںؑ نہ وشیں جاورانی سنوب
ؑ تمپؑ یلہ دنتؑ ماں کچؑ تربتؑ شہرؑ کیتؑ جہہ منند بیت۔ ہمید اچ ادہ
قرآن وائیں ملازادگیں درزادگاں سانگے زورایتؑ پداوتی پش کپتگیں تیوگیں
زندہؑ ہمید اچ گوازی نیت۔ آئیؑ الواداں بس یک جنین چکے بی بی دربی بی بیت۔
وہدیکہ ہے بی بیؑ پنچ بچکیں چک عبدالکریمؑ ملاشیر محمدؑ یار محمدؑ در محمدؑ عبدالرشیدؑ یک
جنکیں چکے بنت۔ ملاشیر محمدؑ دور وباریگ اچ یک کرنےؑ گیشؑ دیماترؑ ڈورنہ
انت۔ بلکیں یک اندازہ ہےؑ حسابؑ ماگوشت کنیں کہ اے واجہ (بزاں ملا
شیر محمد) تن بیستمی کرنؑ اولی دوئیں دہکاں (۱۹۲۰ء)ؑ زندگؑ حیات بوتہ۔
بلے آئیؑ بیرانیؑ وہدؑ پاسؑ مدہؑ موسم یا سالؑ روج زانگ نہ بنت۔ البت من اچ
وتی بازیں پٹؑ لوٹاں پدہممنکہ زانکارگی گپتہ کہ آئیؑ گڈی ایں واب جاہ من چاہ سر
(تربت)ؑ مچکدگؑ تہہؑ سورگیؑ تمپؑ کہنانی میانجیؑ ریکوئیؑ گورستانؑ انت
کہ سرکارؑ ڈن ہم گوشتگ بیت۔

واجه ملاشیر محمد ء اے شعر من ء اچ وتی نا کو (پت ء برات) حاجی اعظم خان
گجلی ء یک کتابے ”دلائل الخیرات“ ء تھی نیمگ ء شیرازیے ء سرء نبشتہ ہیں رنگ
ء دست کپت کہ گمان ء اے واجہ ء اچ وتی حج ء روگ ء پیش نبشتہ کرتہ ء پہ وتی رہشونی
ء زرتہ۔ منی نا کو ء نبشتہ ایں نسخہ ء چیر ء و ہد ء پاس چوش نبشتہ انت۔ ”تحریر شد بتاریخ
۲۳۔ جمادی الاخر ۱۳۲۲ھ کاتب بندہ اعظم گجلی“ نوں ایشر او ہد یکہ من انگریزی
بزاں عیسوی حساب ء ترینت تہ ایش ۱۸ دسمبر ۱۹۲۷ء عیسوی یک شنبے ء روچ کپ
ایت۔ اے شعر ء را منے مزن نایں کلاسیکل گشنده فیض محمد بلوچ ء ہم مجلس ء دیواناں
ابیدماں کوٹہ ریڈیو ء جتہ بلے اوداں شعر سک باز ناتوام ء کپی چنڈی انت ء شعر ء
بازیں گال ء ٹپگ گاروزیان انت۔ و ہد یکہ ادا شعر ء یک سد ء دوگیست ء شش
بند ء ٹپگ انت۔ شعر چوش بنگیج بیت:

ملک من ء اومان انت دل آرا میں
مکہی کوٹ ء بعیت نکونامیں
برتر پرا شاہ ء زیارت برحقیں
سرور ء دیدار ء ہزار لکھیں

دُور محمد ء کبر مبارکین
 چار انت اصحاب ء اکرم بے شکین
 کبر ء زیارت شاہ ء گازی ء
 نوبت ء ایامیں شہیدی ء
 روضہ امیر ء ء گنبد بی بی ء
 کد کدیں بیت پر حکم ء ستار ء
 شالہ کہ تو پیکے بہ دنت مار ء
 روزی گرداں بی منے نصیب ء را
 بیعت ء طواف ء شاہ ء دیدار ء
 کوڑویں دگنیا نیت منی کار ء
 پر ہمک رنگ ء دیستہ دنیا ء را
 میانی کچول ء عصا زوریں
 دوستی ء دنیا را نئے گیریں

۱۔ اکرم: مزینیں بزرگ، بزرگی، بشکوک، ۲۔ گازی بزاں حضرت حمزہ، ۳۔ حضرت آدم،

۴۔ بی بی حوا کہ جدہ ء قبر انت۔

ہم رپیکی گوں حاجیاں داریں
 مادیں راہے پیش وت بیاریں
 نیت پرا شاہیں کعبہ ء داریں
 نول کناں آگبوٹی شتاب چہریں
 تیز رہو ء گلگون ء دگر تہریں
 زرتہ نصیب ء ء قسمت ء بہر ء
 رپتہ پر چنداں شاگ دگہ تہر ء
 دیم نئے ترینت پر مکھی پھر ء
 جوش وراں انت چو پیل ء زہروار ء
 روت پما زور ء حکمت ء شاہ ء
 واگاں کج ایت مان کہر ء دریا ء
 گور نگیت نزد مسقط ء جاہ ء

۱۔ آگبوٹ: میٹھنی ایں یکدار، بوجیگ، لانج، ۲۔ شتاب بزاں تیر، تیزگام، ۳۔ پھر ء،

حد ء شہر بند ء تان مکلا ء
 من عدن باگیں پڑس ایت ہمراہ ء
 باب ء اسکندر جست کنت راہ ء
 ساعتے دار ایت من حدیبہ ء
 روت پر امیری بندر ء جاہے
 ملک ابو شہمی کامران گاہے
 بندر ء لئی ء بیرک ء زیناہے
 گلغفتی لیس ء بندر ء براہے
 بندی احرام ء لم لم ء حد ء
 اپسوز کہ گڈی منزل انت جدہ
 ساعتے محصول ء کن انت صبر ء
 زوت کن انت زیارت بی بی ء قبرء
 واناں درود ء سے بر اخلاص ء
 اولی ہنگام ء شپی پاس ء

۱۔ مکلاہ، تیاب لمب، بدن۔ ۲۔ ملک یمن ء مستریں بدن انت۔ ۳۔ باب اسکندر بزاں
 اسکندر ء دروازگ۔ یمن ء یک بدن ایت۔ ۴۔ یک جاگہے ء نام انت۔ شہر ایت۔

پر حکمت زور ء حضرت غوث ء
 روان پر زیارت ء بدر الماس ء
 مہیلے بنداں پر کہیبانی
 منزله گوازیناں پر دل ء جانی
 اودے پیداک انت بعیت نور ء تابانی
 مکھی کوٹ ء شہر سُجانی
 سد مراد بشکیں بعیت رحمانی
 بعیت معمور ء کعبہ نورانی
 مجلس ء مولود انت نبی آنی
 مدرس ء دیوان انت ولی آنی
 قبلہ انت کلیں خاص ء عامانی
 طیرہ ء وکشی ء زیارت مرگانی
 مقصد ء جاگہ انت پکیرانی

چو منیں مسکین ء گریبانی
 جاگہہ انت پریات ء نالگ ء زاری
 اتکہ منی دور ء نوبت ء باری
 جی ہما ساعت کہ منے چاریں
 شادی ہی ہمبازاں گوڑ ء کاریں
 بوسہ چہ حجر ء اسود ء داریں
 ترونکلیں ارساں پر شلے گواریں
 توبہ ء کُبراں پہ دو دست گیریں
 گردش ء طواف ء ہپت برء بیاریں
 من سپا کوشش بازکنیں دعا ء
 نالگ ء زاری نزد ء مرواہ ء
 ماکنان سیل ء زیارت ہر جاہ ء
 کوہ نور ء زیارت معلیٰ ء
 ناگہہ منی شاہ اش گنجیں درگاہ ء
 مستجاب گردانی منی دعا ء

۱۔ حجر اسود: سیانیں سنگ، ہما سنگ کہ کعبہ ء دیوال ء جتہ کہ حاجی آئی ء چک انت۔

۲۔ مروہ: مکہ ء نزدیک ء یک کوہ ہے، ہمواداں کہ حاجی زیارت کن انت۔ ۳۔ مزن، بُرز،

(منی) سر پدا انت پہ کعبتہ اللہ ء
 سرور ء سردار ء مدینہ ء
 در حرام بیاریں من سکونات ء
 روچ ء شب وائین ذکر صلوات ء
 سورة کہف ء حضرت مشکاة ء
 ہپتیمی روچ ء اولی ساعت ء
 مینا بازار ء مزدلفات ء
 رواں پر زیارت ء کوه عرفات ء
 حج قبولی ء جاہ ہمود انت
 بخشش ء باب ء آدم ء جاہ انت
 مجلس ء دیوان ء مراگاہ انت
 جنت فردوس ء نیاد ء سودانت
 گزویوگ ء زاری ء دلاسا انت
 روچ پرا زردیں دیگر ء بیت واز
 کابنت الہام ء آپی آواز
 اچ حاجیاں وش انت قادریں بے نیاز

۱- مشکوٰۃ: حدیثیانی یک کتاب ایت- ۲- مینا بازار

۳- مزدلف: مچ بونگ ء ہند، یکجاہ اداوار بونگ ء جاگہ۔ ہموداں کہ حج ء روچ ء حاجی یکجاہ بنت۔

۴- آپی: گیبھی ایں توار

شمنے حج قبول انت من شاہ ء درگاہ ء
 دیر مہ دار ات ء زوت روات چہر ء
 شاد ہی گُر انت توپ ء گنبارہ
 آتشی کاگد ہم چو استار ء
 شہم دیان انت ء چرخ وراں بال ء
 رومی ء شامی پئوج انت کتار ء
 مزدلف ء دار انت من شپ ء تار ء
 ماکنان قربانی اول بار ء
 ما جنان شیطانیں رجیم ء را
 کافرین مرتد ء لعین ء را
 سے شپ ء سے روج ننداں تکرار ء
 (نیں) رواں پاکیں بعیت ء دیدار ء
 گڈی ایں طواف ء پر دعا ء را
 من دل ء داراں ملتزم (۳) ء را
 بعیت پوشاکاں بوساں چند بار ء
 ماوراں آپ ء زم زم بسیار ء

۱۔ چرخ وراں: چکران ء تاب وراں۔

۲۔ شپ ء تار بزاں تہاریں شپ نیم شپ

۳۔ ملتزم: کعبہ ء رکن یمانی ء دیم ء اوشگ ء دعاء جاگہہ ایت۔

۴۔ بسیار: باز، سک باز، اچ کچ ء کساس ء گیش

پس بہ گر داں من سرنگوں سار ء
 دوشی گوربام ء ماں سہیل سند ء
 کوش رمب ایت ماں طائف ء بند ء
 زورانت من ء اومان ء زہیر چند ء
 یات کیت شاہ ء گنبد زرنشکین
 خاتمیں پیگمبر مراد بشکین
 مہیلے بنداں پر گل ء شادہی
 گرم ء جاگاہ انت فاطمہ واری
 دیر نہ داراں ء زوت رواں بادی
 ملک بدوہانی ترس کیت زیادی
 گوں بدوہاں نیست من ء سیادی
 مرد کلپ انت ء کار اش بربادی
 بے گناہ مالان ء کن انت نیادی
 روچ ء شپ روان ء یک دمے داراں
 پنچی روچ ء رابک ء داراں
 بیر علی شاہ ء زیارت ء چاراں

اود ء پیداک بیت ملگزار تریں
 کوٹ مدینہ ء گواتگرے برزیں
 زیارت پیگمبر ء نوک پرزیں
 جی ہما سہت کہ من یے گندیں
 آہنی کید ء ہلکہاں سندیں
 پر مرادے من دیمتر ء کنزیں
 عاشق ء مجنونی پرے بندیں
 نالگ ء مزلومی گور ء نندیں
 واناں دورد ء من پیش پیگمبر
 دوستی یے ء اصحاب ء چہار گوہر
 حضرت ابوبکر ء آ ء امر سرور
 شاہیں اُزمان ء مرتضیٰ حیدر
 ماکنان زیارت شاہ ء گازی ء
 قبلہ تن امیر حمزایں قریشی ء
 قوۃ الاسلام ء موجزاتی ء
 زیارت ء سعد ء بو سعیدی ء
 گنبد طلعت ء بو عبیدی ء

عبدالرحمن ابن عزیزى ء
 دیگر چندی زیارتگا ہے شہیدی ء
 لک ہزار حمد اش شکرء اللہ ء
 مشرف گردانی حضرت ء جاہ ء
 عرض ایش انت گوں قادریں شاہ ء
 کبر اوں نصیب کنت من جنت بقیاء ء
 آمین! آمین یا رب العالمین

تحریر شد بتاریخ ۲۳ جمادی الاخر
 ۱۳۴۶ھ، کاتب بندہ اعظم گجلی
 بروبرگوں ۱۸ دسمبر ۱۹۲۷ء یوسف گجلی

۱۔ طائف: مکہ، مدینہ، میاجی، یک سبز، آبائیں کو چکے ایت

۲۔ ایش ہم یک سرسبزیں کو چک ایت۔

۳۔ چوگوات۔ مثل، گوات،

۴۔ گیشیں، زیادہی ایں

۵۔ لیلام کنگ، ہموداں کہ مال، بہاء، سیم بیت

۶۔ یک جا گہے، نام انت۔

۷۔ چپ، چاگرد، پتا ہگ

۸۔ حضرت عثمان

۹۔ ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ایش پیگمر، اصحابی ہانی نام انت۔ ۱۴۔ شرپ دنیگ ہندو جاہ، ہرز

برگ ادام را قبول کنگ انت۔